

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BİLİM DALI

CUMHURİYET DÖNEMİ KURRÂLARININ KUR'AN
EĞİTİMİNE KATKILARI: AHMET ARSLANLAR, ALİ
KEMAL HUT VE ABDULLAH HATİPOĞLU ÖRNEKLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yunus Emre SARIGÜL

İstanbul

Ocak-2025

T.C.
İSTANBUL SABAHATTİN ZAİM ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ ANABİLİM DALI
TEMEL İSLAM BİLİMLERİ BİLİM DALI

CUMHURİYET DÖNEMİ KURRÂLARININ KUR'AN EĞİTİMİNE
KATKILARI: AHMET ARSLANLAR, ALİ KEMAL HUT VE
ABDULLAH HATİPOĞLU ÖRNEKLERİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Yunus Emre SARIGÜL

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Sabahattin GÜMÜŞ

İstanbul

Ocak-2025

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Bu çalışma, jürimiz tarafından Temel İslam Bilimleri Anabilim Dalı, Temel İslam Bilimleri Bilim Dalında YÜKSEK LİSANS TEZİ olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Sabahattin GÜMÜŞ .....

Üye: Doç. Dr. Ahmet GÖKDEMİR .....

Üye: Dr. Öğr. Üyesi Fahreddin YILDIZ .....

Onay

Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylıyorum.

Prof. Dr. Erhan İÇENER

Enstitü Müdürü

BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ

Yüksek lisans tezi olarak hazırladığım “**Cumhuriyet Dönemi Kurrâlarının Kur’ân Eğitime Katkıları: Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut ve Abdullah Hatipoğlu Örnekleri**” adlı çalışmanın öneri aşamasından sonuçlandığı aşamaya kadar geçen süreçte, bilimsel etiğe ve akademik kurallara özenle uyduğumu, tez içindeki tüm bilgileri bilimsel ahlak ve gelenek çerçevesinde elde ettiğimi, tezi yazım kurallarına uygun olarak hazırladığımı, bu çalışmada doğrudan veya dolaylı olarak yaptığım her alıntıya kaynak gösterdiğimi ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu taahhüt ve beyan ederim.

Yunus Emre SARIGÜL

ÖN SÖZ

Kelamların en kıymetlisi Kur'ân-ı Kerîm'i indiren ve bu sayede bize ilim ve hikmeti öğreten Yüce Rabbimize namütenahi hamd ve onun en sevgilisi Rasûllerin incisi, Resûl-i Ekrem ve onun âli ve ashâbına salât ve selâm olsun. Bu çalışmada Kur'ân-ı Kerîm eğitim ve öğretimine hayatını vakfetmiş, hayatını talebelerine adanmış son dönem kıraat ve tecvit üstatlarından Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut ve Abdullah Hatipoğlu'nun hayatı, hocaları, talebeleri ve hafızlık eğitimine yer vereceğiz.

Kur'ân-ı Kerîm'in farklı okunuşlarına kıraat denir. Kur'ân-ı Kerîm'in farklı kıraatlere sahip olması, Hz. Peygamber'in farklı lehçelerde yaşayan Arap topluluklarına hitap etmesi ve Allah'ın mesajını onların idrak edeceği bir şekilde sunmasıyla ortaya çıkmıştır. Kıraatler, Kur'ân-ı Kerîm'in metninde herhangi bir değişiklik olmadan, sadece farklı telaffuz edilmesiyle tilâvet edilir. İslâmî ilimler içerisinde en faziletli ilim olarak görülen kıraat ilminin amacı Kur'ân-ı Kerîm'in aslını muhafaza etmektir. Kitapların en yücresi olan Kur'ân-ı Kerîm'i usulünce okumak ve okutmak ise bu işte üstat olanların vazifesidir. Yapılan bu çalışma Cumhuriyet döneminin zorlu şartlarında Kur'ân-ı Kerîm'i usûlüne uygun olarak tilâvet ederek hem toplumun hem talebelerinin gönüllerine giren Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut ve Abdullah Hatipoğlu'nun hayatları ile Kur'ân-ı Kerîm eğitimine katkıları hakkında bilgi vermek amacıyla yapılmıştır. Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde araştırmanın amacı ve kıraat ilminden bahsedilmektedir. İkinci bölümde Ahmet Arslanlar'ın hayatı, hocaları ve Kur'an eğitimine katkıları hakkında genel bilgi verilmiştir. Üçüncü bölümde Ali Kemal Hut'un hayatı, talebeleri ve eğitim usûlünden ve de Kur'ân-ı Kerîm eğitiminden bahsedilmiştir. Dördüncü bölümde Abdullah Hatipoğlu'nun hayatı, talebeleri ve Kur'ân-ı Kerîm eğitimine katkısından söz edilmiştir. Beşinci bölümde ise tezde ele alınan hocaların çeşitli yönlerden karşılaştırılması yapılmıştır. Bu vesileyle çalışmam boyunca bana desteğini esirgemeyen tezimin başından sonuna kadar ilgilenen Doç. Dr. Ahmet Gökdemir'e ve tez danışmanım Dr. Öğr. Üyesi Sabahattin Gümüş hocama şükranlarımı sunarım. Özellikle çalışmamla ilgili teknik konularda yardımlarını gördüğüm kıymetli abilerim Mustafa Öztürk ve Yahya Taşçı'ya müteşekkirim. Ayrıca bu tezi hazırlarken ulaşabildiğimiz kaynakların yanı sıra teze konu olan üstatlarımızın çocuklarına, isimlerini burada tek tek sayamadığım diğer bütün hocalarıma ve

Çalışmamda gerek telefonla gerekse röportaj yaparak katkısı olan herkese teşekkürü bir borç bilirim. Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut ve Abdullah Hatipoğlu hocaların hayatını anlattığımız bu çalışma vesilesiyle ilim talebelerine ve gelecek nesillere bir katkımız olması bizi çok bahtiyar edecektir. Son olarak kıymetli ailem, sevdiklerim ve ocuklarım Ahmet Faruk ve Yusuf Mirza'ya teşekkür ederim.

Gayret bizden, tevfik Allah'tandır.

Yunus Emre SARIGÜL
İstanbul-2025

ÖZET

CUMHURİYET DÖNEMİ KURRÂLARININ KUR'AN EĞİTİMİNE KATKILARI: AHMET ARSLANLAR, ALİ KEMAL HUT VE ABDULLAH HATİPOĞLU ÖRNEKLERİ

Yunus Emre SARIGÜL

Yüksek Lisans Tezi, Temel İslam Bilimleri

Tez Danışmanı: Dr. Öğr. Üyesi Sabahattin GÜMÜŞ

Ocak, 2025 - 100 Sayfa

Kur'ân-ı Kerîm, inzâlından itibaren gerek yazılarak gerekse ezberlenerek hiçbir tahrife uğramadan ilk ve orijinal şekliyle kıyamete kadar mevcudiyetini muhafaza edecektir. İlimler içerisinde kıraat ilmi de Kur'ân lafızlarının muhafazasıyla iştilal ettiğinden ilimlerin en faziletlisidir. Bu ilimle iştilal edenler de bu faziletten nasiplerini alacaklardır. Bu ilme hayatını vakfetmiş şahsiyetlerin hayat hikâyelerini gelecek nesillere aktararak onları yaşatmak da kıraat ilmine gönül vermiş kimselerin vazifesidir. Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut ve Abdullah Hatipoğlu da son dönem kıraat âlimlerinden bu rolü bi hakkın üstlenen şahsiyetlerdir. Bu kişiler hocalarından aldıkları okuyuş inceliklerini müşâfêhe yoluyla aynı hassasiyetle kendilerinden sonra gelen talebelerine aktarmışlardır. Çalışmanın amacı Kur'ân-ı Kerîm'i usûlünce okuyan ve bunu hocalarından aldığı şekliyle talebelerine aktaran Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut ve Abdullah Hatipoğlu'nun hayatlarını ve Kur'ân eğitimine katkılarını ortaya koymaktır. Zira kıraat alanında bu denli hizmetleri bulunan mezkûr kişilerin haklarında bir araştırma yapılmamış olması bir eksiklik olarak düşünülmektedir. Araştırmanın bundan sonra yapılacak olan çalışmalara ışık tutması umulmaktadır. Araştırmada kullanılan yöntemle gelince incelemede hayatları boyunca okuttuğu talebeleri ve arkadaşlarıyla yapılan röportajlar ve soru-cevap yöntemi kullanılmıştır. Bu çalışmanın Kur'ân-ı Kerîm'e hizmetleri ve katkıları bağlamında bu denli katkıları olan söz konusu kişilerin hayatlarının ve bu alandaki çalışmalarının açığa çıkarılmasıyla sonraki nesillere faydası olacağı kanaati hâsıl olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kur'ân, Kıraat, Kurrâ, Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut, Abdullah Hatipoğlu.

ABSTRACT

THE CONTRIBUTIONS OF THE REPUBLICAN ERA QURRAS TO THE QUR'ANIC EDUCATION: THE CASES OF AHMET ARSLANLAR, ALI KEMAL HUT AND ABDULLAH HATIPOĞLU

Yunus Emre SARIGÜL

Master, Basic Islamic Sciences

Thesis Advisor: Asst. Prof. Dr. Sabahattin GUMUS

January 2025 - 100 Pages

The Qur'an, from the moment of its revelation, has been preserved in its original form without any distortion, both through writing and memorization, and it will continue to exist in this way until the Day of Judgment. Among the various fields of knowledge, the science of *al-qirā'ah* (recitation) is the most virtuous, as it is concerned with the preservation of the words of the Qur'an. Those who engage in this field will also share in its virtue. It is the duty of those devoted to *al-qirā'ah* to keep alive the legacy of scholars who have dedicated their lives to this discipline by passing on their life stories to future generations. Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut, and Abdullah Hatipoğlu are among the recent *al-qirā'ah* scholars who have fully undertaken this role. They meticulously transmitted the subtleties of recitation they learned from their teachers to their students through oral transmission (*al-mushāfahah*) with the same precision. The aim of this study is to highlight the lives and contributions of Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut, and Abdullah Hatipoğlu, who recited the Qur'an in accordance with its proper rules and transmitted it to their students exactly as they received it from their teachers. It is considered a deficiency that no research has been conducted on these individuals despite their significant services in the field of *al-qirā'ah*. It is hoped that this study will serve as a guide for future research in this area. Regarding the methodology, interviews and question-and-answer techniques were conducted with students and colleagues who were taught by these scholars throughout their lives. It is believed that by uncovering the lives and contributions of these individuals in the service of the Qur'an, this study will be beneficial to future generations.

Keywords: Quran, *al-qirā'ah*, *al-qurrā'*, Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut, Abdullah Hatipoğlu.

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAYI	i
BİLİMSEL ETİK BİLDİRİMİ	ii
ÖN SÖZ	iii
ÖZET	v
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER	viii
KISALTMALAR	xiii

BİRİNCİ BÖLÜM	1
GİRİŞ	1
1.1. Araştırmanın Konusu	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	1
1.3. Araştırmanın Yöntemi	1
1.4. Araştırmanın Önemi	2
1.5. Araştırmanın Kapsamı ve İçeriği	2

İKİNCİ BÖLÜM	3
AHMET ARSLANLAR’IN HAYATI VE KİŞİLİĞİ	3
2.1. Hayatı ve Kişiliği (ö. 2021)	3
2.1.1. Talebelerinden Sefer Elmas’ın Ahmet Arslanlar Hakkındaki Sözleri	5
2.2. Ahmet Arslanlar’ın İlmî Hayatına Etki Eden İsimler	6
2.2.1. Ahmet Irsoy (ö. 1943).....	6
2.2.2. Suphi Ziya Özbekkan (ö. 1966).....	8
2.2.3. Münir Nurettin Selçuk (ö. 1981).....	9
2.2.4. Rasim Ferit Talay (ö. 1965).....	9
2.2.5. Mehmet Şefik Arvâsî (ö. 1970).....	10
2.2.6. Dürrü Turan (ö. 1961).....	10
2.2.7. Çolak Mehmet Efendi (ö. 1969).....	10
2.3. Kendisinden Önceki Reîsü’l-kurrâlar ve Aynı Dönemde Yaşayan Şeyhu’l-kurrâlar	11
2.3.1. Kendisinden Önceki Reîsü’l-kurrâlar	11
2.3.2. Aynı dönemde yaşayan Şeyhu’l-kurrâlar	11
2.3.2.1. Ali Şahin (ö. 2022).....	11
2.3.2.2. Fatih Çollak.....	11
2.3.2.3. İbrahim Tanrıkulu (ö. 2023).....	12
2.3.2.4. Mikdat Temiztürk (ö. 2021).....	12

2.3.2.5. Ramazan Pakdil.....	13
2.3.2.6. Mahmut Sarıcaoğlu (ö. 2012).....	13
2.3.2.7. Mustafa Yılmaz (ö. 2022).....	14

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM.....	16
ALİ KEMAL HUT'UN HAYATI VE KİŞİLİĞİ	16
3.1. Hayatı, Çocukluğu ve Gençliği.....	16
3.2. İlmî ve Ahlakî Kişiliği.....	17
3.2.1. Doğruluk.....	17
3.2.2. Hoşgörü.....	17
3.2.3. Adalet.....	17
3.2.4. Sabır ve Şükür.....	17
3.2.5. İslâmî İlimlere ve Fen Bilimlerine Önem Vermesi.....	18
3.2.6. Aile Değerleri.....	18
3.2.7. Örnek Kişiliği.....	18
3.2.8. Hayâ.....	18
3.2.9. Alçakgönüllülük.....	18
3.2.10. Hilm (Yumuşak Huyluluk).....	18
3.2.11. Nazar Ber Kadem (Ayakucuna Bakarak Yürüme).....	19
3.2.12. Giyim Kuşamı.....	20
3.2.13. Misafirperverliği.....	20
3.2.14. Bir Günü.....	21
3.2.15. Namaz Kıldırması.....	22
3.2.16. Kur'an Niçin Okunur.....	23
3.2.17. Üstün Ahlakî Özellikleri.....	24
3.2.18. İslâm'a Adanmış Bir Ömür.....	25
3.2.19. Meslekî Donanımı ve Görevinin Kendisine Yüklediği Sorumlulukları.....	27
3.3. Ali Kemal Hut'un Hayatında İz Bırakan Şahsiyetler	30
3.3.1. Alaaddin Akdoğan (ö. 1998).....	30
3.3.2. Mecit Kubilace (ö. 1961).....	31
3.3.3. İsmail Hakkı Bayrı (ö. 1972).....	32
3.3.4. Üsküdarlı Ali Sadettin (ö. 1976).....	33
3.3.5. Ahmet Hamdi Yavuz (Varnalı) (ö. 1959).....	35
3.3.6. Hasan Akkuş (ö. 1972).....	36

3.3.7.	Ali Haydar Sadıkoğlu (ö. 2022).....	37
3.3.8.	Hocalarına Verdiği Değer.....	38
3.4.	Ali Kemal Hut'un İcazeti.....	38
3.4.1.	Ali Kemal Hut'un Talebeleri.....	39
3.4.2.	Talebelerine Karşı Davranış Biçimleri.....	41
3.4.3.	Kur'an Eğitimi Metodu ve Talebelerinde Bıraktığı İzlenim.....	44
3.4.4.	Hocalarından edindiği önemli öğütler ve yöntemler.....	46
3.4.5.	Talebelerine Öğütleri.....	48

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM..... 49

ABDULLAH HATİPOĞLU'NUN HAYATI VE İLMÎ KİŞİLİĞİ..... 49

4.1.	Hayatı ve İlmî Kişiliği.....	49
4.2.	Üstün Ahlakî Özellikleri.....	50
4.2.1.	Yumuşak Huyluluğu.....	51
4.2.2.	Tevazuu.....	52
4.2.3.	Cömertliği.....	52
4.2.4.	Kur'an Ehline Saygı Gösterilmesi.....	53
4.2.5.	Namaz Hassasiyeti.....	53
4.2.6.	Teravih Namazı Kıldırması.....	53
4.2.7.	Kur'an Okuyuşu.....	54
4.3.	Kıraat İlmindeki Metodu ve Kur'an Dinlemedeki Usulü.....	54
4.3.1.	Hâfızlığı ve Kıraat Dersi alması.....	55
4.3.2.	Kur'an Öğreticisi Olarak Bir Günü.....	56
4.3.3.	Eğitimdeki Örnekliği.....	56
4.3.4.	Derse Verdiği Önem.....	57
4.3.5.	İlim Sevgisi.....	58
4.3.6.	Takip Ettiği Kaynaklar.....	59
4.3.7.	Kur'an Eğitimine Katkısı.....	59
4.4.	Talebelerine Karşı Davranış Biçimleri.....	61
4.5.	Abdullah Hatipoğlu'nun Hayatında İz Bırakmış İlmî Şahsiyetler.....	62
4.5.1.	Mehmet Rüştü Aşıkutlu (ö. 1980).....	63
4.5.2.	Mustafa Yıldız (ö. 2009).....	65
4.5.3.	Üsküdarlı Ali Efendi'nin 1050 Beyit Okuması.....	66
4.6.	Hocalarından Aldığı İlim Ahlâkı.....	66
4.7.	Arapça İcazeti.....	67
4.8.	Kıraat Okuma Usulü.....	67

BEŞİNCİ BÖLÜM.....	68
ARAŞTIRMA KONUSU YAPILAN İSİMLERİN ÇEŞİTLİ YÖNLERDEN	
KARŞILAŞTIRILMASI.....	68
5.1. Ortak Özellikleri	68
5.1.1. Talebelerinin çokluğu	68
5.2. Ali Kemal Hut'un özellikleri	68
5.2.1. Doğruluk.....	68
5.2.2. Hoşgörü.....	69
5.2.3. Adalet.....	69
5.2.4. Sabır ve Şükür.....	69
5.2.5. Hayâ.....	69
5.2.6. Alçak gönüllülük.....	69
5.2.7. Hilm (Yumuşak Huyluluk).....	69
5.3. Abdullah Hatipoğlu'nun özellikleri	70
5.3.1. Talebeye davranışı.....	70
5.3.2. Yardım severliği.....	71
5.3.3. Edebi yönleri.....	71
5.3.4. Yumuşak Huyluluk.....	72
5.4. Ahmet Arslanlar'ın özellikleri	72
5.4.1. Mütevazı oluşu.....	72
5.4.2. Saygısı.....	73
5.4.3. Merhameti.....	73
5.4.4. Sevgi.....	73
5.4.5. Teravih Namazı.....	73
5.4.6. Mukabele.....	74
5.5. Abdullah Hatipoğlu	74
5.5.1. Eğitim.....	74
5.5.2. Ahlak.....	75
5.6. Ali Kemal Hut.....	75
5.6.1. Eğitim.....	75
5.6.2. Temsiliyet.....	75
5.6.3. Toplumsal Katkı.....	75
5.7. Ahmet Arslanlar.....	75
5.7.1. Danışmanlık.....	75
5.7.2. Rehberlik.....	76

5.8. Farklı Özellikleri.....	76
5.8.1. Aşrı Şerif.....	76
5.8.2. İcazet.....	77
5.8.3. Eğitim Metotları.....	78
5.8.4. Hutbe Okuma.....	79

SONUÇ	80
KAYNAKÇA.....	82
EKLER	86
ÖZGEÇMİŞ.....	100

00

KISALTMALAR

a.g.e.	: Adı geçen eser
s.	: Sayı
s.a.v.	: Sallallâhu aleyhi ve sellem
TDV	: Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Araştırmanın Konusu

Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut ve Abdullah Hatipoğlu Kur'an, tecvit ve kıraat eğitiminde bir ömür harcamış ve yetiştirdiği talebelerle binlerce insanın gönüllerinde yer etmiş kurrâ hâfız üstatlardır. Bu ilim yoluna bir nebze katkı sağlama düşüncesiyle tâlim, tecvit, hafızlık ve kıraat ilmiyle iştilal eden bu âlimleri tanımak ve gelecek nesillere tanıtmak için ilgili şahıslar, araştırmamızın konusu olarak belirlenmiştir. Tâlim, hafızlık ve kıraat alanında yetkin olan bu âlimlerin yetiştirdiği talebeler, bugün farklı kurum ve kuruluşlarda hizmet etmeye devam etmektedirler.

1.2. Araştırmanın Amacı

Kur'an diğer kutsal kitaplara göre değişik lehçelerde tilavet edilen bir kitaptır. Araplara bu iznin verilmesi onlar için kolaylık olmuştur. Kıraat ilmi diğer ilimlerin âlimleri arasında en üstün ilim sayılmıştır. Bu ilim, tefsir, hadis, fıkıh ve kelâm ilimleriyle doğrudan bağlantılıdır. Peygamber Efendimiz'in ashabı, Kur'ân-ı Kerîm öğretimi hususunda büyük çaba sarf etmiştir. O günden bugüne kadar hiç bozulmadan gelen kıraat ilmi onun Allah'ın kelâmı olduğunun kanıtıdır. Araştırmamızın amacı Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut ve Abdullah Hatipoğlu'nun Kur'ân-ı Kerîm öğretimine katkısını ortaya koymaktır.

1.3. Araştırmanın Yöntemi

Araştırmamız sonucunda bir Kur'an ve kıraat üstadı olan Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut ve Abdullah Hatipoğlu hakkında Yüksek Lisans ve Doktora seviyesinde bir çalışma yapılmadığı gözlemlenmiş, haklarında ne bir kitap nede ciddi manada yazılmış bir makale vardır. Sadece Ahmet Arslanlar hakkında yazılmış Yusuf Alemdar'ın, "Reîsü'l-kurrâlık Makamı ve son Reîsü'l-kurrâ Ahmet Efendi" isimli bir çalışması

vardır. Cumhuriyet döneminde Türkiye'de kıraat ilmini okuyan ve bu ilmi okutma gayretlerinde bulunan Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut ve Abdullah Hatipoğlu'nun Kur'an ilmine katkıları ve eğitim öğretim yöntemleri hakkında bilgi vermek amaçlanmıştır. Araştırmanın özellikle ikinci bölümünde söz konusu eserden istifade edilmiştir. Ayrıca farklı makale, Yüksek Lisans Tezi ve Ansiklopedilerden ve son olarak talebelerinin, hocaları hakkındaki bilgilerinden istifade edilmiştir. Üçüncü bölümünde ise Ali Kemal Hut hocanın çocukluğu, gençliği, İlmî hayatı, ahlâkî şahsiyeti, ders okutma usulü hakkında bilgi verilmiştir. Özellikle talebelerinden büyük oranda bilgi alarak hazırlanmıştır. Araştırmamızın dördüncü bölümünde ise Abdullah Hatipoğlu hocanın hayatı, talebeleri ve bu ilme katkısından bahsedilecektir. Görüşmeler kaynak gösterildiğinde, röportaj yapılanların önce soyadı sonra adı ve röportaj yapılan mekân, tarih çerçevesinde daha sonra kaynak gösterdiğimiz yerlerde soyadı, şeklinde bir usul takip edilecektir.

1.4. Araştırmanın Önemi

Ülkemizde akademik anlamda yapılan biyografi çalışmalarına baktığımızda hayatını Kur'ân-ı Kerîm ilmine adanmış üstatların bazıları hakkında yeteri kadar bilgi olmadığı görülmektedir. Bu çalışma ile son dönem kıraat âlimlerinden olan Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut ve Abdullah Hatipoğlu'nun bu çerçevede yapmış oldukları hizmetleri gün yüzüne çıkartmak ve ilim talebelerine örnek olması açısından önemlidir. Araştırmaya konu olan hocalarımız hakkında daha detaylı bilgi bulmak, bu konu hakkında araştırma yapan herkese gerekli bilgiyi sunabileceği umulmaktadır.

1.5. Araştırmanın Kapsamı ve İçeriği

Araştırma; Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut ve Abdullah Hatipoğlu'nun hayatı ve Kur'an öğretimine katkılarını ortaya koymakla sınırlıdır. Araştırmadaki amaç Kur'ân-ı Kerîm öğretimine hayatlarını vakfetmiş ve talebeler yetiştirmiş, Kur'ân-ı Kerîm öğretiminin yaygınlaşmasına vesile olmuş ve bu alanda çok katkıları olan üstatlar hakkında bilgi vermektir. Okuyucular bu çalışmada ilgili üç Kur'ân-ı Kerîm üstadı hakkında genel bilgiye ulaşacaklardır.

İKİNCİ BÖLÜM

AHMET ARSLANLAR'IN HAYATI VE KİŞİLİĞİ

2.1. Hayatı ve Kişiliği (ö. 2021)

Ahmet Esad Arslanlar, Kalenderhâne mektebi müderrisi olarak talebe yetiştirmiş ve Eyüp Camii'nde müezzinlik yapmış İbrahim Efendi'nin ve Sabiha Hanım'ın büyük oğlu olarak 1915 yılında Eyüp'te doğmuştur.¹ Bir erkek ve bir kızı olan Arslanlar, tashîh-i hurûf eğitimini Fatih camii başımamı olan Filibeli Mehmed Rasim hocada okumuş; hâfızlığını Ahmet Irsoy hocada bitirip, yine Irsoy Hoca'dan kırâat-i aşereyi² okumuştur. Bu arada rüştiye mektebinden mezun olan Arslanlar, Niyazi Efendi'de takrîb³ ilmini okuyarak icâzet almaya muvaffak olmuştur. O, *Tayyibe* ilmini ise Ahmet Hamdi Yavuzvarnalı'dan okumuştur.

Mehmet Şefik Arvasî'den sarf ve nahve dair dersler alan Ahmet Esad Arslanlar, kelâm derslerini de Çolak Mehmed'de ikmal etmiştir.⁴ Ayrıca Atıf Efendi'den tefsir; Şefik ve Çolak Mehmet Efendiler'den de hadis ilmine yönelik tahsilde bulunmuştur. Mûsikiyi Zekâizâde Ahmet Irsoy'dan öğrenen Arslanlar; Suphi Ziya Özbekkan, Dürrü

---

¹ Türkmenoğlu, Şener. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 5 Mart 2023.

² İbnü'l-Cezerî'ye ait *Tahbîr* ve *ed-Dürre* eserlerini temel kaynak edinen, imamları ve ikişer râvîleriyle on kıraate yönelik eğitime 'aşere tariki denir. Konuyla ilgili bk. Ahmet Gökdemir, "Osmanlı Kıraat Eğitiminde Tarikler, Meslekler ve Mesleklerin Temel Eserleri", *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi* 13 (2019): 96.

³ İbnü'l-Cezerî'nin *en-Neşr* ve *Takrîbü'n-Neşr* adlı telifleriyle bunların nazım haline getirilmiş hali olan *Tayyibe*'sinin esas alınarak on imam, ikişer râvîsi ve râvîlerinin de ikişer râvîsi olan tariklerinin okutulduğu eğitim sistemine takrîb denir. Bk. Ahmet Gökdemir, *Ali b. Süleyman ve Meşhur Mısır Tariki Kurrâları* (İstanbul: Ravza Yayınları, 2018), 197-98.

⁴ Yusuf Alemdar, "Reîsü'l-Kurrâlık Makamı ve Son Reîsü'l-Kurrâ Ahmet Efendi", *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2011, 33-35.

Turan, Mustafa Nezihi, Rasim Ferid, Münir Nurettin Selçuk'la cuma namazından sonra mûsiki meşkleri yapmıştır.⁵

Arslanların babası İbrahim Efendi, Kalenderhâne mektebi müderrisi olarak talebe yetiştirmiş, Eyüp Sultan Camii'nde müezzinlik görevi ifa etmiş ve camiinin çevresinde aktar dükkânı işletmiştir. Ahmet Esad ve Mehmet Esad adında iki oğlu vardır. İbrahim Efendi'nin kardeşlerinin hepsi sülüs yazısını bilen, güzel ahlak sahibi kişiler olarak Lâ'lîzâde, Kapıcı ve Mihrişah mekteplerinde müderrislik ve kalfalık, Eyüp Sultan Camii'nde ise vekil imamlık, müezzinlik ve kayyımlık görevlerinde bulunmuşlardır.⁶

Dedesesi ise Eyüp'te bağcı Ali baba diye tanınan nezaketli, yaz mevsiminde bahçesine gelen misafirlere ikramda bulunan biridir. Ali Efendi'nin Osman, Âşir, Hüseyin, Recep, İbrahim ve Ahmet adlarında altı erkek ve üç kız evladı olup çocuklarının hepsini okutmuştur. Onun erkek çocuklarının hepsi Kur'ân-ı ezberlemiş olup oğlu Osman, Hz. Hâlid b. Zeyd türbesinde Buhârîhân hocalığı yapmış, kardeşi Recep ise hadis ve kıraatte söz sahibi olmuştur. Ali Bey'in evlatları gibi torunları da Allah yolunda hizmeti bırakmamışlardır. Âşir'in büyük oğlu Celalettin Kuleli Mektebi imamlığı yapmıştır. Ali Bey'in kızı Zeynep'in eşi Mehmet Cemil Efendi de Hz. Hâlid b. Zeyd baş türbedârı olarak görev yapmıştır.⁷

Ahmet Arslanlar askerlik vazifesi için her çağrıldığında bir sonraki seneye ertelemiştir. Ancak ikinci dünya savaşı esnasında herkesi askere aldıklarından tecili uzatılmamıştır. Bununla beraber Arslanlar, askerliğe kabul için muayene olmaya gittiği Taksim-Gümüşsuyu hastanesinde muayene olup, mazide tüberküloz hastalığı geçirdiğine dair raporundan dolayı, dört yıl yapması gereken askerliğini altı küsur ay yapmıştır. O, üç aylık acemilik döneminde Selimiye Kışlası'nda, sonrasında ise şu anda Fatih müftülüğü olan Fatih Camii avlusundaki askerlik şubesinde depocu olarak vazife yapmıştır. O, usta birliğinde ise Haydarpaşa Askeri Hastanesi'nde rahmete kavuşan

---

⁵ Fıkıh Dersleri, "Ahmed Arslanlar",

<https://www.eskieserler.net/yazardetayi.php?id=4518&page=37>, (08.05.2024.).

⁶ Şener Türkmenoğlu, *Son Yüzyılın Hikâyesi Eyüp Yaşayanların Dilinden* (İstanbul: Pınarbaşı yayınları, 2018), 48.

⁷ Türkmenoğlu, a.g.e., 42.

askerlerin cenazelerinin namaz ve defin işlemleri için görevlendirilmiştir.⁸ Ahmet Esad Arslanlar, eğitim ve öğretimi askerde de devam ettirmiş ve akşam vakitlerinde komutanların izniyle birkaç bölüğü birleştirip ilmihâl dersi vermiştir.⁹ Bu dersler, askerlerin dini pratikler konusunda bilinçli olmaları ve bu ulvî hizmeti niçin yaptıklarının farkına varmaları için önemli bir rol üstlenmiştir.

Ahmet Arslanlar'ın Kur'ân okurken veya dinlerken şu hususlara dikkat ettiği tespit edilmiştir.

Hürmet: O, Kur'ân-ı Kerîm'e saygıda kusur etmeyenin muhafızının Allah olacağını söylemiştir.

Sessizlik: Arslanlar, Kur'an okunurken dinleyicilerin dünya kelamı konuşmamasını, okuyanın da başka bir şeyle ilgilenmemesini istemiştir.

Tertîl Üzere Okuma: Arslanlar, âyetleri telaffuz ederken hızlı okuyup kelimeleri yutmamayı, manasını düşünecek kadar tertîl üzere okunmasını istemiştir.¹⁰

Ahmet Esad Arslanlar, Atikalipaşa Camii ve Laleli Camii'nde imam-hatiplik yaptıktan sonra 54 sene Eyüp Sultan Camii'nde baş imam-hatiplik vazifesinde bulunmuştur.¹¹

2.1.1. Talebelerinden Sefer Elmas'ın Ahmet Arslanlar Hakkındaki Sözleri

Ahmet Arslanlar, kıraat okuyacak kişinin hâfızlığının sağlam olmasını önemserdi. Eğer bir talebenin hâfızlığı sağlam değilse onun kıraat okumasına karşı çıkardı. Çünkü usûl olarak benimsediği yol hocalarından öğrendiği gibi ezbere okumak ve vücûhât metinlerini kaleme almaktır. Ona göre bu şekilde yetişen bir hâfız hem kıraatı unutmaz hem de usûlü bozmaz. Arslanlar, “talebesini kazanmak ve topluma kazandırmak isteyen hocanın vazifesi, öğretici ve rehber olmanın yolundan geçer.” demiş; kendisinden tavsiye isteyen talebelere de bu yolda sabır ve azimle çalışmalarını ve mükâfatlarını yalnızca Allah'tan beklemelerini telkin etmiştir. Arslanlar, insanlara adaletle, dürüstlikle, sabır ve hoşgörü ile yaklaşmayı prensip haline getiren bir kişiliğe

---

⁸ Türkmenoğlu, a.g.e., 33.

⁹ Türkmenoğlu, a.g.e., 38.

¹⁰ Elmas, Sefer. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 29 Mart 2024.

¹¹ Alemdar, “Reîsü'l-Kurrâlık Makamı ve Son Reîsü'l-Kurrâ Ahmet Efendi”, 34.

sahiptir. Ona göre herkesin inancı ve değer verdiği farklı şeyler vardır. Kimisi dünyalık, kimisi Allah için bir hayat yaşar. İslâm'ın ölçüsü ise hem dünya için hem de ahiret için yaşamaktır. Arslanlar, bu dengeyi iyi sağlamış; bu bağlamda dünyevî geçimini ve aile saadetini göz ardı etmemiş Allah için İslâm'a hizmet etmiştir. Arslanlar “Bir âlimin, Kur’ân talebesi olacak bir kişiye şefkat ve merhametle davranması onun ilme ısınması için en önemli adımdır.” der. Ona göre talebe yetiştiren hocalar, talebelerine karşı hep güler yüzlü, şefkat ve merhametli olmalıdır.¹²

Arslanlar'a göre Peygamber Efendimiz'in (s.a.v) yoluna bağlılık, bir Müslüman için hayati öneme sahiptir. Bu meyanda o, Hz. Peygamber'in yoluna ve yaşam tarzına bağlı kalarak İslam'ı doğru bir şekilde yaşamayı temel prensip haline getirmiştir. Ahmet Arslanlar'ın toplum üzerindeki etkisi, onun Kur’ân-ı Kerîm'e bağlılığı ve insanlara verdiği kıymet sebebiyledir. Yine o, camiye gelip kendisine bir şey danışan, soru soran hiç kimseyi geri çevirmemiş, onların dertlerine çare bulmak için elinden geleni yapmıştır. Onun Osmanlı usûlü hutbe okuması, Osmanlı imparatorluğu döneminde kullanılan ve hali hazırda da bazı yerlerde sürdürülen bir uygulamadır. Arslanlar, hutbede sahâbe-i kirâmın ismini andığında müezzinler “radıyallâhu anh” diye karşılık verirdi. Bu usûl genellikle geleneksel Arapça metinlerin ve belirli formüllerin kullanılmasını içerir. Yine bu usûl İslâm'ın öğretilerini ve Osmanlı geleneğini yaşatma amacını taşır.¹³

2.2. Ahmet Arslanlar'ın İlmî Hayatına Etki Eden İsimler

Burada Ahmet Arslanlar'ın gerek kıraat gerekse diğer ilimlere yönelik ders aldığı yedi hoca hakkında bilgi verilecektir.

2.2.1. Ahmet Irsoy (ö. 1943)

Türk mûsikisi bestekârı ve hocası olan Zekâizâde Ahmet Irsoy, 1869 tarihinde İstanbul'da Eyüp ilçesine bağlı Cedit Ali Paşa mahallesinde dünyaya gelmiştir. Babası mâruf mûsikîşinâs Mehmet Zekâi Dede, validesi Fatma Hanım'dır. Zekâi Dede Mehmet'in diğer çocuğu ise 1866 yılında doğan ve 37 yaşında vefat eden Ayşe Sıdika

---

¹² Elmas, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 29 Mart 2024.

¹³ Elmas, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 29 Mart 2024.

Hanım'dır. O, ilk eğitimini Eyüp'te bulunan Kalenderhâne Mahallesi'ndeki Lâ'îzâde Abdülbâki Efendi ilkokulunda görürken, aynı zamanda okulun müderrislerinden Hâfız-ı Kur'an Osman'da hâfızlığa başlayarak, 1881 yılında icâzetini almıştır. Hâfız Ahmet Irsoy Askerî Rüştîye'ye devam ederken, şer'î ilimler konusunda ihtisas sahibi olmaya karar verip, zamanın meşhur âlimlerinin derslerine katılmıştır. O, ilk olarak Humbarahâne Camii Baş İmamı Reîsü'l-kurrâ Süleyman hocadan kırâat-i seb'a, aşere ve takrîb dersi alarak 1884 yılında icâzetini almaya muvaffak olmuştur.¹⁴ Birçok konuda kendisine hocalık yapmış babası, Ahmet Irsoy'un mûsiki konusunda da yetişmesine öncülük etmiş, ona dinî olsun veya olmasın hususlarda birçok eser ve Mevlevî âyinlerinin usullerini öğretmiştir. Onun mûsiki konusunda iyi bir eğitim almasına vesile olanlardan biri de 1884 yılında babasının Bahariye Mevlevîhânesi Kudümzenbaşılığı'na (müziği yöneten kişi) getirilmesi, Ahmet Irsoy'un babası ile Mevlevîhâne'ye devam etmesi, orada Mevlevî âyinlerinin icra tarzlarının usullerini öğrenmesidir. Bu arada O, Bahariye Mevlevîhâne'sinde ney, Farsça ve nota dersleri görmüş ve meşk etmiştir. Ahmet Irsoy 1892 yılında Eyüp Camii müderrislerinden, hoca Râik Efendi'den icâzetini almıştır. Ahmet Irsoy, babasının 13 yıl boyunca sürdürdüğü kudümzenbaşılığı görevine, babasından sonra getirilmiştir. Akabinde Yenikapı Mevlevîhânesi'nin Kudümzenbaşısı olan Ahmet Hüsameddin Dede vefat edince, bu görev de Ahmet Irsoy Efendi'ye verilmiştir. 1925 yılına kadar iki Mevlevîhâne'nin de kudümzenbaşılığına devam etmiştir. O, farklı camilerde imam-hatiplik görevinde bulunmuş ve kırk beş yıl süresince Darüşşafaka mektebinde müzik ve Kur'an hocalığı yapmıştır. Onun görev aldığı mektepler ve vazifeleri sırasıyla şöyledir:

1. 1904 Ebüssuûd Efendi Mektebi muallimliği.
2. 1914 Esmâhan Kaya Mektebi muallimliği.
3. 1916-1919 Hoca İshak Efendi Mektebi'nde muallimlik.
4. 1920 Kasımpaşa Numune Mektebi muallimliğine.
5. 1923 Üsküdar Mustafa İbtidâî Mektebinde mûsiki hocalığı.

---

¹⁴ Nuri Özcan, "IRSOY, Ahmet", *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1999), 19/131.

6. 1932-1933 Gaziosmanpaşa ve Eyüp orta mekteplerinde mûsiki hocalığı.¹⁵
7. 1914 Dârulbedâyi alaturka mûsiki başmuallimliği.
8. 1917 Dârulelhân'da "Faslı Mûsiki" muallimliği.

Ahmet Irsoy klasik müzik tarzının en iyi mümessilleri arasında kendisine yer bulmuştur. Onun kimi kaynaklarda 500, kiminde 300 eser bestelediği zikredilir. 1938 yılında kendi onayı ile yayımlanan biyografisinde 100'den fazla eseri olduğuna temas edilmektedir. Sadettin Nüzhet Ergun, onun 20. asrın en çok dinî eser besteleyen mûsikişinası olduğunu beyân etmektedir. İçerisinde Buhûrîzâde Mustafa İtrî Efendi'nin (ö. 1123/1711) eserlerinin de bulunduğu yüzlerce mûsiki eserin kaynağı Ahmet Irsoy Efendi'dir. O, 13 Ağustos 1943'te vefat etmiş, cenaze töreni 14 Ağustos'ta Eyüp Sultan Camii'nden kaldırılarak, Gümüşsuyu Mezarlığı'na defnedilmiştir.¹⁶

2.2.2. Suphi Ziya Özbekkan (ö. 1966)

Özbekkan, 1887 yılında İstanbul'da dünyaya gelmiştir. Babası mûsikişinaslardan Yusuf Ziya Bey, validesi Behiye Hanım'dır. O, eğitim-öğretimine Fransız dili dersleriyle başlamış; sonrasında validesinden Farsça dersleri almıştır. Ayrıca Özbekkan, farklı müderrislerden gördüğü eğitimle kendini yetiştirmiştir. O, 1903 yılında bir yıl mesai harcadığı ilk memuriyetine Hariciye Nezâreti Tahrîrât-ı Hâriciye kaleminde Fransızca kâtip yardımcısı olarak başlamıştır. Akabinde ise Roma büyükelçisi olan amcası Mustafa Reşid Paşa'nın yanında bir süre çalışmış; sonrasında da mühendislik eğitimi için Cenevre'de altı ay eğitim görmüştür. 1920-1922 yılları arasında avukatlık yapmaya başlayan Özbekkan, bu görevden sonra "Türk ticaret ve Sanayi Bankası" müdürlüğüne atanmıştır. O, 1927 yılında Dışişleri Bakanlığı'na geçerek, "siyasi müşavirlik" yapmış; 1930'da ise İskenderiye, Roma ve Londra büyükelçiliklerine, ticaret danışmanlığında bulunmuştur. Özbekkan, 1952 yılında emekli olmuştur. Emeklilikten sonra Ankara radyosu müdürlüğünde 1952-1962 yılları arasında sanat dersleri vermiştir. Suphi Ziya Bey, klasik tarzın tanınmış bestekârlarından olmasının yanı sıra iyi bir kemençe sanatçısı olarak şöhret bulmuştur. O, mûsiki eğitimine ilk olarak Vasilaki Efendi'den kemençe dersi alarak başlamış,

---

¹⁵ Özcan, "IRSOY, Ahmet", 19/131-132.

¹⁶ Özcan, 19/132.

hocasının vefatının ardından Tanbûrî Cemil Bey'le yola devam etmiştir. 1966 yılında ölen Özbekkan Ankara'da bulunan Cebeci Asrî Mezarlığına gömülmüştür.¹⁷

2.2.3. Münir Nurettin Selçuk (ö. 1981)

Doğum tarihi hakkında dört ayrı rivâyet bulunan (1899-1900-1901-1902), Münir Nurettin Selçuk'un doğum yeri hakkında iki farklı görüş vardır. Bunlardan birincisi Sarıyer, ikincisi ise Beyazıt'tır. Babası Mehmed Avni Bey, Annesi Fatma Hanım'dır. Selçuk, ibtidâî mektebi Beyazıt'ta, askerî Rüşdiye'yi Soğukçeşme'de, okumuştur. Münir Nurettin Selçuk, dünyanın farklı ülkelerinde 1000'in üzerinde konser verip, yüzlerce konser şefliği yapmıştır. O, Sultan Vahdeddîn (1918-1922) devrinde müezzinlik vazifesinde de bulunmuştur. Ankara'da bir ara mülâzım-ı evvel vazifesi yapan Selçuk, 1926 yılında İstanbul'a gelerek mûsiki hayatına devam etmiştir. Ayrıca Selçuk, İstanbul'da bir plak şirketi ile anlaşıp Paris konservatuvarında şan, piyano ve solfej eğitimi almış; 1929 yılında Sahibinin Sesi plak şirketine yedi adet plak doldurmuştur. 1942-1947 senelerinde İstanbul Konservatuvarı'nda çalıştığı ilk dönemde on beş adet plak dolduran Selçuk, 1954'ten 1976'ya kadar İstanbul Belediye Konservatuvarı icra heyetinde şeflik yapmıştır. 1981 yılında İstanbul'daki evinde ölen Selçuk, Aşiyân Mezarlığı'nda eşinin yanına defnedilmiştir.¹⁸

2.2.4. Rasim Ferit Talay (ö. 1965)

Rasim Ferit Talay 1889 yılında Trablusgarp'ta dünyaya gelmiştir. İstanbul Mülki Tıbbiye Mektebi'nden mezun olan Talay, farklı kurumlarda gerek öğretmenlik gerekse de başkanlık ve doktorluk yapmıştır. 1931 yılında Bursa, 1935 ve 1943 yılında Niğde milletvekili seçilen Talay, evli ve bir çocuk babasıdır. Talay, 6 Mart 1965 senesinde vefat etmiştir.¹⁹

---

¹⁷ Nuri Özcan, "Özbekkan, Suphi Ziya", (İstanbul: TDV Dini Yayınlar, 2007), 34/118-119.

¹⁸ Nuri Özcan, "Münir Nurettin Selçuk", *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2009), 36/361-363.

¹⁹ Sema Yıldırım ve Behçet Kemal Zeynel, ed., *TBMM Albümü (1920 - 2010)* (Ankara: Gökçe Ofset Matbaacılık, 2010), 349.

2.2.5. Mehmet Şefik Arvâsî (ö. 1970)

Said Nursî'nin talebelerinden olan Mehmet Şefik Arvâsî, 1884'te Bitlis Hizan'da doğmuştur. Fatih Medresesi'nde sekiz yüz kişinin girdiği sınavda ilk sekize girme başarısıyla burada eğitim almıştır. O, İstanbul Müftülüğünde Mushafları Tetkik Heyeti başkanı olarak görevde bulunmuş; Sultan Ahmet Camii'nde on yedi sene baş imamlık yapmıştır. Eyüp Sultan Camii'nde kırk sene vaizlik vazifesini deruhte eden Arvâsî; 13 Mart 1970 yılında ölen Arvâsî'nin mezarı Edirnekapı Şehitliği'ndedir.²⁰

2.2.6. Dürrü Turan (ö. 1961)

Doğumu hakkında iki farklı görüş bulunan Dürrü Turan, 1883 veya 1885'te İstanbul Fatih'te dünyaya gelmiştir. 1916-1923 yılları arasında Dârülelhan'da tambur öğretmenliği vazifesinde bulunan; Dürrü Turan, farklı kuruluşlarda tambur icracılığı da yapmıştır. Dürrü Turan, 17 Haziran 1961' vefat ederek Zincirlikuyu Mezarlığı'na defnedilmiştir.²¹

2.2.7. Çolak Mehmet Efendi (ö. 1969)

Çolak Mehmet Efendi, İstanbul Fatih'te doğmuştur. Kur'ân-ı Kerîm'i çocukken ezberleyen Mehmet Efendi, İslâmî ilimlerde kendisini geliştirdiği için dersiâm makamına yükselmiştir. O, kadılık, vaizlik ve imam-hatip lisesinde muallimliğın ardından şeyhu'l-kurrâ, son olarak da reîsü'l-kurrâ olmuş ve 1969'da vefat etmiştir.²²

---

²⁰ Necmettin Şahiner, *Son Şahitler* (Nesil Yayınları, 2011), 53.

²¹ Nuri Özcan, "Turan, Dürrü", *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2012), 41/410

²² Demirkan, Mustafa. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 3 Nisan 2024.

2.3. Kendisinden Önceki Reîsü'l-kurrâlar ve Aynı Dönemde Yaşayan Şeyhu'l-kurrâlar

2.3.1. Kendisinden Önceki Reîsü'l-kurrâlar

Kendisinden önce Cumhuriyet döneminde yaşamış olan Reîsü'l-kurrâları şöyle zikredebiliriz;

1. Fatih camii imamlarından İbrahim Hamdi Efendi.
2. Karaköy yeraltı Camii imam-hatibi Üsküdarlı Ali Sadettin.
3. Sultan Ahmet Camii imam-hatibi Gönenli Mehmet Öğütçü.
4. Beyazıt Camii imam-hatibi Abdurrahman Gürses.²³

2.3.2. Aynı dönemde yaşayan Şeyhu'l-kurrâlar

2.3.2.1. Ali Şahin (ö. 2022)

Kıraat üstatlarından Ali Şahin Trabzon Çaykara'da dünyaya gelmiştir. Dini hassasiyetlere önem veren bir ailede büyüyen Şahin'in ilk hocası dedesi olmuştur. Hâfızlık hocası, Hamdi Seçilmişoğlu'dur. Çaykara İmam-Hatip Lisesi'nden mezun olan Şahin, Çaykara müftüsü Yusuf Efendi'den İslâmî ilimleri tahsil etmiştir. Şahin, 1983-84 yıllarında Diyarbakır'ın Kulp ilçesinde resmî imam-hatiplik görevinin ardından Trabzon Of'a giderek hâfızlık hocalığı yapmıştır. Şahin, akabinde İstanbul'a gelerek Haseki Eğitim Merkezi'nde reîsü'l-kurrâ Abdurrahman Gürses'ten kıraat dersi alarak 1994'te icâzetini almıştır. O, İstanbul Beyoğlu'nda Fatih Sultan Konak Camii'nde imamlık yapmış; ardından Edirnekapı Mihrimah Sultan Camii'ne geçerek imamlık vazifesinin dışında kıraat eğitimi vermiştir. 2019'da Hırka-i Şerîf Camii'ne tayin olan Şahin, kıraat eğitimine burada da devam etmiştir. 2022 yılında emekli olan Şahin, aynı yılın Eylül ayında Trabzon'da vefat ederek köyüne defnedilmiştir.²⁴

2.3.2.2. Fatih Çollak

1954 yılında Erzurum'da dünyaya gelmiştir, İmam-Hatip Lisesi'ni Erzurum'da okuyan Çollak, İstanbul Üniversitesi'nden mezun olup, sonrasında Marmara

---

²³ Alemdar, "Reîsü'l-Kurrâlık Makamı ve Son Reîsü'l-Kurrâ Ahmet Efendi", 31.

²⁴ Aydın Başar, "Kurrâ Hâfız Ali Şahin ile", *Altınoluk Dergisi*, sy. 426 (2021).

Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde, tefsir dalında, doktora eğitimi almıştır. Çollak, 1972-73-74 yıllarının yaz aylarında İstanbul'a gelerek Abdurrahman Gürses hocada Kur'ân-ı Kerîm'i talim üzere okumuştur. O, 1978 yılında İstanbul Üniversitesi'nden mezun olup, akabinde Bolu'da bulunan Diyanet Eğitim Merkezi'nde Kur'an hocası yapmıştır. Bu arada Erzurum Yüksek İslam Enstitüsü'nde asistanlık sınavını kazanmaya muvaffak olmuştur. Yüksek İslam Enstitüsü'nde göreve başlayan Çollak, İlahiyat Fakültesi dersleri dışında, kız ve erkek talebelere tashîh-i hurûf dersleri de vermiştir.²⁵

2.3.2.3. İbrahim Tanrıkulu (ö. 2023)

İbrahim Tanrıkulu, 1943 yılında Trabzon Of'ta dünyaya gelmiştir. Kur'ân-ı Kerîm eğitimine ilk olarak babasında başlayan Tanrıkulu, köy imamından da Kur'ân dersleri almıştır. Hâfızlığı ikmal ettikten sonra İslâmî ilimlere yönelen Tanrıkulu; 18 yaşında bu ilimleri bitirmiştir. Rize'de bir sene imamlık yaptıktan sonra, askerlik vazifesi için Ankara'ya giden Tanrıkulu, kendi isteğiyle İstanbul Sağmalcılar'da askerlik vazifesini bitirmiştir. O, Küçük Çamlıca'da, Kadıköy Yel Değirmeni ve Feneryolu camilerinde görev yapmıştır. Hayatı boyunca tashîh-i hurûf, tâlim-tecvîd ve kıraat meclisleri kurarak talebe yetiştiren Tanrıkulu, 'aşere, takrîb ve Tayyibe icazeti vermiştir. 2023 yılında vefat eden Tanrıkulu'nun cenaze namazı Marmara İlahiyat Fakültesi Camii'nde kılındıktan sonra Nakkaştepe mezarlığına defnedilmiştir.²⁶

2.3.2.4. Mikdat Temiztürk (ö. 2021)

Mikdat Temiztürk, 1938 yılında Erzurum'da doğmuştur. O, ilkokuldan sonra, babasının da hâfızlık hocası olan Hacı Hâfız Lütü Efendi'de hâfızlığını ikmal etmiştir. 1958 yılında askerlik vazifesi için İstanbul'a gelen Temiztürk, terhis belgesini aldıktan sonra Gönenli Mehmet'in vesilesiyle İsmail Hakkı Bayrı'ya talebelikte bulunup ondan

---

²⁵ Zekeriya Ersoy, *İsmail Karaçam'ın Kıraat İlmindeki Yeri ve Kur'ân Öğretim Yöntemleri* (Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, 2022), 86.

²⁶ Haşim Albayrak, *Oflu Hoca Kavramını Oluşturan Din Adamları* (İstanbul: Argema Basın Yayın, 2008), 231.

tâlim, tecvid ve tashîh-i hurûf okuyarak mezun olmuştur. O, Fatih Tezgâhçılar Camii ve Selçuk Sultan Camii’de görev yapmıştır. Ardından Dülgerzade Kur’ân Kursuna, hocasının vesilesiyle atanıp, emekli olduktan sonra da hayatının sonuna kadar burada talebe okutmuştur. 28 Haziran 2021 yılında vefat eden Temiztürk’ün cenaze namazı Fatih Camii’nde kılınıp Eyüp Sultan aile kabristanlığına defnedilmiştir.²⁷

2.3.2.5. Ramazan Pakdil

1949’da Uşak Merkez Bağbaşı köyünde dünyaya gelen Ramazan Pakdil, ilköğretimini köyünde okumuş; sonrasında hâfızlığı Uşak Merkez Kur’ân Kursu’nda tamamlamıştır. Daha sonra 1965 yılında İzmir Kestanepazarı İmam-Hatip yurduna yerleşerek İmam-Hatip’in orta kısmını açıktan okuyan Pakdil, lise kısmını ise örgün okumuştur. Pakdil, imamlık vazifesine ilk olarak Karşıyaka istasyon mescidinde başlayıp iki sene burada vazife yapmış; 1973 yılında kendini yetiştirmek için İstanbul’a gelerek aynı yıl İstanbul İmam-Hatip Lisesi’nden mezuniyet belgesini alıp akabinde İstanbul İlahiyatı kazanan Pakdil, Reîsü’l-Kurrâ Abdurrahman Gürses’ten kırâat-i ‘aşere okuyarak 1977 yılında iki kurumdan da icazetini almıştır. 1979 yılında Haseki Eğitim Merkezi kıraat bölümünün imtihanlarına girerek takrîb okuyan Pakdil burada icâzetini almaya muvaffak olup 1980 yılında aynı kurumda asistan hocalığa hak kazanmıştır. Asistanlık esnasında Kadıköy Müftülüğü’ne bağlı Kireçhane, Haserenler, Tüccarbaşı ve Osman Ağa camilerinde imamlık vazifesi ile Erenköy’de, Kur’an hocalığı yapan Pakdil, 1992 yılında Haseki Eğitim Merkezi’ne kıraat hocası olarak atanmıştır. Pakdil, 2002 yılında buradan emekli olsa bile hâlâ fahri olarak görev yapmaya devam etmektedir. Şeyhu’l-kurrâ Pakdil, evli ve dört çocuk babasıdır.²⁸

2.3.2.6. Mahmut Sarıcaoğlu (ö. 2012)

Mahmut Sarıcaoğlu, 1922 yılında Trabzon Of’ta dünyaya gelmiştir. O, Hâfızlık eğitimini Osman Hasbi Efendi de ikmal etmiş, ilkokul eğitimini Ahmet Cemal Bey’den

---

²⁷ İhlas Haber Ajansı, “Mikdat Temiztürk”, https://www.haberler.com/guncel/seyhulkurra-hafiz-mikdat-temizturk-hoca-vefat-etti-14230230-haberi/#google_vignette.(09.05.2024).

²⁸ Şeyma Demirel, “Şeyhu’l-Kurrâ Hafız Ramazan Pakdil ve Kıraat İlmine katkıları”, *Yıldırım Beyazıt üniversitesi İlahiyat Dergisi*, Aralık 2023, 84-86

almıştır. 1937 yılında dört ay gibi kısa bir sürede Mehmet Rüştü Âşikkutlu Hoca'da aşere okuyarak icâzetini alan Sarıcaoğlu, 1945 yılında doğduğu köy olan Saraçlı'da 1946 yılında ise Yozgat'ta imam-hatiplik vazifesine başlamıştır. Ardından İstanbul Rasimpaşa Camii'ne atanarak 1962-1969 yıllarında burada imam-hatiplik yapan Sarıcaoğlu, bu zaman içinde İsmail Hakkı Bayrı'da kıraat okuyarak 1967'de Fatih Camii'nde icâzetini almaya muvaffak olmuştur. 1981 senesinde emekli olan Sarıcaoğlu, 1983 yılında Yeşil Camii Kur'an Kursu'nda 'aşere-takrîb-Tayyibe eğitimi vermeye devam etmiştir. 18 Temmuz 2012 de vefat eden Sarıcaoğlu'nun cenazesi Fatih Camii'nde kılınıp Edirnekapı şehitliğine defnedilmiştir.²⁹

2.3.2.7. Mustafa Yılmaz (ö. 2022)

Mustafa Yılmaz, 1941 yılında Karabük ilinin Eflâni ilçesine bağlı Bostancılar köyünde İbrahim Efendi'nin ve Hamide Hanım'ın çocuğu olarak dünyaya gelmiştir. Elif- bâ cüzüne beş yaşında annesinin teşvikiyle başlayan Yılmaz'ı, annesi, daha yetkili birine gitmesi için ikna edip onu Karabük'ün tanınmış âlimlerinden olan molla İbrahim Toprak'a teslim etmiştir. Orada Kur'an-ı Kerîm, Osmanlıca ve Arapça dersleri alan Yılmaz, ardından hâfızlık yapmak için İstanbul'a gelmiş, Nûruosmâniye başıman-hatibi Hasan Akkuş'a giderek onda hâfızlığa başlamıştır. Akkuş olmadığında ezberlerini Enver Ceylan'a dinleten Yılmaz, hâfızlığını ikmal ettikten sonra, Sübhâneke'den başlayarak bütün duaları, ardından Fâtiha'dan Nâs'a kadar tâlim, tecvit üzere okuyarak tashîh-i hurûf'u tamamlayarak "Pekiye" derecede icâzetini almıştır. 1961 yılında, vatani görevini yerine getirmek için Tunceli Hozat'a giden Yılmaz, 1964 yılında terhis olmuştur. Yılmaz, ilköğretimini, Bakırköy'de açıktan okumuştur. 1967 yılında Mahmut Paşa Ortaokulu'ndan mezun olan Yılmaz, ardından Vefa Lisesi gece bölümüne kaydolmuştur. İlk görev yeri olarak 1966 yılında Fatih Müftülüğüne bağlı Arâkiyeci Ahmet Çelebi Camii'nde müezzin olarak başlayan Yılmaz, 1967 yılında ise Sümbül Efendi Erkek Kur'an Kursu'na hoca olarak atanmış; bu sırada Mehmet Açıkgöz ve Celal Burhan hocalardan sarf ve nahiv ilimlerini okumuştur. 1969 yılında İsmail Hakkı Bayrı Hoca'da aşere ilmi okuyarak "Pekiye" dereceyle icazet alan Yılmaz, Haseki Eğitim Merkezinde öğretim görevlisi olan Durak

---

²⁹ Fatih Kurt, *Mihriba Adanmış Gönüller* (İzmir: TDV Dini Yayınlar, 2020), 67-71.

Pusmaz Hoca'dan tefsir ve hadis dersleri alarak ilmî konuda kendini yetiştirmiştir. Hâfızlık diplomasını almış bin kũsũr talebesi olan Yılmaz, 2022 yılında vefat eden Yılmaz'ın cenazesini Sũmbũl Efendi Camii'nden kaldırılarak, Sũmbũl Efendi'nin haziresine defnolunmuştur.³⁰

---

³⁰ Yılmaz, Sait. Mũlakat: Yunus Emre Sarıgũl. İstanbul, 29 Nisan 2024.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ALİ KEMAL HUT'UN HAYATI VE KİŞİLİĞİ

3.1. Hayatı, Çocukluğu ve Gençliği

Ali Kemal Hut, Kafkas cephesinde mücadele edip gazi olan Recep Efendi'nin ve Ayşe Hanım'ın dokuz çocuğunun en küçük oğlu olarak Rize merkeze bağlı Sütlüce köyünde dünyaya gelmiştir. Babası ticaretle uğraşmış, Annesi ise ev hanımlığı yapmıştır.³¹

Ali Kemal Hut, çocukluk yıllarında Kur'ân-ı Kerîm öğrenmeye karşı gayretli biridir. O, küçük yaşlardan itibaren çevresini dikkatle gözlemleyerek, sorular sorarak bilgiye olan açlığını hissettirmiştir. Ailesinin destekleyici tutumu, onun eğitim yolculuğunu şekillendiren önemli bir faktör olmuştur. Ali Kemal Hut'un çocukluğundaki ilmî merakı onun farklı hocalardan istifade ederek ilim yolunda ilerlemesine yardımcı olmuştur. Eğitim hayatının temelini oluşturan bu çocukluk yılları, onun ileriki yaşamda İslâmî ilimler konusunda iyi bir konuma gelerek toplum için önemli katkılarda bulunmasına zemin hazırlamıştır. Ali Kemal Hut'un babası Ali Efendi, oğlunu çocukken Muhacir Hoca diye bilinen Gürcistanlı Mecit Kubilace ile tanıştırmış, ilk Kur'ân eğitimini ondan aldirarak hâfızlığını onda ikmâl etmiştir. Ardından o, Rize Orta Camii imamı Alaaddin Akdoğan'a giderek tashîh-i hurûf ve Âsım kıraatinin inceliklerini öğrenmiştir.³²

Ali Kemal Hut'un gençliği, çocukluk döneminden aldığı eğitimle şekillenmiştir. Bu meyanda gençlik yıllarında öğrenme arzusu ve bilgiye duyduğu tutku daha da derinleşmiş; böylece hâfızlık eğitimi sırasında, ilgi duyduğu alanlarda derinlemesine bilgi edinmeye başlamıştır. 18 yaşında İstanbul'a gelen Ali Kemal Hut, ilk olarak kıraat-i aşere ve takrîb eğitimini Ahmet Hamdi Yavuz (Varnalı) dan almış; sonrasında Kesikbacak diye bilinen İsmail Hakkı Bayrı'dan, Hasan Akkuş ve Üsküdarlı Ali Sadettin'den tâlim ve tecvit okumuştur. Akabinde Arapça ilimleri okuyarak ilmî çalışmalara devam etmiştir.³³

---

³¹ Özyurt, Nevzat. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 30 Mart 2024.

³² Pehlivan, Mahmut. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 2 Nisan 2024.

³³ İşcan, Ömer. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 6 Nisan 2024.

Askerden geldiğinde Saadet Hanım'la evlenen Ali Kemal Hut'un bu evlilikten beş çocuğu olmuştur.³⁴ Ali Kemal Hut'un Hanımı Saadet Hanım da dini ilimleri öğrenme ve anlatma konusunda hassas davranan biri olarak bilinir. O, zamanının zor şartlarına rağmen büyük fedakârlık yaparak eşine mânevî olarak katkı sağlamıştır.³⁵

3.2. İlmî ve Ahlakî Kişiliği

Ali Kemal Hut'un ahlâkî özelliklerini şöyle sıralayabiliriz.

3.2.1. Doğruluk:

O, her konuda sonucu ne olursa olsun doğruluğa önem vermiştir. O, sözlerinde ve davranışlarında doğruluktan şaşmamış, şaka da olsa yalandan asla hoşlanmamıştır.³⁶

3.2.2. Hoşgörü:

Hut gerek talebelerine gerekse başkalarına karşı saygılı ve hoşgörülü bir tutum sergilemiş; Yaratandan ötürü yaratılana saygı duymuş, küçük-büyük ayırmadan herkese eşit davranmıştır.³⁷

3.2.3. Adalet:

O, adaletin tesisi ve biçare insanlara yardım etme konusunda İslâm ahlakına uygun bir davranış sergilerdi.³⁸

3.2.4. Sabır ve Şükür:

Hastalıkta sabretmeyi sağlıkta şükretmeyi sergileyen ve tavsiye eden bir yaşantıya sahiptir.

---

³⁴ Özyurt, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. 30 Mart 2024.

³⁵ Zengin, Ömer Faruk. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 5 Mart 2024.

³⁶ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

³⁷ Kümbüllü, Ebubekir. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, İstanbul, 19 Mart 2024.

³⁸ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

3.2.5. İslâmî İlimlere ve Fen Bilimlerine Önem Vermesi:

Kemal Hut, çocukluk ve gençlik yıllarında öğrendiği bilgileri talebelerine de öğretmeyi hedefleyen bir kişiliğe sahiptir. O, dünyevî ilimlere de son derece değer vermiş, talebelerinin bu hususta ders almalarını sağlamıştır.³⁹

3.2.6. Aile Değerleri:

Sağlam bir neslin, sağlam bir aile yapısından geleceğini dile getiren Hut; talebelerine anne-babalarına karşı saygılı sevgili olduklarında ileride anne baba olduklarında bu sevginin karşılığını evlatlarından göreceklarını aktarıp talebelerin hem anne babalarına karşı sevgili olmalarını hem de gelecekte onların evlatlarının kendilerine nasıl davranacaklarını çok tatlı bir dille aktarmıştır.

3.2.7. Örnek Kişiliği

Hiçbir zaman riya için bir iyilik yapmamıştır. Mahmut Ustaosmanoğlu onun için “Onun tevazusunda asla riya yoktur” buyurmuştur.⁴⁰

3.2.8. Hayâ:

O, edep ve hayâ olarak Hz. Osman'a benzetilmiş; ahlak olarak kâmil bir şahsiyettir.⁴¹

3.2.9. Alçakgönüllülük:

Kur'ân-ı Kerîm'de “Yeryüzünde böbürlenerek dolaşma”⁴² buyrulmuştur. O da bu çağrı doğrultusunda daima alçakgönüllü ve mütevazı bir kişiliğe sahip olmuştur.⁴³

3.2.10. Hilm (Yumuşak Huyluluk)

Ali Kemal Hut'un hiçbir zaman talebeye kızdığına şahit olunmamıştır. Onun her daim talebeyle sevgiyle davranması, örnek bir hoca olarak onu, talebeleri nazarında ulvî bir

---

³⁹ Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 19 Mart 2024.

⁴⁰ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

⁴¹ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

⁴² el-İsrâ 17/37.

⁴³ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

makama yükseltmiştir.⁴⁴ O, talebeye, anne-babasından daha şefkatli davranmış olup;⁴⁵ her daim talebelerine sevgiyle yaklaşan, onlara karşı anlayışlı, sabırlı ve destekleyici bir tutum sergileyen biridir. Bu tür davranışlar, talebelerin hocalarına karşı olan saygısını artırmış ve öğrenme ortamını olumlu bir şekilde etkilemiştir. Yine o, insanlarla konuşurken onları incitecek hiçbir tavır sergilemeyen ahlâkî şahsiyeti yüksek biridir.⁴⁶ Ali Kemal Hut'u en değerli kılan husus da ahlâkî şahsiyetidir. Ahlakî değerlere verdiği önemle şekillenen kişiliği, onun Kur'ân-ı Kerîm'e ve sünnete bağlılığından kaynaklanmaktadır.⁴⁷

3.2.11. Nazar Ber Kadem (Ayakucuna Bakararak Yürümek)

Aklı muhafaza etmenin yolu, gözü muhafaza etmekten geçer. Gözü muhafaza ettikten sonra da Allah'ın rızası umulur. Öte yandan Kur'an'ı ezber hususunda kolaylık hâsıl olur. Ali Kemal Hut, gözünü muhafaza etme hususunda her daim dikkat etmiştir. O hep ayaklarının ucuna doğru bakarak yürümüş, talebelerine de bu hususu muhafaza etmelerini tavsiye etmiştir.⁴⁸

Ali Kemal Hut'un, Kur'ân-ı Kerîm'e derin bağlılığı, dünyevî zevklerden vazgeçmesi, maddî arzularından uzak durması ve mânevî değerlere odaklanması onu toplum nazarında örnek bir Müslüman kimliğine yükseltmiştir. Ali Kemal Hut'un dünyaya itibar etmemesi, dünya nimetleri ve dünya tarafından verilen itibarın geçici olduğuna inanması ve gerçek itibarın ahirette olacağını bilmesi onun iyi bir Müslüman olduğunu kanıtlayan bir tutumdur. Bu meyanda o, maddî başarılar veya dünyevî itibar yerine, ilmî ve ahlâkî değerleri ve mânevî gelişimi ön planda tutarak, dünya ile olan ilişkisini dengede tutmayı başarmıştır.⁴⁹

---

⁴⁴ Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 19 Mart 2024.

⁴⁵ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

⁴⁶ Koç, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 16 Mart 2024.

⁴⁷ Gökçe, Salih. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 7 Mart 2024.

⁴⁸ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

⁴⁹ Gökçe, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 7 Mart 2024.

3.2.12. Giyim Kuşamı

Ali Kemal Hut, giyim kuşamına önem verdiği için, gençlik yıllarında takım elbise, fötr şapka, köseli ayakkabı giymesi sebebiyle Kasımpaşa'da süslü Kemal diye tanınmıştır. Bir âlimin giyimine önem vermesi, dış görünüşüne özen göstermesi ve uygun bir şekilde giyinerek toplum içine çıkması saygınlık kazanması açısından çok önemlidir. Çünkü pasaklı, saç başı dağınık olan birine kimse itibar etmez. Ayrıca bir âlimin dış görünüşü insanların ruhunu çok güzel etkileyebilir. Ali Kemal Hut'un giyim kuşamına, saçına, sakalına bakıldığında bunu gayet iyi bir şekilde sergilediğini görülür. Saçı sakalı her zaman tertipli olan Hut, giyim kuşamına her zaman özen göstererek, renklerine bile dikkat ederek giyinmiştir. Ancak o, kılık kıyafetine önem verme adına asla israf yapmamıştır.⁵⁰

3.2.13. Misafirperverliği

Ali Kemal Hut, bilgi birikimini ve bulunduğu durumu abartmaktan kaçınan, her zaman enaniyetten uzak duran bir kişi olarak öne çıkmıştır. Mütevazı kişiliği, onu toplumda büyük bir ilgiyle karşılanan ve her türlü konuda danışılan bir konuma taşımıştır.⁵¹

Ali Kemal Hut, halk nazarında büyük ilgi gören, kendisine bir şeyler danışılan, dua istenen biri olarak da nam salmıştır. O da kendisine gelen misafirlerinin dertlerini sıkmadan, sıkılmadan dinleyip her daim saygı, sevgi ve hoşgörülü bir ortam sunmuştur. Oradan ayrılan misafirler de sorularına cevap, dertlerine de çare bulup mutlu bir şekilde ayrılmışlardır.⁵²

O, yeri geldiğinde misafirlerine ikramda bulunup onlara hediyeler takdim etmiş; kendisine bakıldığında Allah'ı hatırlatan, her haliyle örnek olan bir kişiliktir. Onun namazı, abdesti ve insanlara karşı davranışı her daim İslâm üzere olmuştur. O, yanına

---

⁵⁰ Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 19 Mart 2024.

⁵¹ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

⁵² Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 19 Mart 2024.

İslâmî konuda zayıf olan kişiler geldiğinde bile onlara iyilik üzere davranan, İslâm'ı anlatan ve sonunda onlara İslâm'ı sevdiren bir kişi olarak hafızalarda yer etmiştir.⁵³

Dürüst ve güvenilir biri olarak toplumun saygınlığını kazanan Ali Kemal Hut sadece bir hoca değil, aynı zamanda toplumdakilerin kendisine paralarını ve değerli eşyalarını emanet ettiği biri olarak da tanınır. Bu güveni kazanmasına sebep olarak onun İslâm'ı anlatmasının sadece lafta değil, yaşantısına da yansımaları olarak değerlendirilebilir.⁵⁴

3.2.14. Bir Günü

Ali Kemal Hut'un günü, gece teheccüd namazıyla başlayıp yatsı namazına kadar devam etmiştir. O, namaz aralarında Kur'ân eğitimi, tefsir çalışmaları, ilmî kitapları inceleme, öğrencilerin derslerini dinleme, her türlü soru ve sorunlarla ilgilenme ve toplum için faydalı olacak faaliyetlerde bulunma şeklinde hayatını idame ettirirken; akşam saatlerini ise ailesiyle zaman geçirmeye ve dinlenmeye ayırmıştır.⁵⁵

Her kulun zamanını iyi değerlendirmesi boş işlerle meşgul olmaması onun asli görevlerindedir. İslâm âlimi bir kişiye bakıldığında bu sıfatın onda adeta vücut bulması gereklidir. Çünkü boş işlerle meşgul olan bir kişi hak ile meşgul olamaz. Zamanını verimli kullanamayıp dünyevî görevlerine ve talebe okutmasına odaklanamaz. Zamanını iyi değerlendiren bir âlim tabii ihtiyaçları dışında zamanı ganimet bilip okutacağı derslere çalışması, talebelere daha fazla nasıl faydalı olabilirim derdine düşmesi, onun kul katında da değerini yükseltmektedir. Böylece o hem topluma hem de kendi bilgi birikimine katkı sağlamış olacaktır. Bu bağlamda Allah için tükenmiş bir ömür nasıl olur diye bir kişi görmek isteniliyorsa bunun vücut bulmuş hali Ali Kemal Hut'tur. O, Allah'ın rızasını kazanmak için, İslâmî değerlere sahip çıkacak nesilleri yetiştirme adına gecesini gündüzüne katıp teheccüd vaktinden akşama kadar talebesi ile ilgilenmiştir.⁵⁶

---

⁵³ Gökçe, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 7 Mart 2024.

⁵⁴ Zengin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 5 Mart 2024.

⁵⁵ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

⁵⁶ Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 19 Mart 2024.

3.2.15. Namaz Kıldırması

Ali Kemal Hut, namaz kıldırırken ta'dîl-i erkâna ve tilâvetine dikkat ettiği için, cemaat namazdan aldığı lezzetten dolayı namazın bitmesini istememiştir.⁵⁷ Namaza çok ehemmiyet veren Hut, beş vakit namazın dışında devamlı surette teheccüd, işrâk, kuşluk ve evvâbîn namazını kılmıştır. Secde eserinin alınma iz bırakması onun ne kadar çok secde ettiğini göstermeye kâfi olup namazın nuru onun yüz ifadesine yansımıştır.⁵⁸ Bir kulun Allah'a yöneleceği en önemli yer namaz olduğundan, o, namazı hayatının en önemli noktasına koyup hep namazdan bahsetmiştir. O, konuyla ilgili, "Namaz var her şey var, namaz yok hiçbir şey yok" demiştir. Hut, camiye gidemeyecek derecede hasta ve yaşlı olduğu zamanlarda ise talebelerinden biri onun evine gidip cemaatle namaz kılmışlardır. O, bu yönüyle, cemaatle namazı terk etmeme adına talebelerine de güzel bir örnek olmuştur. Bir nevi onun cemaatle namaz kılmamak diye bir bahanesi hiçbir zaman olmamıştır. Namazın içinde ve dışında bulunan dini vecibeleri doğru ve eksiksiz bir şekilde yapmaya azami derecede özen gösterip, uygulamasını da yapan Hut;⁵⁹ "Namaz kıldırma çok dikkat isteyen bir husustur. O yüzden kusursuz olmak zorundayız" buyurmuştur.

Bir hâfızın sadece Yüce Kitabımızı ezberlemekle kalmayıp doğru bir şekilde okuması ve onu ahlakında sergilemesi gerekir. Bu meyanda Ali Kemal Hut, talebelerine "Mihriba sizin gibi hâfızlar lazım" ifadesini kullanarak topluma önderlik ve rehberlik edecek nesiller yetişmesine önemli katkıda bulunmuştur. O, her zaman arkasında namaz kılınacak kişinin Kur'an'ı yanlışsız ve tâlim, tecvit üzere okuması gerektiğini aktarmıştır.⁶⁰ Onun namazla ilgili bir diğer hassasiyeti mihraba geçerken gayet saygılı olup, mihraptan ayrılırken de sırtını kibleye tam dönmeden edeple çıkmasıdır.⁶¹

---

⁵⁷ Bircan, Bahtiyar. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 29 Şubat 2024.

⁵⁸ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

⁵⁹ Bedel, Mecit. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 3 Mart 2024.

⁶⁰ Gökçe, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 7 Mart 2024.

⁶¹ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

Cuma namazlarını İsmailağa Camii'nde Ali Kemal Hut kıldırmıştır. Onu tanıyan, muhabbet duyan herkes, yakın-uzak fark etmeksizin arkasında namaz kılmak için oraya gelmiştir.⁶²

3.2.16. Kur'an Niçin Okunur

Ali Kemal Hut talebeleriyle birlikte herhangi bir cemiyete Kur'ân-ı tilâvet etmeye gidip de ev sahibi çıkışta talebelere zarf vermek istediğinde; Hut, "Para vermeyin! Böyle yaparsanız okuyan parasını, okutan havasını alır." diyerek Kur'ân-ı yalnızca Allah rızası için okunacağına işaret etmiştir. Kur'ân-ı Kerîm tilâveti konusunda bir talebe bir camide veya başka bir cemiyette okuduğu zaman okuyuşundan onun Ali Kemal Hut'un talebesi olduğu tâlim ve tecvidiyle belli etmiştir. Ali Kemal Hut toplum nazarında itibar gördüğü için cenazelerde, taziyelerde onun Kur'ân okunması istenmiştir. O da kimseyi kırmayıp hem cenazeye hem de talebeleriyle beraber tertip edilen cemiyetlere katılıp hatim okumuştur.

Hut hoca Kur'ân-ı Kerîm'i okurken veya öğretirken meseleye her daim ciddiyetle yaklaşmıştır. Şöyle ki o, Kur'ân-ı, bir makam elde etmek için veya çok güzel okuyor denilmesi için değil, sadece Allah için okumuş; talebelerine de Kur'ân-ı okumanın dünyevi kazançlar ve itibar için değil, Allah'ı razı etmek için okunması gerektiğini salık vermiştir. Bir hocanın maddi kazanç elde etmek için değerlerinden ödün vermemesi, asıl kazancın Allah katında olduğunu bilmesi ve bunu talebelerine öğretmesi oldukça önemlidir.⁶³ Cemiyetlere Yüce Kitabımız okunmaya gidildiğinde yapılan hatadan teessür olmamak için talebelerine "Er meydanında ter dökmeyen savaş meydanında kan döker" diyerek talebelere kendilerini iyi eğitmelerini ve derslerine iyi çalışmalarını istemiştir. O, bu bağlamda, "Burada çalışacaksınız orada mahcup olmayacağız" derdi. Yine o, Kur'an veya hadis okunduğunda edep ve hayâ ile başka bir şeyle uğraşmadan dinleyip talebelerine açıklamalarını yapmış, onlara vaaz ve nasihat vermiştir.⁶⁴

---

⁶² Gezek, Ahmet. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 14 Mart 2024.

⁶³ Bircan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 29 Şubat 2024.

⁶⁴ Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 19 Mart 2024.

3.2.17. Üstün Ahlakî Özellikleri

Hut'a göre talebe okutma derdinde olan bir âlimin talebesi için gerekirse her şeyini feda etmesi gerekir. Ali Kemal Hut, talebesi için maddî-manevî rehberlik yapan bir âlimdir. Bunun örneklerinden biri Umre ziyaretinden döndüğünde onu bekleyen aile fertlerinden önce manevî evlatları olan talebelerinin halini sorması, onları görmek için ilk olarak Kur'ân kursuna uğramasıdır. Bu olay hocanın her şeyden evvel talebesinin yanında olduğunu göstermesi açısından çok önemlidir. Talebenin derse olan bağlılığını sağlamak için hocasının her türlü fedakârlığı yapması elzemdir. Bir defasında talebenin biri, geçim sıkıntısı yaşadığı için artık okuyamayacağını, hocasına aktarınca; Ali Kemal Hut, evden iki bilezik alarak talebesine vermiş ve “Bununla idare edip derslere devam et!” diyerek talebesine yardımcı olarak bir kişinin daha hâfiz olmasına vesile olmuştur.⁶⁵ Ali Kemal Hut'un ilim aldığı hocaların ve kendinden önceki âlimlerin yolunu izlemesi, geleneksel bilgi aktarımına ve önceki âlimlere değer verdiği anlamına gelir. Bu, âlimin geçmişteki büyük âlimlerin eserlerine, öğretilerine ve ilmi mirasa saygı göstermesini ve bu temelde kendi çalışmalarını şekillendirmesini ifade eder. Bu yaklaşım, ilmin sürekli bir gelişim ve aktarım sürecinde olduğuna inanmayı içerir. Buna binaen Hut, kendisinden önce gelen bilginin bir devamı olarak, bu mirası benimseyip katkıda bulunmayı amaçlamıştır. İlmî mirasa sahip çıkan Hut, klasik eserleri okuması, Osmanlı usûlü eğitimi tercih etmesi, ilmi sohbetlere katılarak âlimlerin aktardığı bilgileri birinci elden dinlemesi ve talebeleriyle paylaşmasıyla ilmî mirasa sahip çıkıp, bunu korumayı ve gelecek nesillere aktarmayı başarmıştır.⁶⁶

Babası Ali Efendi oğlu Ali Kemal Hut'a “Oğlum dünyada sana fayda sağlayacak her şeyi anlatacak bir âlim tavsiye edeceğim. Onun yanına git ve onu dinle!” demesi üzerine Mahmut Ustaosmanoğlu'nun yanına gitmiş ve orada bir kahve içmiştir. Hut, bu vesileyle onunla tanışmış olur.⁶⁷

---

⁶⁵ Gökçe, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 7 Mart 2024.

⁶⁶ Gökçe, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 7 Mart 2024.

⁶⁷ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

3.2.18. İslâm'a Adanmış Bir Ömür

Ali Kemal Hut'un hayatına bakıldığında kendisini her konuda İslâm'a adanmış bir ömre şahitlik edilir. Şöyle ki Hut, öncelikle dinî ilimleri öğrenme ve öğretme amacına hayatını adanmış; İslâmî ilimlerin hepsini okusa da ihtisas alanı olarak Kur'ân-ı Kerîm'i tercih etmiştir. Ayrıca Hut, ibadetlerini derinlemesine yaşayan, manevî bir hayat sürdüren ve bu yaşam tarzıyla diğer insanlara örnek olan bir kişiliğe sahiptir. Bu meyanda o, İslâm'ın emir ve yasaklarına bağlı bir yaşam tarzını benimsemiş ve bu değerleri başkalarına aktarmıştır.⁶⁸

Ali Kemal Hut girdiği her ortamda bir âyet veya hadis okuyarak, o atmosferi sohbet havasına dönüştürmüş; hocalarından aldığı ilmi mirası aktarma ve topluma rehberlik etme hususunda oldukça önemli roller üstlenmiştir. Yine kendisini seven insanlar, hasta olsunlar veya olmasınlar Ali Kemal Hut'u ziyarete gelip ara ara kendilerini okutmuşlardır. Hut hoca da bu insanların ihtiyacı olmasa bizim yanımıza gelmezler bu vesileyle onlara yardımcı olmak bizim görevimiz demiştir.⁶⁹

O, kendisinden ilim ve fikir aldığı hocalarla karşılaştığında veya bir cemiyette bulunduğu saygı ve sevgide asla kusur etmemiştir. Kendisine yöneltilen bir sorunun cevabını bilmiyorsa, “Şu kişi bu konuda daha ehil! Ona danışalım” diye cevap verip adres göstermiş; bilmediği konularda ise konuşmamıştır.⁷⁰

Ali Kemal Hut son ilahi emir olan ve insanlara ne yapmaları gerektiğini aktaran Kur'an'a ve onu açıklayan sünnet-i seniyye'ye tam manasıyla bağlandığı için bidatlerden ve hurafelerden sakınmıştır. Zira onun her hareketine bakıldığında Kur'an'dan bir emir ve Sünnet'ten bir tavsiye söz konusu olmuştur. Yani o, dinin emirlerine teslim olmuş ve her haliyle iyi bir temsilci olmuştur.⁷¹ Kasımpaşa halkı içerisinde bilgisi, davranışı, hoşgörüsü ve içtenliği ile tanınan Ali Kemal Hut halkın

---

⁶⁸ Gökçe Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 7 Mart 2024.

⁷⁴ Zengin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 5 Mart 2024

⁷⁰ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

⁷¹ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

sevgisini kazanarak onların gönüllerine taht kurmuş; yanına gelerek ders almak isteyen veya bir şey danışan insanlar gitgide çoğalmıştır.⁷²

Ali Kemal Hut, İslâm'ı temsiliyet noktasında örnek bir Müslüman olmuştur. O, iyiliği emretmek, kötülükten sakındırmak için seyahatler yapmıştır. Tabii o zaman araç yok. Yoldan el atıp bindikleri bir araçla vaaz etmeye giderler. İrşat faaliyetlerini bitirdikten sonra yine aynı şekilde yoldan el attıkları bir araca binerek İstanbul'a doğru gelirken bir yere uğrayıp su içerler. Biraz ilerledikten sonra Ali Kemal Hut, şoföre, “Bu bardak sizin miydi?” diye sorar. “Hayır”, cevabını aldığı anda bardağı sahibine vermek için araçtan inip bardağı geri verir. “Neden böyle bir şey yaptın?” diye sorulunca “Eğer bu bardağı geri vermeseydik buraya hocalar geldi, su içtiler bardağımızı da götürdüler, derlerdi. Adamın hatırında bardağı götüren hoca olarak kalmaktansa bardağı geri getiren hoca olarak kalmak daha iyidir” diyerek örnek bir davranış sergilemiştir. Görüldüğü üzere o, İslâm'a leke gelmesin diye her haliyle dikkatli olmaya gayret göstermiştir. Bir keresinde insanlara sohbet etmek için farklı bir şehire gidiş esnasında, yolda durdurdukları kamyonu binmeye çalışırken ayağı takılıp düşer. Hemen o anda düştüğü gibi kalkar. Acaba kimse gördü mü? Diye çekinir. Bu çekinmesi şahsı için olmayıp, oradakilerin görüp “Buraya hocalar geldi. Daha arabaya binmeyi bilmiyorlar, ama bize İslâm'ı anlatmaya gelmişler” diye laf olmasın dindedir. O, yolda giderken veya bir yere uğradığında tanısa da tanımasa da herkese selam vermiştir. Böylece İslâm ahlakının ona yüklemiş olduğu vazifelerden insanlarla iletişimi güzellekle kurmayı başarmıştır.⁷³

İlk görevine İstanbul/Fatih Yavuz Selim Camii'nde gayr-i resmî müezzin olarak başlayan Hut, ardından askerlik görevine gitmiştir. Askerden gelince evlenen Hut, akabinde Kasımpaşa'da bulunan Büyük Piyale Paşa Camii ve Camii Kebir'de görev yapmıştır. Kasımpaşa Camii Kebir'de müezzinlik imtihanı açılınca, kazanma ihtimali az olduğu halde, birinci olarak Camii kebir müezzinliğini kazanmıştır.⁷⁴ Resmi görevlerinin dışında Hut, İslâmî konuları derinlemesine anlamış ve bu bilgileri öğrencilere aktarmıştır. Bu çerçevede o, Kur'ân kurslarında veya farklı medreselerde

---

⁷² Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 19 Mart 2024.

⁷³ Gökçe, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 7 Mart 2024.

⁷⁴ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

talebelere talim-tecvid dersi vermiştir. Ayrıca Kemal Hut, Kur'ân-ı Kerîm'in emir ve yasaklarını iç dünyasına sindirip dış dünyasında yaşamayı ve bunu insanlara anlatmayı günlük vazifelerinden addetmiştir. Burada şuna değinmek gerekir ki o, emri bil maruf yaparken kırmadan, dökmeden hoşgörü ile anlatmıştır.⁷⁵

3.2.19. Meslekî Donanımı ve Görevinin Kendisine Yüklediği Sorumlulukları

Ali Kemal Hut'un Kur'ân-ı Kerîm'i güzel okumasının arka planına bakıldığında anlaşılmaktadır ki o, tecvid kurallarına tam uyum, doğru telaffuz ve âyetlerin anlamına binaen bir tonlama ile tilâvette bulunmuştur.⁷⁶ Bu bağlamda o, tecvid kurallarına ve kelimelerin çıkış yerlerine tam manasıyla hâkim olup doğru telaffuz etmesi, yine uzatılması gereken yerleri uzatıp kısaltılması gereken yerleri kısaltması yatar.⁷⁷ Sesindeki ahenk ve makamı insanların kulağındaki pası silip manevî bir ortama girmesine ve derin bir etki bırakmasına katkı sağlamıştır. O, âyetlerin manasını anlayarak ve doğru bir şekilde ifade ederek okuduğu için dinleyicilere Kur'ân'ın mesajını daha iyi aktarmıştır.⁷⁸ Kelimelerin derinliğini ve anlamını vurgulayarak okuması ayrı bir meziyettir. Sevilerek dinlenilmesindeki sebeplerden biri de dinleyicilerin âyetlerin derin anlamını hissetmelerine yardımcı olarak onlara huzur verici bir şekilde Kur'ân ziyafeti sunmasıdır. Ali Kemal Hut, Kelâmullahı tilâvet ederken müzikal vurgu eklemeyip kendine has üslup ve tavrıyla sade ve içten bir okuma tarzı benimsemiştir. Yine o, tilâvet esnasında istediği mesajı çok net ve doğru bir şekilde iletmıştır.⁷⁹ Bundan mütevellit, Mahmut Ustaosmanoğlu, sabah aşrı şeriflerini Ali Kemal Hut'a okutmuş; bu esnada Kur'an'ı güzel ve duygulu okuduğu için insanlar adeta kendinden geçmiştir. Bu hâl cemaatte artınca Ustaosmanoğlu, Ali

---

⁷⁵ Gökçe, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 7 Mart 2024.

⁷⁶ Gökçe, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 7 Mart 2024.

⁷⁷ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

⁷⁸ Bircan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 29 Şubat 2024.

⁷⁹ Gökçe, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 7 Mart 2024.

Kemal Hut'a aşr-ı şerîfleri makam yapmadan okumasını tavsiye etmiştir. Hut, talebelerine “Makam yapacağım diye Kur’ân okuyuşunuzu bozmayın” demiştir.⁸⁰

Ali Kemal Hut'un sesini kaybetmesi onun talebelerine karşı ders verme veya dinleme aşkını kaybetmesine sebep olamamıştır. Onun talebeye ve ilme karşı sevgisi ilk günkü gibi devam etmiştir. O, öğrencileri hafızlık yapıp tâlim ettiklerinde ya da aşr-ı şerîf okuduklarında onları takip etmiş, sesini kaybettiği zamandan sonra dahi diliyle çok müdahale edemediği için eliyle işaret ederek ders vermeye devam etmiştir. Talebeler de hocalarının bu tutumuna binaen derslerine daha fazla gayret göstermiştir.⁸¹

Aşırları

1. Âl-i İmrân sûresi 102. âyetten 109. âyetin sonuna kadar.
2. Tevbe sûresi 32. âyetten 36. âyetin sonuna kadar.
3. Enbiyâ sûresi 25. âyetten 35. âyetin sonuna kadar.
4. Enbiyâ sûresi 57. âyetten 72. âyetin sonuna kadar.
5. Enbiyâ sûresi 83. âyetten 90. âyetin sonuna kadar.
6. Kasas sûresi 76. âyetten 83. âyetin sonuna kadar.
7. Fâtır sûresi 28. âyetten 35. âyetin sonuna kadar.
8. Kâf sûresi 1. âyetten 15. âyetin sonuna kadar.
9. Tûr 29. âyetten 49. âyetin sonuna kadar.
10. Necm sûresi 1. âyetten 22. âyetin sonuna kadar.
11. Saff sûresi 4. âyetten 13. âyetin sonuna kadar.⁸²
12. Saff sûresi 1. âyetten 14. âyetin sonuna kadar.
13. Hâkkah sûresi 18. âyetten 34. âyetin sonuna kadar.

---

⁸⁰ Bircan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 29 Şubat 2024.

⁸¹ Gökçe, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 7 Mart 2024.

⁸² İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

14. Hıcr sûresi 80. âyetten 87. âyetin sonuna kadar.⁸³

Kur'ân'ı unutmamak için en önemli hususlardan biri de ezbere mukabele okumak ve hatimle terâvih kıldırmaktır. Ali Kemal Hut, Ramazân-ı Şerîf ayının bir parçası olan mukabeleyi camilerde ezbere okumuştur. Onun mukabele okuduğu camilerden biri de Fatih/Beyceğiz Camii'dir.

İnsanların hayatına rehberlik etmek için âlimin izlediği yol, kitapların gösterdiği fikirlerden geçer. Ali Kemal Hut hem talebelerine hem cemaatine İslâmiyet'i anlatıp ardından onlara yol gösterecek kitapları caminin etrafında bir seyyar kitapçı kurarak cüz'i miktara satmıştır. O, yaşamış olduğu maddi sıkıntılardan dolayı Eminönü'nden kitapları alıp Kasımpaşa'ya kadar sırtında taşımış; buradan edindiği gelirlerin bir kısmını kendine kalanı da ihtiyaç sahiplerine dağıtmıştır. Böylelikle o, insanların hem dinî hem de dünyevî ihtiyaçlarını gidermek için yardımcı olmuştur.⁸⁴

Yabancı dilleri bilmek İslâm'ın emirlerini ve yasaklarını anlatan bir âlim için artı bir meziyettir. Zira bu vesileyle dinin kurallarını yasaklarını anlatıp insanların hidayetine vesile olabilir. Ali Kemal Hut da İngilizce bildiği için turistlere İslâmiyet'in emirlerini anlatıp onların hidayetine vesile olmak için çaba sarf etmiştir.⁸⁵

Ali Kemal Hut'un insanları ayırt etmeden kırmadan dökmeden samimi bir tutum sergileyerek İslâm'a davet etmesi en önemli özelliklerindedir. Nitekim bir âlim, karşısındaki insanı kim olursa olsun samimi bir davranışta bulunarak insanların kalbine dokunabilir ve güvenilirliği sağlayabilir.⁸⁶ Yine namaza gelmeyen kişilere ilgi göstermesi onları sevmesi Ali Kemal Hut'un onlar tarafından sevilmesine katkı sağlamış ve onları namazla buluşturmuştur. O, onların sorunlarıyla birebir ilgilenip onlara maddi-manevi destek sağlamıştır. İslâmî kuralları kendi hayatında uygulayarak pratikte model olan Ali Kemal Hut, namaz vakitleri arasında sokakları gezip dükkânlara girip İslâm'a daveti sürdürmüştür.⁸⁷

---

⁸³ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

⁸⁴ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

⁸⁵ Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 19 Mart 2024.

⁸⁶ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

⁸⁷ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

Hut hem kendisi hem de toplum adına sorumluluk duygusuna sahip olup eğitimle ilgili toplumsal sorumluluklarına bakıldığında bu, talebelerine rehberlik etme, eğitim programlarına katılma ve topluma bilgi paylaşımına katkıda bulunma gibi faaliyetlerde kendini gösterir. Hut, dini bilgisi ve öğretim becerileriyle de topluma hizmette bulunmuştur.

Topluma hizmet hususunda sosyal yardımlaşma ve dayanışma önemli bir yer tutar. Hut, bu meyanda ihtiyaç sahiplerine yardım etmeye yönelik destek sağlamıştır. Ayrıca o, toplumda örnek model olma konusunda, ahlâkî değerlerle ilgili eğitim ve öğretim konusunda önemli rol üstlenmiştir.⁸⁸

3.3. Ali Kemal Hut'un Hayatında İz Bırakan Şahsiyetler

Hut, hâfızlığını Gürcistanlı Muhacir Hoca olarak bilinen Mecit Kubilace'de ikmal etmiştir. Ardından Rize Orta Camii İmam Hatibi Alaaddin Akdoğar'a giderek tashih-i hurûf ve Âsım kıraatinin inceliklerini öğrenmiştir. Hut, ardından eğitimini ileri seviyeye taşımak için İstanbul'a gelerek 1951 yılının sonlarına doğru Üsküdarlı Ali Efendi'den tecvid dersi alan Hut, İstanbul Nuruosmaniye Camii hocası Hasan Akkuş'tan da bir müddet tâlim dersi almıştır. 1952 yılında İsmail Hakkı Bayrı hocadan tâlim dersleri alan Hut, aşere ve takrîb eğitimini ise Yavuz Sultan Selim Camii başıam-hatibi ve Reîsü'l-kurrâ Ahmet Hamdi Yavuz (Varnalı)'dan aldı. Hut, Arapça tahsilini 1957-1959'da Ali Haydar Sadıkoğlu'nda tamamlamıştır.⁸⁹ Aşağıda Hut'un hocalarına dair birtakım bilgiler verilecektir.

3.3.1. Alaaddin Akdoğar (ö. 1998)

Alaaddin Akdoğar 1930 yılında Rize'de dünyaya gelmiştir. Cumhuriyet devrinden evvel Molla Hasanzâdeler diye bilinen aileden gelen Akdoğan, hâfızlığını yedi yaşında ikmal ederek icazet belgesini almaya muvaffak olmuştur. Akdoğan, 13 yaşında Rize Portakallık Camii'nde imamlık yapmıştır. O, eğitiminin bir kısmını Adapazarı'nda ardından Mısır'da tamamlamıştır. Mısır'da eğitim alırken kralın kendisine “Burada

---

⁸⁸ Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 19 Mart 2024.

⁸⁹ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

eğitim almak istiyorsan iki evladıma Türkçe öğret!” demesi üzerine onlara Türkçe öğretmiştir. Akdoğan, Rize'ye döndüğünde kırâat-i ‘aşere okumuştur. Hiçbir kimsenin kalbini kırmayan, dürüst ve güvenilir bir karaktere sahip olan Akdoğan, 1998 yılında vefat etmiş olup mezarı Rize Merkez Timya Vadisi’nde bulunmaktadır.⁹⁰ O, Kur’ân-ı Kerîm'e hiç bakmadan yıllarca okuyabilecek kadar sağlam hâfizliğa sahiptir. Rize Orta camiinde uzun yıllar görev yapan Akdoğan; Ali Kemal Hut, İmâm-ı Âzam lakaplı Nuri Erkan ve Sabit İslamoğlu’nu okutmuştur.⁹¹

3.3.2. Mecit Kubilace (ö. 1961)

1873 yılında, Mehmet Efendi ve Ayşe hanımın oğlu olarak dünyaya gelen ve “Muhacir Hoca” lakabıyla da bilinen Mecit Kubilace Batum’a bağlı Gündadı köyünde doğmuştur. O, Batum'dan Trabzon'a gelerek medrese eğitimi almış, sonrasında doğduğu topraklara dönmüştür. Batum ve Kırım'da müftülük yapan Kubilace, 1917 yılında Batum’da Ruslar ihtilal yapınca Hüseyin ve İskender adındaki iki yakınıyla hapse atılmıştır. Rum gardiyanın yardımıyla hapisten kaçmayı başaran Muhacir Hoca ve yakınları Çoruh Nehri’nden zor da olsa geçerek, Artvin jandarma karakoluna teslim olmuşlardır. Kaçak olduğu için yedi sene Tokat'ta hapis yatan Kubilace, tahliye olduktan sonra Rize'ye dönmüştür. 1936 yılında Türk vatandaşlığına geçen Kubilace, Rize Derebaşı’nda fahri imamlık yapmıştır. 1946 yılında Sütlüce köyüne gelen Muhacir Hoca vefatına kadar burada görevde bulunmuş; vazife yaptığu köylerde, insanların gönüllerine hitap ederek onlar tarafından çok sevilen bir hoca olmuştur. O, ailesi ve evlatları Batum’da kaldığı için, eşine sadakatinden evlenmemiştir. Daha sonra o, Rize Gümüşsuyu’nda bulunan medresede vazife yapmış; bu esnada Zavendikli Mustafa yıldız kendisinden istifade etmiştir. 8 Nisan 1961'de vefat eden Muhacir Hoca’nın cenazesine yakın köylerin yanı sıra farklı illerden de sevenlerinin katılmasıyla Hakk’a uğurlanmış ve cenazesi yıllarca İmam-hatiplik yapıp talebe okuttuğu Sütlüce köyüne defnedilmiştir.⁹²

---

⁹⁰ Akdoğan, Selami. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 03 Mayıs 2024.

⁹¹ Kara, Abdülkadir. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 03 Mayıs 2024.

⁹² Davut Kut, *Rize Defteri* (İstanbul: Dergâh Yayınları, 2013), 91-96.

3.3.3. İsmail Hakkı Bayrı (ö. 1972)

İsmail Hakkı Bayrı 1905 senesinde Osmanlı vilayetlerinden olan, bugün Batı Trakya'da bulunan Serez şehrinde hayata gözlerini açmıştır. O, ilköğretimi memleketinde nihayete erdirdikten sonra ilmin şehri İstanbul'a giderek, Üsküdar Askerî Rüştiyesi'ne kayıt yaptırıp, eğitim hayatına devam etmiştir. İsmail Hakkı, Askerî Rüştiyesi'nden tramvayla eve dönerken tramvaydan düşmüş, bu düşmeden dolayı bacakları tramvayın altında kalmış ve iki bacağını kaybetmiştir. Bu vakıa İsmail Hakkı'nın hayatını son derece değiştirmiştir. Şöyle ki İsmail Hakkı, yaşadığı bu elim hadiseden sonra Fatih Camii dersiâmlarından, Şehzadebaşı Camii Şeyhu'l-kurrâ'sı olan Ahmet Şükrü Efendi'den hafızlık eğitimi almıştır. Hıfzını ikmâl ettikten sonra Reîsü'l-kurrâ Hamdi Efendi'den kırâat-i 'aşereyi tamamlayarak icazet almıştır. Bunun yanı sıra o, Ülkemizde maruf olan Ömer Nasuhi Bilmen ve Bekir Hâkî Yener gibi âlimlerden hadis ve fıkıh dersleri alarak ilmini ziyadeleştirmiştir. İsmail Hakkı (1930) yılında fahri hocalığa başlamıştır.⁹³ Resmî görevine 1942 yılında Afyon'da Kur'an hocası olarak başlayan İsmail Hakkı Bayrı, akabinde İstanbul'a gelerek, Fatih Dülgerzâde Camii Kur'an Kursu öğreticisi olarak hizmet etmiştir. O, 1972'de emekliliğine kadar bu hizmeti sürdürmüştür. O, Kur'an'a adadığı hayatı boyunca yüzlerce talebe yetiştirmiş; bunlardan 98'ine aşere, 3170 tanesine de tashîh-i hurûf icâzeti vermiştir.⁹⁴ O, talebelerinin her şeyiyle ilgilenmiş; maaşını aldığı anda geçimini sağlayacak kadar parayı ayırıp bir kısmını talebelerine bir kısmını da ihtiyaç sahiplerine vermiştir. Hocasının hizmetinde bulunmakla müşerref olan talebesi Mikdat Temiztürk hocasını şöyle tarif eder. "Hocam gerek mizacı gerek şeker hastalığının etkisiyle anlık sert tepkiler verirdi. Ancak talebelerine kızsada dahi daha sonra onlara döner ve kendilerinden helallik alırdı. Ayın ortasında benden borç para isterdi. Bir defasında, "Hocam, yoksa maaşınız mı yetmiyor?" diye sorduğumda bana şöyle cevap vermişti: "Evladım! Maaşımı kendim ve talebelerim için ikiye bölüyorum. Kendime ayırdığım bölüm, bana ve aileme yetiyor. Ancak talebelerim ihtiyaçlarını karşılamam için bana geldiklerinde, ben onları nasıl geri çeviririm. Onların ihtiyaçlarını karşılamak için borç alıyorum" demiştir. İsmail Hakkı 1971 yılında emekli olmasına rağmen

---

⁹³ Recep Akakuş, "İsmail Efendi, Kesikbacak", *TDV İslam Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Dini Yayınlar, 2001), 23/96.

⁹⁴ Akakuş, "İsmail Efendi, Kesikbacak", 23/96.

gecesi-gündüzü ile hayatını Kur'ân-ı Kerîm'in öğretilmesine adanarak hali hazırda ilm-i kıraatin öğrenilmesine öncülük eden birçok kıraat ehli yetiştirmiştir. Mehmet Rüştü Âşikkutlu, Mustafa Demirkan, Kazım Bayram, Mikdat Temiztürk, Mehmet Gürgür, Yusuf Aydın ve Hafız Hasan Efendi, bunlardan bazılarıdır. İsmail Hakkı Bayrı, 11 Kasım 1972 tarihinde Hakkın rahmetine kavuştu. Talebeleri ve sevenlerinin iştirakiyle Fatih Camii'nde Gönenli Mehmet Öğütçü'nün cenaze namazını kıldırmasının ardından Edirnekapı Şehitliğine defnedilmiştir.⁹⁵

3.3.4. Üsküdarlı Ali Sadettin (ö. 1976)

Asıl adı Ali Saadettin olan, Üsküdarlı Ali Efendi Kur'ân tilâvetinde İstanbul tavrının son temsilcisidir. 1885'te İstanbul-Üsküdar'da dünyaya gelmiştir. Ali Sadettin'in babası posta telgraf memuru Mustafa Vehbi Efendi, validesi Sâide Hanım'dır. İbtidâî ve rüştiye eğitimini Özel Ravza-i Terakkî Mektebi'nde tamamlamıştır. O, hâfızlığını, rüştiye eğitimini alırken, Kur'ân-ı Kerîm müderrisi olan Hâfız Şükrü Efendi'nin rahle-i tadrîsinden geçerek, ikmal etmiş; tashîh-i hurûf eğitimini de Üsküdarlı Hâfız Nazif Efendi'de tamamlamıştır. Kültürlü bir aile ortamında çocukluğunu geçiren Ali Saadettin, Üsküdarlı Talat Bey'in konağında edebiyat ve musiki bilgisini geliştirmiştir. Bestekâr Hacı Fâik Efendi, mûsiki hocalarının içerisinde ilk sırada yer almaktadır. O, İstanbul tarikini,⁹⁶ Üsküdar Selimiye Camii İmam-hatibi olan Hasan Fehmi Efendi'den, Mısır tarîkini⁹⁷ ise Yavuz Sultan Selim Camii İmam-hatibi Varnalızâde

---

⁹⁵ Bünyamin Albayrak ve Ahmet Ünal, “Bir Kıraat Âlimi İsmail Hakkı Bayrı”, *Diyanet Aylık Dergi*, Şubat 2021.

⁹⁶ Öncesinde Teysîr Tariki diye bilinen bu eğitim metodu Ahmed el-Mesyerî'nin İstanbul'a gelmesi sonrasında İslâmbol, zamanla da İstanbul Tariki diye anılır olmuştur. Bk. Gökdemir, “Osmanlı Kıraat Eğitiminde Tarikler”, 98.

⁹⁷ İbnü'l-Cezerî'den Şâtıbiyye tariki üzere eğitim alan öğrencileri zamanla bu tarikin Mısır'da yaygınlaşmasına vesile olmuşlardır. Böylece bu eğitim metoduna Mısır Tariki denilmiştir. Ali b. Süleyman el-Mansûrî ile Osmanlı'da yaygınlaştırılan bu tarik İstanbul Tariki'yle birlikte Osmanlı'dan bugüne gelebilen iki ana tarikten biri olmuştur. Bahsi geçen tarik ve bu eğitim sistemini Osmanlı'ya kazandıran Ali b. Süleyman el-Mansûrî ile ilgili bk. Ahmet Gökdemir, “Kıraat Eğitiminde Mısır Tarikinin Arka Planı: Biyografik Bir İnceleme”, *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, 2018, 177-92.; Ahmet Gökdemir, “Ali b. Süleyman el-

Ahmet Hamdi Yavuz'un rahle-i tedrisinden geçerek öğrenmiş ve kırâat-i aşere icâzeti almıştır. Takrîb dersine Serezli Hâfız Şükrü Efendi'de başlayan Üsküdarlı, hocasının vefatı üzerine Kasas Sûresine kadar okuduğu takrîbi, Reîsü'l-kurrâ Varnalı Ahmet Hamdi Yavuz'da ikmal etmiştir. Ardından O, 1007 beyitlik *Tayyibetü'n-Neşr*'i okuyup ezberlemiştir. Resmî görevine Defter-i Hâkânî'de (tapu dairesi) memur olarak başlayan Ali Sadettin, akabinde 30 Temmuz 1908'de Vakıflar Başmüdürlüğü Hayrat işleri ve Mülhak Vakıflar Müdürlüğü'ne bağlı Yeraltı Camii imam-hatipliğine tayin edildi. Bu süreçte O, Emine İhsan Hanım'la evlenmiş, bu evlilikten Mehmet Lütfullah ve Mehmet Âyetullah İzzet adında iki çocukları olmuştur. Tilâvetinden etkilenen bir Hanım Efendi, vefatına kadar yeraltı Camii'nde imam-hatiplik yapıp, mukabele okuması şartıyla, Erenköy Bostancı Caddesi'nde on iki dönümlük üzüm bağı içerisindeki evi kendisine hediye etmiştir. 17 Ekim 1959'dan 17 Mart 1971'e kadar İstanbul Yüksek İslâm Enstitüsünde (şu anki) Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde öğretimine devam etmiştir.⁹⁸ Emin Işık, İsmail Karaçam, Tayyar Altıkulaç, Mehmet Ali Sarı, İlhan Tok başlıca talebeleridir.⁹⁹ Ali Sadettin, Bayındırlık Mustafa Efendi'den sonra Reîsü'l-kurrâ olmuş; bu unvanını vefat edene dek muhafaza etmiştir. Ali Sadettin'in en maruf ve yetenekli talebesi maalesef ilmini tamamlamadan hocasıyla irtibatını kesen, Hâfız Kani Karaca'dır. Bu durum Ali Sadettin'i teessür içinde bırakmıştır. Klasik ve dinî Türk mûsikisini çok iyi bilen Kânî, şahsına münhasır tavrıyla tilâvet eden bir kârî olarak maruf olmuş; her cemiyette onun tilâveti büyük bir iştiyakla dinlenmiştir. Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden yakın arkadaşı Halil Can; hafızalardan silinmiş, unutulmaya yüz tutmuş, birçok eseri Ali Sadettin'den dinleyip, Hamparsum¹⁰⁰ notasıyla tespit ederek Türk mûsikisine kazandırmıştır. Ali

---

Mansûrî ve Osmanlı İlim Dünyasına Katkıları”, *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2017, 113-48.

⁹⁸ Mehmet Ali Sarı, “Üsküdarlı Ali Efendi”, *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 2012), 43/376.

⁹⁹ Mustafa Uzun, *Üsküdar Meşhurları Ansiklopedisi* (İstanbul: Üsküdar Belediyesi, 2012), 55-56.

¹⁰⁰ Mûcidi olduğu notaya ismi verilen Limonciyan, Hamparsum İstanbul'da doğmuştur.

Nuri Özcan, “Limonciyan, Hamparsum” *TDV İslâm Ansiklopedisi* (Ankara: TDV Yayınları, 2003), 27/ 192.

Sadettin, Sultan Abdülhamid Han'ın fermanı ile cuma imamlığına tayin edilmiştir. Onun İstanbul'un en ücra köşesinden bile ardında namaz kılmaya gelen hususi cemaati olmuştur. O, bu esnada, hutbelerin Arapça bölümlerini Osmanlı usûlünce farklı makamlarla okumuştur. O, makamlar arası seyrederken tecvit kurallarına gayet dikkat edip, dinleyenleri etkilemiştir. O, taltiflerine mazhar olduğu Sultan İkinci Abdülhamid Han, Sultan Reşad ve Sultan Vahdeddin zamanında icra ettiği gibi Cumhuriyet'ten sonra da Kur'ân-ı Kerîm, mevlit, mihrap, kürsü hizmetlerini devam ettirmiş; yurtiçi ve yurt dışındaki cemiyetlerde okuyarak adını hafızalara kazımıştır. Ancak o, her zaman ve ortamda okumamıştır. Bunun sebebi de Kur'ân-ı Kerîm'in gerekli saygıyla dinlenmemesidir. Talebesi İsmail Karaçam'ın gayretleri ile Ocak 1973'te başlayıp 1 yıl devam eden Ali Sadettin'in örnek kıraatinin kaydı, Diyanet İşleri Başkanlığı tarafından kaydedilip, başkanlığa teslim edilmiş, ama halen yayınlanmamıştır. Üsküdarlı Ali Sadettin, 27 Ağustos 1976 yılında, Ramazan'ın ilk cuma gününde vefat etmiş; naaşı, İstanbul Sahra'yı Cedit mezarlığına defnedilmiştir.¹⁰¹

3.3.5. Ahmet Hamdi Yavuz (Varnalı) (ö. 1959)

Ahmet Hamdi, 1877 yılında İstanbul'da doğmuştur. Babası Sultan Selim Camii başıamamı Hoca Abdullah Zekai Efendi'dir. O, kıraat eğitimini ilk önce babası Abdullah Efendi'den, ardından İbrahim Efendi'den; yine Ali Rıza Efendi ile Padişah imamı Hâfız İsmail Efendi'den almıştır. Kıraat icâzetini ise Ödemişli Abdüllatif'ten almıştır. O, maruf hâfızlardan olup Medresetü'l-kudât'da Kur'ân-ı Kerîm öğretmenliği yapmıştır. Tevhîd-i Tedrîsât kanunuyla medreseler kapanınca o, babasının görev yaptığı Sultan Selim Camii'ne imam olarak atanmıştır. Ancak bu esnada kıraat ilminde nadir bir müderris olan Ahmet Hamdi'nin kıymeti pek bilinmemiştir. O, ayriyeten hattatlıkla da ilgilenmiştir. Arap ulemâsı Türkiye'ye geldiğinde Ahmet Hamdi Yavuz'un (Varnalı) kıraat ilmi hakkında bahis açıldığında Türklerde bu kadar bilgili kıraat âlimi olduğuna hayret etmişlerdir. Hoca Niyâzî Efendi (Sultan II. Abdülhamid'in Hünkâr İmâm-ı Evveli) den sonra Reîsü'l-kurrâlık makamına geçen Ahmet Hamdi çok zengin bir kütüphaneye sahipti. Lakin dünyevî ihtiyaçlarını karşılamak için cüz-i

---

¹⁰¹ Sarı, "Üsküdarlı Ali Efendi", 41/376.

miktara satmak zorunda kalmıştır. 24 Mayıs 1959 yılında rahmete kavuşan Ahmet Hamdi Yavuz (Varnalı) Edirnekapı mezarlığına defnedilmiştir.¹⁰²

3.3.6. Hasan Akkuş (ö. 1972)

Hasan Akkuş, 1885 yılında Ankara'nın Kızılcahamam ilçesine bağlı eski adı Gürcü olan Beşkonak köyünde dünyaya geldi. Babası Osman Efendi, validesi Kezban Hanım'dır. Osman Efendi, çalışma gayesiyle oğlu Hasan'ı da yanına alarak 1889 yılında İstanbul'a gelmiştir. Babası Osman Efendi kısa bir süre Gazhâne'de işçilik yaptıktan sonra Sirkeci'de bulunan Emîrlar Mescidi'nde müezzin olarak atanmış; 1913 yılında, Ayasofya Dâru'l-Hilâfeti'l-Âliye Medresesi ile Çemberlitaş Dîzdâriye Camii'nde müezzin-kayyım olarak atanmıştır. 1915 yılında Osmanlı Ordusu'na alınan Akkuş, iki aylık eğitimin ardından Yemen cephesine gönderilmiştir. Akkuş, savaş sırasında İngilizlere esir düşmüş; meşakkatli bir süreçten sonra 1918'de serbest bırakılmıştır. Akkuş, 1918 yılında Dîzdâriye Camii'ndeki görevine tekrar başlamış; 1923'te Galata Arap Camii imam-hatipliğine tayin edilmiş; 1926'da Nuruosmaniye Camii'nin önce hatipliğine sonra da ikinci imam-hatipliğine atanmıştır.

Akkuş, 1934'te 30 lira maaşla İstanbul ikinci hâfız muallimi olurken, 1936'da Nuruosmaniye Camii başımam-hatipliğine getirilmiştir. 1940 yılında II. Dünya Savaşı nedeniyle ikinci defa askere çağrılarak Şark cephesine gönderilip bir yıla yakın Diyarbakır'da ihtiyat zâbiti olarak görev yapan Akkuş, 1941'deki terhisinden sonra tekrar Nuruosmaniye Camii'ndeki görevine dönmüştür. O, daha sonra Nuruosmaniye Külliyesi'nde âtil olarak bulunan 12 odalı medreseyi şahsı adına Vakıflar İdaresi'nden kiralayarak, Cumhuriyet döneminin ilk yatılı Kur'ân kursunun açılmasına vesile olmuştur. 1950-1960 yılları arasında imam-hatiplik ve Kur'ân muallimliğini birlikte yapan Akkuş, 1960'ta iki görevin beraber yapılamayacağı uygulamasıyla iki görevinden birini tercih etme durumunda kalmış; böylece 1926'dan beri devam ettiği Kur'ân kursu hocalığını bırakmış, imamlığı tercih etmiştir. O, 4 Eylül 1970'te Nuruosmaniye Camii başımam-hatipliğinden emekli olmuştur. 8 Ocak 1972'de vefat eden Hasan Akkuş'un cenaze namazı uzun yıllar hizmet verdiği Nuruosmaniye

---

¹⁰² Fakir, "Ahmed Hamdi Yavuzvarnalı", defter-i-ussak, 28 Mayıs 2019, [\(https://defter-i-ussak.blogspot.com/2019/05/resiulkurra-ahmed-hamdi-yavuzvarnali.html\)](https://defter-i-ussak.blogspot.com/2019/05/resiulkurra-ahmed-hamdi-yavuzvarnali.html).(09.06.2024.).

Camii'nden sevenlerinin iştiraki ile Beyazıt Camii İmam-Hatibi Abdurrahman Gürses tarafından kıldırılıp, Zincirlikuyu'daki aile kabristanlığına defnedilmiştir.¹⁰³

İlk dinî tahsilini babasından aldı. İbtidâî mektebini bugün IV. Vakıf Hanı diye bilinen iş hanının yerindeki Hamidiye Mektebi'nde tamamlayan Akkuş, ardından Eyüp Kızılmescit İmam-Hatibi Hâfız Hüsnü Efendi'nin rahle-i tedrisatından geçerek hâfızlığı tamamlamıştır. Hâfızlığın akabinde ise o, Ayasofya Merkez Rüşdiyesi'ne kaydolmuştur. Daha sonra Tabak Yunus Camii İmam-Hatibi Reîsü'l-kurrâ Hacı Hasan Efendi'den kıraat-ı seb'a ve 'aşere icâzeti alan Akkuş, Nuruosmaniye Camii Başımam-Hatibi Akreboğlu Osman Efendi'den takrîb eğitimi almıştır. O, Ayasofya dersiâmlarından âmâ Hâfız Halil Efendi'den de ilim tahsilinde bulunmuştur.¹⁰⁴

3.3.7. Ali Haydar Sadıkoğlu (ö. 2022)

Ali Haydar Sadıkoğlu, 1938 yılında Rize Köprülü Köyü'nde dünyaya gelmiştir. O, ilkokul-ortaokul ve lise eğitimini açıktan okuyarak bitirmiştir. 1950 yılında hâfızlığını ikmal eden Sadıkoğlu, farklı âlimlerden Arapça ve İslâmî ilimler okumuştur. 1965-1968 yılları arasında Rize merkez vaizliği yapan Sadıkoğlu, 1969'da ise Rize İl müftülüğüne atanmıştır. Bu arada 1977 yılında Ankara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun olan Sadıkoğlu, 1981'de İstanbul merkez vaizliğine atanmış; bu görevi esnasında Marmara Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde Arapça dersi vermiştir. 1997 yılında Tokat İl Müftülüğü'ne tayin edilen Sadıkoğlu, 2003 yılında emekli olmuştur. Din bilgisi ve ilmihal adlı eserleri olan Sadıkoğlu, 27 Nisan 2022 yılında vefat etmiştir.¹⁰⁵

---

¹⁰³ Recep Akakuş, "Akkuş, Hasan", *TDV İslâm Ansiklopedisi* (İstanbul: TDV Yayınları, 1989), 2/275.

¹⁰⁴ Akakuş, 2/275.

¹⁰⁵ Mustafa Okur, *Rize İlimizin Kanaat Önderlerinden Zavendikli Mustafa Yıldız Hocaefendi* (İstanbul: İrşad Vakfı Yayınları, 2020), 500.

3.3.8. Hocalarına Verdiği Değer

Ali Kemal Hut, “Biz, çok sıkıntı çektik hocalar talebeler sıkıntı çekmesin” diye talebelere maddî-manevî yardımcı olmuştur. Talebelerin sevgisini kazanmak ve onların gönüllerini hoş etmek için hocanın davranışları önemli olduğu kadar, talebesine ara ara hediye vermek de onları ilme daha fazla teşvik etmek için önemlidir. Ali Kemal Hut, bu hususta da mahirdir. O talebelerine her daim Kelâmullahı okuduklarında ve hatmi bitirdiklerinde maddî-manevî destek sağlamıştır. Müşfik ve merhametli bir yapıya sahip olan Ali Kemal Hut, karşısındaki insan ister çocuk ister büyük olsun onunla gayet ciddi bir şekilde konuşmuş; ayaktaysa ayakta durarak, oturuyorsa oturarak daima onun yüzüne bakarak kendileriyle muhatap olmuştur.¹⁰⁶

3.4. Ali Kemal Hut’un İcazeti

Ali Kemal Hut, Fatih Camii’nde, içlerinde büyük hocaların bulunduğu bir ortamda, kıraat icâzetini üç yüz küsur vechi tek başına kıraat usûlünce takılmadan okuyarak, Ahmet Hamdi Yavuzvarnalı’dan almıştır. Ahmet Hamdi Varnalı, Ali Kemal Hut’un icâzetini el yazısı ile yazmıştır. Merasimde bulunan Kesikbacak İsmail Hakkı Bayrı, icâzetin sonunda Ali Kemal Hut için “Laz oğlu, ne okudu be! Ben bile böyle okuyamazdım” buyurmuştur. Talebeleri için düzenlediği icâzet merasimleri geleneksel icâzetlerden farklı olarak herkesin huzurunda soru-cevap şeklinde Kur’an’dan âyetler sorularak yapılmıştır. Bu şekilde olması hem talebenin hâfızlığının sağlam olmasını hem de icâzete gelen cemaate teşvik olarak, evlatlarının nasıl hâfız olması gerektiğini öğretmesi açısından oldukça önemlidir. İcâzet merasimlerinde Ali Kemal Hut, Reîsü’l-kurrâ’nın yanında oturup talebelerinin tilâvetlerini dinlerken yıllarca verdiği emeğin karşılığını görünce gurur duymuştur.¹⁰⁷

---

¹⁰⁶ Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 19 Mart 2024.

¹⁰⁷ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

3.4.1. Ali Kemal Hut'un Talebeleri

Kemal Hut'un ilk kursu 1990 yılının eylül ayında açılmış olup ilk talebeleri Savaş Kaplan, İsmail Kaplan, Ömer İşcan ve Ömer Faruk Beşiroğlu'dur. Onun ikinci dönem talebeleri ise Taha Koç, Murat Yılmaz, İlyas Takış, Faruk İşcan ve İsmail Kösal'dır.¹⁰⁸

Kemal Hut'un isimlerine ulaşılabilen diğer talebeleri ise şunlardır:

Abdullah Ayhan, Abdullah Kümbüllü, Abdulkadir Karlıdağ, Ali Osman Şentürk, Ali Rıza Başeğmez, Ammar Altürk, Ali Haydar Yalçın, Bahtiyar Bircan, Barbaros Çakıroğlu, Bülent Takış, Cihat Yıldız veya Kızılırmak, Ebubekir Kümbüllü Enes Çalapsever, Fatih Uslu, Faruk İlyas Takış, Faruk İşcan Ferit Takış, Halit Özel, Halil Balkanlıoğlu, İsmail Kösal, İsmail Kaplan İsmet Özsali, Mahmut Pehlivan, Muhammed Fatih Erdoğan, Mahmut Küçük, Mehmet Dirlik, Muhammed Toprak, Mahmut Yalçın, Murat Oruçoğlu, Murat Yılmaz, Nevzat Özyurt, Osman Akdemir, Osman Küçük, Ömer İşcan, Resul Karlıdağ, Recep Uslu, Selim Göçer, Taha Koç.¹⁰⁹ Ayrıca Ali Kemal Hut, Camii Kebir'de müezzinlik yaparken 1976 yılında Mehmet Sarısu'ya hâfızlık yaptırmıştır.¹¹⁰ Onun 1978 yılındaki talebeleri ise sırasıyla Aziz Çınar, Galip Keleş, Osman Acar, Hakkı Açar, Akif Özkaynak, Hasan Vural, Ahmet Akarçeşme ve Mehmet Ali Yıldırım'dır.

Ali Kemal Hut'un 2010 yılında mezun olan talebeleri; Abdülhalik Akay, Ahmet Tomiçin, Ahmet İpek, Abdulkadir Özyurt, Ahmet Yasir Adaköy, Ali Açıkgöz, Ali Osman Kaya, Bahrullah Tümer, Ebubekir Öztürk, Hüseyin Omay, İsmail Özaydın, Mahmut Genç, Mahmut Kemal Ekmen, Muhammed Ayık, Murat Çınar, Mustafa Varlı, Ramazan Kaya, Osman Altepe, Ramazan Aslan, Osman Demirci, Tarık Demirkaya, ve Zekeriya Yalçın'dır. 2012'de icâzet verdiği talebeleri ise Abdullah Taşkiran, Ali Demirci, Arif Usta, Furkan Akkurt, İsmail Hakkı Akkurt, Muhammed Yigen, Muhammed Ali Yalçın, Muhammed Akyıldız, Muhammed Fatih Yavuz, Mustafa İsmet Müstecep, Mehmet Koç, Muhammed Güler, Muhammed Fatih Kaya, Ömer Varlı, Muhammed Yusuf Kocaöz, Mehmet Salih Ak, Mahmut Çakmaktaş,

---

¹⁰⁸ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

¹⁰⁹ Koç, Taha. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 16 Mart 2024.

¹¹⁰ Sarısu, Mehmet. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 27 Nisan 2024.

Nasreddin Abdurrahman, Ramazan Bilal Çitak, Recep Toksöz, Yusuf Dolduran ve Yunus Börekçi'dir.¹¹¹

Onun 2014 senesinde icâzet verdiği talebeleri, Abdullah Fırat, Abdülhamit Ayyıldız, Ahmet Tezer, Ali Bilal Topak, Ali Rıza Çelener, Bilal Tellioglu, Huzeyfe Keskin, İbrahim Ethem Olgaç, Muhammed Erer, Muhammed Hasan Sedef, Muhammed Emin Erdoğan, Muhammed Fatih Başar, Mahmut Fırat iken, Numan Duran ve Orhangazi İlhan'dır.¹¹² 2015 senesinde icâzet verdiği talebeleri ise Ahmet Yusuf Arat, Ali Haydar Başar, Bilal Ahmet Gullinov, Hasan Akın, Hasan Aydınlık, Mahmut Cevahirefendioğlu, Mahmut Akkerek, Mahmut Arıç, Muhammed Berat Demirbaş, Muhammed Emin Doğan, Muhammed Talha Turhan, Nurullah Zekeriya Altepe, Yahya Kıray, Yakup Karlıdağ, Yunus Emre Eser, Yusuf İslam Beştepe, Yusuf Karagöl'dür.¹¹³

Hut'tan 2016 yılında icâzet alan talebelerine gelince bunlar, Abdullah Yasir Kaymaz, Abdurrahman Erel, Ahmet Erdem, Ahmet Faruk Demirbaş, Ali Haydar Artan, Ali Haydar Er, Emirhan Yıldız, Furkan Çakır, , Hasan Güran, Hüdai Agâh Özgen, Hüseyin Güran, İlyas Çobanlar, İsmail Gökkaplan, İsmail Tarık kaplan, Muhammed Ali Bal, Muhammet Ali Bilici, Muhammet Memedov, Muhammet Mirza Öztürk, Ömer Köksal, Zekeriya Çalık'tır.¹¹⁴ Hut, 2018'de ise Ahmet Bircan Düz, Ahmet Şakir Aktaş, Ahmet Mahmut Temir, Furkan Mehmed Karabul, Hasan Hüseyin Yarımadağ, İbrahim Huzeyfe Doğan, Kerem Mamedov, Mahmud Kerem Günaydın, Mustafa Şirin, Mehmet Muaz Özgül, Oğuzhan Şentürk, Oyatullah Nematullaev, Ömer Talha Okur'a icâzet vermiştir.¹¹⁵

Ahmet Emin Seyfioğlu, Ahmet Faruk Akdoğan, Ahmet Doğan, Ahmet Fırat, Ahmet Mahmut Erdem, Ahmet Mehmet Emin Seyfioğlu, Ahmet Sait Şahinkaya, Ahmet Talha Sarıtaş, Ahmet Yasin Koca, Fatih Karlıdağ, İbrahim Ahmet Karaman, Mahmud Çınar,

---

¹¹¹ Çınar, Aziz. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 27 Nisan 2024.

¹¹² Çınar, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. 27 Nisan 2024.

¹¹³ Çınar, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. 27 Nisan 2024.

¹¹⁴ Çınar, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. 27 Nisan 2024.

¹¹⁵ Çınar, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. 27 Nisan 2024.

Mahmud Hamza Karaman, Mahmut Esat Demirbaş, Mahmut Uğur, Mehmet Selman Şahinkaya, Muhammed Ahmet Avşar, Muhammed Enes Yılmaz, Muhammed Eren Altındış, Muhammed Hamza Gün, Muhammed Said Gülüm, Muhammed Samir Abbas Choudry, Muhammed Talha Türkyılmaz, Mustafa Dede, Mustafa Nuri Demirbilek, Mustafa Talha Mustafa Talha Tokta ve Ömer Altun; 2019’da Hut’tan icâzet alan talebelerdir.¹¹⁶ 2021’de ise Ahmet Berat Cesur, Ahmet Kesici, Ahmet Mahmut Abaydın, Ahmet Okudan, Ahmet Yasir Aydoğan, Celal Enes Altıner, Ebubekir Altıner, Furkan Yavuz Selim Karabayır, Furkan Yavuz, Hamza Camur, İsmail Bozkaya, Kerem Sercan Çıkar, Mahmud Eskikan, Mahmut Berat Orhan, Mahmut Doğan, Mahmut Salih Sevinç, Melih Türkay, Muhammed Fatih Kır, Muhammed Mansur Hırçın, Muhammed Musab Gül, Muhammed Yasir Korkmaz, Muhammed Yusuf Şen, Muhammed Yusuf Zırh, Muhammed Enes Kardeşler, Mustafa Akdoğan, Mustafa Tarık Ocaktan, Seyid Osman Avşar. Yusuf Enes Günay, Hut hocadan icâzet almışlardır.¹¹⁷ 2022’de kendisinden icâzet alan son talebeleri ise Ahmet Akbulut, Ensar Talha Ocaktan, Eymen Akay, Hamza Küçük, Kerem Okur, Mahmud Koca, Mahmut Ağar, Mehmed Mustafa Küçükant, Muhammed Emin Doğan, Muhammed Emin Kayış, Mustafa Cihat Çelebi, Mustafa Talha Çelik, Ömer Faruk Yıldız, Talha Salih, Yağız Özbek, Yusuf Samed Gerem ve Yusuf Ulutürk’tür.¹¹⁸

3.4.2. Talebelerine Karşı Davranış Biçimleri

Ali Kemal Hut, talebeleriyle her daim birebir ilgilenmiş; onların ilmî gelişimini ve hâfızlık eğitimini takip etmiştir. Bu bağlamda o, öğrencilerinin sorularına ve ihtiyaçlarına karşı gayet duyarlı bir şekilde cevap vermiştir. Talebesi, hocası hakkında “İnsanı annesi gökten yere indirir hocası yerden göğe çıkartır. Ona karşı sevgimi anlatmaya kalksam Allah ve resulünden sonra hocamı sevdiğimi söyleyebilirim. Çünkü o bizi bir anne-babanın evladını nasıl sevmesi gerekiyorsa o şekilde seviyordu.

---

¹¹⁶ Çınar, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. 27 Nisan 2024.

¹¹⁷ Çınar, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. 27 Nisan 2024.

¹¹⁸ Çınar, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. 27 Nisan 2024.

Şefkat ve merhameti, saygı ve sevgisi her zaman üzerimizdeydi.” demiştir.¹¹⁹ O, talebesini teheccüd namazına kaldırırken mesela “Ömer'im hadi cephede yerimizi alalım” diye güzel bir şekilde kaldırıp her Cuma 14 secde yaptırmıştır. Talebesine harçlık verip de öğrenci, “Hocam! Benim ihtiyacım yok başka talebeye verseniz” dediğinde; “kimseden bir şey isteme, verilirse de itiraz etme” buyurmuştur.”¹²⁰ O, talebelerinin duygusal ihtiyaçlarına da anlayışla yaklaşmış, onlara bu zorlukların aşılacağını aktarmış ve onların bu süreçte ilgi duydukları oyunları oynamaları için gerekli zemini hazırlamıştır.¹²¹ Ayrıca o, talebelerine sadece ilmi konuda değil, ahlâkî konuda da rehberlik yapmış;¹²² talebelerini güzellikle ilme teşvik etmiş ve onları başarıya odaklamıştır. Olumsuz durumlarla karşılaştıklarında bile onlara moral verip, şeytanın vesveselerine karşı, onlara Allah'ın yardımının kendileriyle beraber olduğunu telkin etmiştir.¹²³ Talebelerin ders vermediği zamanlarda hocanın onları dersten soğutmamak için kızmaması “Acaba neden ders veremedi” diye onunla hasbihal edip bir derdi varsa çözüme kavuşturmak için gayret göstermesi gerekir. Ali Kemal Hut, hiçbir zaman talebeye kızmamıştır. Hatta bir gün talebelerinden biri ders yapmadığı için talebesine “Eğer ben iyi bir hoca olsaydım, siz dersinizi yapardınız” diyerek eline cetvel alıp kendi eline vurmıştır. Talebeler de hocasına karşı bir daha böyle mahcup olma durumunu yaşamaması için derslerini bitirene kadar uyuyamamışlardır.¹²⁴ Bir keresinde bir talebe ders yapmadığı için Kur'ân kursundan gönderilmiştir. Ali Kemal Hut, ertesi gün namaz kılarken cemaatin içerisinde o talebeyi göremeyince o talebenin hocasına, “Senin sınıfında sarışın bir talebe vardı, onu bugün göremedim. Talebe nerede?” diye sordu. Talebenin hocası ise Ali Kemal Hut'un yaşlanması hasebiyle kursta kaç talebe olduğunu bilemeyeceğini düşünmüştü. Buna binaen “O talebe ders yapamadığı için onu gönderdiğini” söyledi. Ali Kemal Hut “Hemen gidip idareden şu kadar para al, zarfın içine koy ve o talebenin evine git bu zarfı size Ali Kemal Hut

---

¹¹⁹ Bircan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 29 Şubat 2024.

¹²⁰ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

¹²¹ Bircan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 29 Şubat 2024.

¹²² Bircan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 29 Şubat 2024.

¹²³ Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 19 Mart 2024.

¹²⁴ Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 19 Mart 2024.

gönderdi. Eğer talebe başka kursa yazılmadıysa onu tekrar kursumuza çağırıyor, deyin” dedi. Hoca da söylenenleri aynı ile talebenin evine giderek annesine söyleyince, annesinin gözünden yaşlar boşalarak, “Ben dün gece oğlumun halinden dolayı secdede Rabbime yalvardım ve rüyamda Ali Kemal Hut hocayı gördüm. Bana yarın hocayı gönderip oğlunuzu aldıracağım” dedi. “Hamdolsun rüyam gerçek oldu” diye hamd etti. Talebeyi alıp Ali Kemal Hut hocaya getirdiklerinde, o, hocaların kulağına küpe olacak şu sözleri sarfetti. “Bu talebenin babası zenginlikten fakirliğe düştü ve evdeki huzursuzluk bu talebeye yansıdığı için ders yapamıyordu. Fakirlikten zenginliğe çıkan insanın şükretmesi kolay ama zenginlikten fakirliğe düşen insanın şükretmesi zordur” buyurmuştur. Ve o talebe de Elhamdülillah hâfızlığını bitirmiştir. Yine o, “Eğer sen talebelere kızarsan veya onları döversen talebe dışarı kaçar. O zaman bırak bu vazifeyi başkası yapsın. Talebe sana kaçsın” diye tavsiye vermiştir.¹²⁵ O, başka kurstan ayrılıp kendi kursuna gelen talebeleri sevgi ve merhametle karşılayıp onları diğer talebelerinin içine alarak iletişim kurmasını ve ivedilikle alışmasını sağlamıştır. Kendi kursundan ayrılmak isteyen talebeye de kızmamış, geri geldiğinde ise “Niçin geldin” diye sitemde bulunmamıştır. Bu durum, talebenin hocasıyla pozitif bir bağ kurmasına ve ona karşı minnettarlık duymasına katkıda bulunmuştur. O, talebelerin dini ve dünyevi eğitimlerini bir arada öğreterek dengeli bir eğitim almalarını amaçlamıştır. Talebesi dersi okurken sayfa içerisinde yanlış okuduğunda tekrar çalışmasını tavsiye edip o sayfayı sağlam yapana kadar geçirmemiş bu şekilde hâfızlıklarının sağlam olmasını sağlamıştır.¹²⁶ Hut’a göre evinin yolunu bulan herkes hâfız olabilir. Öyle ki başka kursta ezberi zor yapan bir talebe bu sebepten dolayı kurstan atılınca babası o talebeyi Ali Kemal Hut’a teslim etmiştir. Sonrasında o, talebe arkadaşlarının içerisinde hâfızlığı en sağlam kişi olmuştur.¹²⁷

Ali Kemal Hut, talebelerinin hâfızlığı bitirmesinden sonra, onların Kur’an’ı anlamaları için Arapça okumalarını, iyi bir eğitmen olmalarını ve bunları gelecek nesillere aktarmalarını öğütlemiştir. Bu vesileyle talebeler sadece kuru ezber yapmaktan çıkarak, okuduğunu anlayan ve aktaran bir kişi olarak topluma menfaat sağlamış

---

¹²⁵ Gökçe, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 7 Mart 2024.

¹²⁶ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

¹²⁷ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

olurlar. Yine o, talebelerin gönüllerine taht kurarak hâfızlık ve akademik gelişimine katkıda bulunmak için çaba göstermiştir. Sonuç olarak o, talebelerin gönüllerine taht kurarak, onların mimarı olmuştur.¹²⁸

Ali Kemal Hut, hâfızlık yaptırmaktan öte, her talebesine Kelâmullahı sevdirmeyi amaçlamıştır. O, konuyla ilgili olarak, “Herkesin hâfız olması gerekli değildir. Ancak herkese Kur'an'ın sevdirmesi ve anlatılması lazımdır” buyurmuştur.¹²⁹

Tarih bilmek bir milletin ecdadına olan minnetidir. Bu meyanda Hut, talebelerinin geçmişle bağlantı kurması için onlara tarihi olaylardan, yapılan mezâlimden bahsedip, onlara millî ve mânevî duyguları aşılayıp, geçmişten ders alma ve gelecek nesilleri koruma açısından önemli bilgiler vermiştir.¹³⁰

3.4.3. Kur'an Eğitimi Metodu ve Talebelerinde Bıraktığı İzlenim

Hut, Talebelerine karşı her zaman anlayışlı ve sabırlı olmuştur. Bu çerçevede o, talebelerin kendi hatalarından ders çıkarmalarına ve ders çalışmalarının gerekliliğini anlamalarına yardımcı olmuştur. Talebelerini seven ve bu sevgiyi onlara hissettiren Hut, talebelerin duygusal olarak kendilerini güvende hissetmelerini sağlamıştır. Bu davranış talebelerin Kelâmullaha dört elle sarılmaları gerektiği konusunda kendisine destek olmuştur. Ali Kemal Hut'un ders içerisinde ve ders dışında talebelerini takdir etmesi, talebelerin moral bularak gayretli çalışmalarına ve İslâmî ilimlere bağlılıklarının artmasına vesile olmuştur.¹³¹

Ali Kemal Hut, hayatının her ânını Kur'an ve Sünnet üzere yaşamıştır. Oturması kalkması, insanlarla konuşması ve daha nice halleriyle örnek bir rol üstlenmiştir. Öyle ki o, emekli olmadan önce Sabah namazını Kasımpaşa Camii Kebir'de kıldırıp *Mektûbât* dersi için İsmailağa'ya varmış, burada *Mektûbât* dinleyip veya okuyup işrak vaktini bekledikten sonra öğle namazı için tekrar yürüyerek Kasımpaşa Camii Kebir'e

---

¹²⁸ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

¹²⁹ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

¹³⁰ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

¹³¹ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024

gitmiştir. 1992 yılında emekli olduktan sonra ise Sabah namazında Kur'ân kursuna gelip yatsı namazından sonra evine gitmiştir.¹³²

Ali Kemal Hut'un Kelâmullaha katkısı Kur'an ve tecvid öğretim faaliyetleri gibi alanlarda olmuştur. O, ihtisas alanı olan Kur'an'ı derinlemesine inceleyip, anlamaya çalışarak bu konuda bilgi vermiş; ayrıca, topluma Kur'ân'ın mesajını daha iyi anlatmaya yönelik çeşitli çalışmalarda bulunmuştur. Hut, talebelerine Kur'ân-ı Kerîm dersleri verirken ara ara âyetlerin manalarını açıklayıp onların bu hususları düşünmelerine ve Kur'an'ın ne anlattığını açıklamasıyla onların Allah'ın mesajlarını daha iyi anlamalarına yardımcı olmuştur.¹³³

Hut, hâfızlığa başlayacak bir talebenin bir sayfayı galatsız (yanlışsız) tâlimli ve seri okumasını şart koşmuştur. O, yüzüne öğrencilerine Nâs sûresinden başlayarak 'Amme cüzünü sonuna kadar ezberletmiş; talebenin her ezberlediği sûreyi ertesi gün ezberlediği sûreye katarak okumalarını tavsiye etmiştir. En sonunda talebeye, 'Amme sûresinden, Nâs'a kadar bir oturuşta okutmuş; ardından talebeye Yâsîn ve Mülk sûrelerini ezberlettikten sonra hâfızlığa başlatmıştır. O, 22. cüze geldiği zaman Yâsîn'i baştan sona, 29. cüzden bir sayfa ezberleneceği zaman da Mülk sûresini dinlemiştir. O, her hatimde bu şekilde yapmıştır. O, ezber usûlü olarak bir sayfanın 20 kere yüzüne okunmasını istemiş, sonra sayfanın altından başlayarak âyet âyet ezberletmiş, sayfanın yarısına gelince talebenin dersini dinleyip kalan yarım sayfayı ezberlemesini istemiş; ardından bir sayfayı birleştirip dersi tamam hale getirtmiştir. Yine o, hâfızlıkta biraz ilerlemiş talebelerine, hâfızlığa hazırlık talebelerini dinletip onları bu yolda hizmete hazırlamıştır. Dersi dinleyen talebelerin verdiği rapor doğrultusunda Ali Kemal Hut Hoca, talebeye nerede takılmış veya yanlış yapmışsa aktarmış; ona göre talebenin o dersi geçip geçmeyeceğine karar vermiştir. O, talebelerinin hâfızlığı sağlam olsun diye usûl olarak iki sayfa ezber vermemiş; sağlamlık açısından herkes bir sayfa ezber okumuştur. Öyle ki talebeleri galatsız bir şekilde hâfızlığını ikmal etmiştir.¹³⁴

---

¹³² Koç, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 16 Mart 2024.

¹³³ Gezek, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 14 Mart 2024.

¹³⁴ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

3.4.4. Hocalarından edindiği önemli öğütler ve yöntemler:

- 1) **Öğrenmeye Meraklı Ol:** Hocaları, her konuda sürekli meraklı olmayı vurgulamışlardır. Bu, onun ilmi konuda geniş bir perspektife sahip olmasına ve farklı alanlarda bilgi edinmesine katkı sağlamıştır.
- 2) **Sistemli Bir Şekilde Çalış:** Hocalarından disiplinli ve sistematik bir çalışma tarzını öğrenen Hut, bu hali benimseyerek talebelerine de hem Kur'ân-ı Kerîm hususunda hem de gündelik işlerinde sistemli bir çalışma alışkanlığı kazandırmıştır.
- 3) **Talebeyle İletişim Kurma:** Hoca, talebe ile iyi bir iletişim kurduğunda talebe hem dersini güzel yapar hem de hocasını sever. Hoca, tavsiyelerini talebeyle aşılayarak onları toplumla etkileşimde önemli seviyelere yükseltmeyi amaçlar.
- 4) **Talebeyle Hayatı Öğretme:** Ali Kemal Hut talebeyle sadece ders değil hayatın içinde onları bekleyen olaylardan dolayı toplumsal sorumluluklarını da öğretmiştir. Yine o, kendi bilgi birikimini paylaşarak öğrencilere rehberlik etmenin önemini anlatmıştır.¹³⁵

Ali Kemal Hut talebelerin hâfızlık sürecini çok iyi takip etmiştir. O, hafızlık talebeleri, son sayfada takılsa bile baştan bir daha dinlemiş ve derste asla uyuklamamıştır. Yine o, öğrencilerine “Sesli, tâlimli ve tane tane çalış” diye telkinde bulunmuştur. Ayrıca o, talebelerine aşır okurken sallanmamaları ve okuyan kişinin kim olduğu belli olacak şekilde dik durmaları gerektiğini söylemiştir.¹³⁶

Talebeler elifbâ'yı okumaya talimli bir şekilde başlamış, hâfızlığı tamamlayana kadar bu şekilde devam etmiştir. O, talebeden derslerini okurken hadr şeklinde değil de tertîl üzere tâlimli okumalarını istemiştir. Tecvitte takip ettiği kitap ise Karabaş Tecvididir. Talebeler Kur'an'ı tilavet ederken harflerin doğru okunması ve harflerin doğru çıkması hususunda Ali Kemal Hut'un dudak tâlimini rehber edinmişlerdir.¹³⁷ Zira bir talebenin iyi bir hâfız olması için kendisine gerekli olan husus dudak talimi ve tertîl üzere harfleri yutmadan okumasıdır. Kendisi tâlim, tecvid hususunda bir ekoldür. Ayrıca o, Kur'ân-ı Kerîm'i okurken veya okuturken hürmet hususunda özel önem vermiştir. Ali

---

¹³⁵ Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 19 Mart 2024.

¹³⁶ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

¹³⁷ Koç, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 16 Mart 2024

Kemal Hut, talebelere her daim hâfız olmaktan öte doğru Kur'ân okumayı ve tertîl üzere 'aşır okur gibi okumayı telkin etmiştir. Bu da onun Kur'ân-ı Kerîm'e gösterdiği kıymeti gözler önüne sermektedir.¹³⁸

Onun tâlim dinlemede taviz yoktur. O, makam yapmak için dudakları eğip bükmenin yanlış olduğunu söyleyip, dudak talimine en üst düzeyde dikkat etmiştir. Yüce Kitabımızı doğru bir şekilde kıraat etmek için gerekli olan tashih-i hurûf kurallarını bilmek mehâricü'l-hurûf'u uygulamak; sesin doğru çıkması için her talebenin bilmesi elzem kurallardır. Bu hususta Ali Kemal Hut tâlimde en ufak detaya dikkat etmiş; asgari değil azamî derecede tashîh-i hurûf kurallarını uygulamıştır. O, "Kişi kulaktan alır işi" buyurarak, Kur'an'ı ve duaları okurken ses vererek talebesine kulaktan eğitim vermiştir. Böylece yüzüne hatim bittikten sonra talebesi hâfızlık yapacak seviyeye gelmiş ve hâfızlığa başlatmıştır.¹³⁹

Ali Kemal Hut'un Kur'ân-ı Kerîm okuma ve dinlemedeki adabına gelince o, saygılı ve dikkatli bir şekilde oturmuş, bağdaş bile kurmaktan çekinmiştir. Ali Kemal Hut, adeta bir kişinin "Nasıl Kur'an okumalıyım?" sorusunun cevabıdır. Çünkü onun Kur'ân-ı Kerîm okuyuşunda saygı, tevazu, duygu, sadelik, doğru telaffuz ve netlik yatmaktadır. O, hayatının her safhasında Allah'a kulluk üzere hayat yaşayan bir kişidir. Onun tek derdi Allah'ın dinine hizmet edecek hem ülkeye hem İslâm'a fayda sağlayacak talebeler yetiştirmektir.¹⁴⁰ O her daim Yüce Kitabımızı dizüstü dinleyip gözünü Kur'an ve hâfızdan ayırmamıştır. Kur'an'a karşı saygılı olmak her Müslümanın vazifesidir. Ali Kemal Hut da Kur'an'a saygısızlık olacak hiçbir fiiliyatta bulunmamış, talebelerine de bunu anlatmıştır. Yine o, asla Kur'an'ın bulunduğu yerde ayak uzatmamış ve talebelerine de bunun önemini anlatmıştır.¹⁴¹ Ayrıca o, Kur'an'ı bir celsede ezbere okuyacak derecede sağlamlığa sahip olsa bile talebelerinin derslerini dinlerken Kur'an'a bakmak şifadır diye bakmayı tercih etmiştir.¹⁴² O, başka hocada

---

¹³⁸ Gökçe, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, İstanbul, 7 Mart 2024.

¹³⁹ Kurulay, Azem. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 5 Mart 2024.

¹⁴⁰ Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 19 Mart 2024.

¹⁴¹ Gökçe, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 7 Mart 2024.

¹⁴² Bircan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 29 Şubat 2024.

okuyup sonra bir vesile ile Hut hocaya gelip talebesi olmak isteyen kişileri adeta baştan hâfızlığa başlatıp tâlim tecvidini düzeltmek için çaba sarf etmiştir.¹⁴³

3.4.5. Talebelerine Öğütleri

Hut, talebelerine ilim yolunda karşılaşılabilecekleri her türlü zorluklara karşı sabırlı olmaları ve pes etmeden azimle çalışmalarını tavsiye etmiş;¹⁴⁴ zaman ve zemin fark etmeksizin öğrenme gayreti içinde olmalarını telkin etmiştir.¹⁴⁵ Ali Kemal Hut, derslerde, talebelerine ilham verici nasihatler ederek onları Kur'ân-ı Kerîm'e ve İslâmî ilimlere ısındırmak için bu konuşmaları ara ara yapmış; talebeler de bu aşk ve azimle derslerini çalışmaya devam etmişlerdir. O, talebelerine ilmin sadece akılda değil, yaşamda da uygulanması gerektiğini söylemiştir.¹⁴⁶

İlim yolunda ahlâkî değerleri korumak, kibir ve riyadan sakınmak en çok önemseddiği şeylerdendir. O, bu hususta hem dünyevî hem de uhrevî hedefler belirleyerek önce Allah'ın rızasına ulaşmak için disiplinli bir şekilde çalışmalarını tavsiye etmiştir.¹⁴⁷

Ali Kemal Hut talebelerinin sesli ve tâlimli çalışmalarını istemiştir. Bunun nedeni onların dersi verirken unutmamaları ve toplum önünde zorlanmamaları içindir.¹⁴⁸

---

¹⁴³ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

¹⁴⁴ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

¹⁴⁵ Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 19 Mart 2024.

¹⁴⁶ Gezek, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 14 Mart 2024.

¹⁴⁷ Bircan, Yunus Emre Sarıgül, 29 Şubat 2024.

¹⁴⁸ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ABDULLAH HATİPOĞLU'NUN HAYATI VE İLMÎ KİŞİLİĞİ

4.1. Hayatı ve İlmî Kişiliği

Abdullah Hatipoğlu 1939 yılında Of'un Bölümlü beldesinde dünyaya gelmiştir. Babası Ömer Efendi, validesi Hanife Hanım'dır. O, aile olarak dine kendini adayan bir soya sahip olup evlatlarını da bu yolda yetiştirmiştir. Soyadları Bayraktar olan Hatipoğlu ailesinde okuma oranı çok yüksek olduğu için; hatipler (Hatipoğlu) diye bilinmişler ve nihayetinde Hatipoğlu soyadını almışlardır. Abdullah Hatipoğlu dördü erkek üçü kız olmak üzere yedi kardeştir. Hatipoğlu hocanın da 3 kızı 3 oğlu olup bunlar; Mehmet Rüştü, Muhammed Masum, Hayrettin, Havva, Ayşe ve Emine'dir. Mehmet Rüştü, Hayrettin ve Ayşe, hâfızlık yapmıştır.¹⁴⁹

Hatipoğlu, hâfızlığı üç hocada ikmal etmiştir. Bunlar Hafız Mecid Efendi, Mahmut Bayraktar Efendi ve Babası Ömer Efendi'dir. O, hâfızlığın ardından 1950 de Mehmet Rüştü Âşikkutlu'dan tâlim ve tashîh-i hurûfa yönelik dersler almıştır. Akabinde aşere dersini okumaya başlayan Hatipoğlu, 1953'te tâlim ve 'aşere eğitimini ikmal ederek icâzetini almıştır. 1958'de Çaykaralı Mehmet Şahin Efendi'den sarf ve nahiv ilimlerini tahsil eden Hatipoğlu; 1960'ta askerlik vazifesini yerine getirmek için ilme ara vermek zorunda kalmıştır. O, 1963'e kadar bahriye olarak askerlik yapmıştır. Tezkere aldıktan sonra Mehmet Şahin'e giderek yarım kalan ilmini tamamlayan Hatipoğlu 1964'te Rize'ye bağlı Zavendik köyünde tâlim hocalığı yapmış; 1 buçuk yıl boyunca bir yandan eğitimlik görevinde bulunurken diğer yandan Mustafa Yıldız'a talebe olup Arapça icâzetini almıştır. 1966 yılında Mehmet Rüştü Âşikkutlu'dan takrîb okumaya başlayıp Hatipoğlu; 1968'de bu eğitimini tamamladıktan sonra Beylerbeyi Kur'ân kursunda hocalık yapmıştır. 1969'da kıraat müderrisliği için dört aylığına İzmir'e giden Hatipoğlu, dört aylık eğitimin ardından Beylerbeyi Kur'ân Kursu'na geri dönmüştür. 1976'da Göksu Kur'ân kursunda fahri öğreticilik yapan Hatipoğlu; aynı yıl içerisinde Hacı Zihni Camii'ne resmi imam-hatip olmuştur. Hatipoğlu, 1981'de ise Beşiktaş Yıldız Hamidiye Camii'ne atanmış; aynı zamanda Beşiktaş Ihlamur Kız

---

¹⁴⁹ Hatipoğlu, Mehmet Rüştü. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, İstanbul, 13 Aralık 2023.

Kur'ân Kursu'nda fahri müderrislik yapmıştır. O, 2003 yılında emekli olduğu halde fahri öğreticiliğe devam etmiştir.¹⁵⁰

4.2. Üstün Ahlakî Özellikleri

Abdullah Hatipoğlu, evlatlarına şakayla bile olsa argo ifade kullanmamıştır. Çünkü “Argo konuşan insanlar ne kadar kendini frenlese de hiç beklemediği bir yerde en ufak bir aksi durumda ağzından çıkar, seni rezil eder” demiştir. Kısa kol gömlek giyinmeyi bile edeben hoş görmeyen Hatipoğlu, talebelerinin namaz kılarken ve Kur'ân-ı Kerîm okurken mutlaka başlarında takke takmalarını istemiştir. O, evlatları köye gittiğinde mutlaka kendi dostlarını ziyaret etmelerini istemiş; İstanbul'a dönerken de “Allah'a ısmarladık deyin” diye telkinde bulunmuştur.¹⁵¹

Abdullah Hatipoğlu'nun ahlâkı Kur'an'dır. Mesela o, talebeye bir babanın evladına nasıl davranması gerekiyorsa o şekilde davranmıştır.¹⁵² Talebesi onun ahlakını şöyle tarif etmiştir. “Müslüman kimliğine sahip bir kul herkese karşı görevini hakkıyla yerine getirmeye gayret eden kimsedir. O, hayatının her evresinde Allah'ın ve Rasûlü'nün (s.a.v) emirlerine teslim olmuştur. O, bir an bile olsa sapmamış ve en güzel bir şekilde Hz. Peygamber'in (s.a.v) ahlâkını temsil etmeye gayret göstermiştir.” Hatipoğlu da hayatını Kur'ân-ı Kerîm'e adayarak o ahlaka sahip olmaya çalışmış talebelerine de bu ahlâka sahip olmayı bu uğurda mücadele etmek için Kur'ân-ı Kerîm yolunda hayatlarını feda etmeyi öğretmiştir. O, sağlığa zararlı ve dinen yasak olan her türlü yiyecek ve içecekten uzak durmuş, helal olan şeyleri tavsiye etmiştir. Yine o, kılık-kıyafetine, temizlik ve sadeliğe önem verip, pasaklılıktan hiç hoşlanmamıştır. Ayrıca o, lüks ve şatafata hiçbir zaman önem vermemiş, talebelerine de bunu aşılamaştır. Bunun yanı sıra Hatipoğlu herkese kanaatkâr olmayı, hayata daima Allah Rasûlü'nün (s.a.v) penceresinden bakmayı, iyimser olmayı telkin etmiştir.¹⁵³

---

¹⁵⁰ Albayrak, *Oflu Hoca Kavramını Oluşturan Din Adamları*, 56-57.

¹⁵¹ Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Ocak 2024.

¹⁵² Ustubi, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 1 Ocak 2024.

¹⁵³ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Aralık 2023.

Hatipoğlu'nun gönlü çok zengindir. O, talebelerinin eşyalarını eve getirip yıkatmış ve ütöletmiş, yine onlara evladı gibi davranmıştır. O, kimseyi kırmayıp üzmemiştir. Yine o, halim- selim bir huya sahiptir. O, vaktinin çoğunu ilim talebelerine ayırmış, Kur'ân-ı Kerîm'siz bir gününü bile geçirmemiştir.¹⁵⁴

Abdullah Hatipoğlu'ndan sadece ilim değil, edep ahlak konusunda da çok şey öğrenilmiştir. Zira o, kimseyi kırmayıp, üzmemiş ve kötü söz söylememiştir. Yine o, dışlayıcı değil, her zaman kucaklayıcı olmuştur. O, hangi saatte derse gidilirse gidilsin hasta bile olsa talebeyi asla geri çevirmemiş; ders esnasında dersin çoğu muhabbetle geçerken, sona doğru ders işlenmiştir. Hatipoğlu, ilim okumak isteyen talebeyi ise kıraati ikmal edene kadar asla bırakmamıştır. O, kendisinden müsaade isteyip başka hocaya geçmek isteyen talebeye izin verip, geri gelmek istediğinde ise kabul etmiştir. Kıraat konusunda galat yapıldığında talebeyi soğutmadan “Şöyle okusan doğru olur, Allah'ın hoşuna gider” diyerek kimseyi kırmamıştır.¹⁵⁵ Şuna da değinmek gerekir ki o, ne talebeleri ne de hoca arkadaşlarını eleştirmemiş ve dedikoduyu sevmemiştir.¹⁵⁶

4.2.1. Yumuşak Huyluluğu

Abdullah Hatipoğlu'nun şiarlarından biri de karşısındaki kişiye küçük-büyük ayrımı gözetmeksizin kibar, yumuşak ve tatlı dilli davranmasıdır. Öyle ki talebeleri “Hatipoğlu'nun her hareketinde Rabbimin emrinin yansımaya şahit oluyorduk. Kendisini kıran, üzen insanlara bile Rabbimizin “Sen af yolunu tut, iyiliği emret ve kendini bilmezlere aldırma.”¹⁵⁷ emriyle muamele ederdi. Katiyen kötü huylu, asık suratlı, bağırان, döven, kusur arayan biri değil, daima iyiliği anlatan, Hüsnü niyetli olan, kendisinden bir istekte bulunan talebelerinin isteklerini yerine getiren, onları hayal kırıklığına uğratmayan bir kişilik sahibiydi demişlerdir.”¹⁵⁸ Bu demektir ki insan neyle meşgul olursa o meşguliyeti o insana sirayet eder. O da sabahtan akşama kadar Kur'an'la iştigal ettiği için Kur'ân-ı Kerîm'in ahlakı onda vücut bulmuştur. Bu

---

¹⁵⁴ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Aralık 2023.

¹⁵⁵ Üner, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ocak 2024.

¹⁵⁶ Üner, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ocak 2024.

¹⁵⁷ el-A'râf (7), 199.

¹⁵⁸ Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Ocak 2024.

meyanda o ne okuttuğu talebelerine ne de çocuklarına kızmamıştır. O, dersin öncesinde herkese hâl-hatır sormuş, anne babalarının durumunu öğrenmiş; bu şekilde öğrenciyi manevî olarak derse hazırlayıp sonrasında derse başlamıştır. O, derste çok ciddi olmakla birlikte talebeye sert davranmamıştır.¹⁵⁹

4.2.2. Tevazuu

Abdullah Hatipoğlu, birçok özelliğe ve nimete sahip bir hoca olduğu halde nimetin sahibini asla unutmamıştır. O, ilmi konuda yetkili ama bir o kadar da mütevazı bir kişiliğe sahiptir. O, hiçbir konuda kendini üstün görmemiştir. Bir iş yapıldığında işin bir ucundan da o tutmuştur. “Ben hocayım, ben söyleyim böyleyim” diye başköşeye oturup beklememiştir. O, hiçbir zaman kibir ve gurur yapmamış, söz ve fiiliyatında mütevazı olmayı ve nebevî ahlâkı seçmiştir. Yine o, talebelerinin her birine sevgiyle nazar etmiş ve hatalarını görmezlikten gelmiştir.¹⁶⁰

4.2.3. Cömertliği

Abdullah Hatipoğlu, elinde bulunan imkânları hiçbir karşılık beklemeden talebelerine sunan bir cömertliğe sahiptir. Öyle ki o, maaşının çoğunu talebelerine sarf etmiş, evin ihtiyacı için zaman zaman borç para almıştır. O, talebelerini çocuklarından ayırt etmeyip evladı gibi sevmiştir. Atalarımız vefatlarının ardından geriye saray, servet bırakmaktan ziyade hamam, câmi, çeşme, medrese ve tekke gibi toplumun yararına olan eserler bırakmışlar ve bütün varlıklarını din, dil, ırk ayırt etmeden cömertçe harcamışlardır. Hatipoğlu’nun da izlediği yol ve usûl tam olarak budur. O, evlat ve talebelerine en değerli olan ilmi cömertçe bırakmıştır.¹⁶¹

---

¹⁵⁹ Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl, 23 Ocak 2024.

¹⁶⁰ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl, 8 Aralık 2023.

¹⁶¹ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl, 8 Aralık 2023.

4.2.4. Kur'an Ehline Saygı Gösterilmesi

Bir keresinde Salih Efendi, Yıldız Hamidiye Camii'ne Hatipoğlu'nu ziyarete gitmiştir. Bu arada Hatipoğlu, İhlamurkuyu Kur'an Kursu'nda talebe okutmaktadır. Oğlu, Hatipoğlu'nu arayınca "Hemen geliyorum." diyerek Yıldız Hamidiye Camii'ne gitmiştir. Salih Efendi, Hatipoğlu'ndan 30 küsur yaş büyük olmasına rağmen kapıda karşılamak için eve girmemiştir. Salih Efendi, ayaklarında yaşı gereği ağrı sızı olduğu için, ayaklarını uzatmış, ama Hatipoğlu geldiğinde Kur'an-ı Kerim'e hürmeten hemen toparlanmıştır. Eve geçince de Hatipoğlu, Salih Efendi'ye hitaben "Hocam ben askerliği Anadolu kavağında Sıhhiye olarak yaptım. Orada masaj yapmayı öğrendim. Şu ayaklarınızı uzatın size masaj yapayım" demiştir. Salih Efendi de "Ben Ehl-i Kur'an'ın yanında hiçbir zaman ayaklarımı uzatmadım" demiştir. Aynı şekilde Hatipoğlu'nun olduğu yerde ne evlatları ne de kardeşleri ilmene hürmetlerinden dolayı önüne geçmek istememişlerdir.¹⁶²

4.2.5. Namaz Hassasiyeti

Hatipoğlu, açık-öğretim sınavına girdiği bir sırada Cuma vakti girdiği için sınav kâğıdını verip çıkmak istemiştir. Fakat gözetmen hoca "Daha vakit var, kâğıdı doldurun. Cuma'nın kazasını kılarırsınız" dese de Hatipoğlu, namaz hassasiyetini gösteren birkaç kelâm eder ve sınavın kazası olur ama Cuma'nın kazası olmaz diyerek sınavdan çıkar.¹⁶³

Mahmut Ustaosmanoğlu, Hatipoğlu'nu camide gördüğünde muhakkak namazı ona kıldırıp namazdan sonra "Beni biraz oku" dermiş. Mahmut Ustaosmanoğlu, Hatipoğlu'nu hayatını Kur'an'a adadığı için çok sevmiştir.¹⁶⁴

4.2.6. Teravih Namazı Kıldırması

Hatipoğlu, Teravih namazlarını hatimle kıldırmıştır. O, Yıldız Hamidiye Camii'ne gidemediği zamanda ise hatimle teravih kılınan herhangi bir camiye gidip rica edip hiç

---

¹⁶² Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 13 Aralık 2023

¹⁶³ Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Ocak 2024.

¹⁶⁴ Ustubi, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 1 Ocak 2024.

Kur'ân-ı Kerîm'e bakma gereksinimi duymadan direkt Teravîh namazını kıldırmiştir.¹⁶⁵

4.2.7. Kur'an Okuyuşu

Okuyuşu gayet sakin ve tane tanedir. Kâide bozulmadığı takdirde makamı tavsiye etmiş ve sevmiştir. O, mûsiki konusunda özel eğitimi olmadığı halde kulak dolgunluğu ile kendine has makam yapabilmiş; mûsiki, Kur'an'ın önüne geçirildiğinde, Kur'an olmaktan çıkacağı için aşırıya kaçmamayı tavsiye etmiştir.¹⁶⁶

4.3. Kıraat İlmindeki Metodu ve Kur'an Dinlemedeki Usulü

Hatipoğlu, ilk önce sayfayı dinleyip, talebe sayfayı okurken tilâveti bölmemiş, sayfa sonunda yanlışlarını söylemiştir. O, Kur'an'ı dinlerken asla dünya kelâmı konuşmayıp ve konuşulmasını da istemeyip, can kulağıyla okunanı dinlemiştir. O, namaz kılarken sergilediği ciddiyeti Kur'ân-ı Kerîm dinlerken de sergilemiştir.¹⁶⁷ Âşikkutlu'nun, Hatipoğlu hakkında çok başarılı bir talebe olduğu söylemlerine bakıldığında bu başarının hocalığında da devam ettiği müşahede edilmektedir. Onun evi her zaman talebelerle dolu olup bir an bile boş kalmamıştır. Talebelerini evlatları gibi gören Hatipoğlu'nun evi her talebenin ikinci evi gibi olmuştur. O, evine derse gidildiğinde hemen derse başlamayıp yaklaşık bir saat hâl-hatır sorup muhabbet etmiş, sonrasında derse başlamıştır. Derse bağlılığından dolayı yorulmak nedir bilmeyen Hatipoğlu, ders bitene kadar dinlemeye devam edip bundan hiç taviz vermemiştir.¹⁶⁸

Hatipoğlu, hocasından öğrendiği ezbere okutma ve yazma geleneğini sürdürmeyi hiç ihmal etmemiştir. Şöyle ki o, ders dinlerken talebelerin aşere veya takrîbi yazdığı defteri önüne alıp talebeyi ezbere dinlemiştir. Onun ilmi hayatı kıraat üzere kurulduğundan, Kur'ân-ı Kerîm'in bütün inceliklerine vâkıftır. O, aşere, takrîb ve *Tayyibe* derslerini ezbere dinlediğinden kavâid ile *Zübdetü'l- 'irfân*¹⁶⁹ ve *'Umde*'ye son

---

¹⁶⁵ Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 13 Aralık 2023.

¹⁶⁶ Üner, Hamza. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, İstanbul, 3 Ocak 2024.

¹⁶⁷ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Aralık 2023.

¹⁶⁸ Üner, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ocak 2024.

¹⁶⁹ Üner, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ocak 2024.

derece aşınadır. O, bu uğurda, hasta olduğu zamanlarda ve acı içinde olsa bile ders dinleyip Kelâmullahın şifa kaynağı olduğunu söylemiş; astımı olduğu halde talebe okutmak için gittiği kurslara kendi imkânıyla gidip kurumlardan asla para almamıştır.¹⁷⁰

4.3.1. Hâfızlığı ve Kıraat Dersi alması

Hâfız olmak o zamanda imam ve meslek sahibi olmak için olmayıp, okuma-yazma öğrenmek gibi bir gereksinimdir. O, Kur'ân-ı Kerîm'i öğrenmeye 5 yaşında annesinde başlamış; dedeleri Ömer Hatipoğlu ara ara gurbete maişetini kazanmak için gidip il il gezmiş ve orada “fi sebîlillah” talebe okutup imamlık ve kalaycılık yapmıştır. Yine o, oradan gelen parayla okuttuğu talebelerine para verip onlara yardım etmiştir. Ömer Hatipoğlu gurbetten geldiğinde Abdullah Hatipoğlu kaldığı yerden hâfızlığına devam etmiştir. Ömer Hatipoğlu ara ara gurbete çıkıp geldiği için Abdullah Hatipoğlu hâfızlığı 10 yaşında ikmal etmiştir. Ömer Hatipoğlu Bölümlü beldesi karavel (Aksaray) Mahallesi'nde evlatlarının hepsini hâfız yetiştirmiştir. Bunu gören mahalle sakinleri evlatlarını Ömer Hatipoğlu'na hâfızlık yapsınlar diye göndermeye başlamış ve evleri adeta bir Kur'an kursu haline gelmiştir. O, hâfızlığı yaptığı zamanlarda herhâlde ve şartta Kur'an ile meşgul olmuş; yolda yürürken, yağmur çamur demeden, şemsiye altında bile babasına hâfızlık dersini okumuştur.¹⁷¹ Hatipoğlu, Âşıkutlu'ya kıraat dersi almaya gittiği zamanlarda patika yollardan yaklaşık 10 km olan 3 saatlik yolu yayan bir şekilde yağmur çamur demeden bıkmadan yürümüştür.¹⁷² Yazısı güzel olduğu için Âşıkutlu, en zeki ve çalışkan talebesi olan Hatipoğlu'na notlar aldırması ve aşere vücûhâtını yazdırmıştır.¹⁷³

---

¹⁷⁰ Üner, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ocak 2024.

¹⁷¹ Üner, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ocak 2024.

¹⁷² Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Ocak 2024.

¹⁷³ Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Ocak 2024.

4.3.2. Kur'an Öğreticisi Olarak Bir Günü

Hatipoğlu; sabah namazından sonra ya Kur'an okumuş ya da dinlemiştir. O, Kitâbullah'ı hiçbir zaman kapatmayıp her zaman yanında açık tutmuştur. Yani uyanıp uyuyana kadar Kur'an ile iştigal etmiştir. Bu azmi hasta olduğunda bile devam etmiştir. O, hastanede bile kıraat okuttuğu talebelerini dinlemiştir. O, kendisine solunum cihazı bağlı olduğu zaman bile aman öğrenciler ara vermesin diye hastane odalarında ilme devam etmiştir. Onun başucu kitabı her daim Kelâmullah olmuştur. Kur'ân-ı Kerîm'e değer verenin dünya ve ahirette değerli olacağını ve yıldızlar gibi parlayacağını söylemiştir.¹⁷⁴

4.3.3. Eğitimdeki Örnekliliği

Hatipoğlu, talebeyi çok sevmiştir. O, talebeleri sabah derse geldiğinde önceden kahvaltı yapsa bile hemen dolabı aç ne varsa çıkar kahvaltı yapalım demiştir. Öğle vakti olsa aynı şekilde yemek yemelerini ister ardından hâl-hatır sorup sıkıntısı olanın sorununu çözmek için gayret sarf etmiştir. O, talebeden hiçbir ücret almadığı halde bayramlarda ve özel günlerde ceplerine harçlık koymuş; birinin bir şeyini eksik görse ona maddi ve manevi yardımcı olmuştur. O, her defasında öğrencilerine Âşikkutlu'nun ve eşinin talebeye karşı sevgisini, hürmetini anlatmıştır. Şöyle ki Âşikkutlu'nun eşi, eve gelen talebelerin kara lastiklerinin çamurlarını silip, yıkayıp öyle kapıya koymuştur. Hatipoğlu da hocasının izinden giderek "Ayakkabısı eski olan, paraya veya herhangi bir şeye ihtiyacı olan var mı" diye talebelerine sorup onlara yardımda bulunmuştur. O, bu yardımları kendi maaşından yapmış; parası olmasa bile borç alıp öyle vermiştir.¹⁷⁵

Hatipoğlu'nun bir talebesi şöyle anlatır. "Bir gün dersimi hazırlayıp hocamı arayıp 'Müsaitseniz geleyim' dedim. Hocam 'Hastanede olduğunu' söyledi. Bende hocamı ziyaret edeyim diye yanına gittim. Hâl-hatır sorup müsaade alıp ayrılmak isterken, "Dersini hazırladın mı?" diye sordu. Ben de 'Evet hazırladım. Ama burada mı okuyacağız' deyince, 'Evet, burada okuyacağız' cevabını verdi. Ben 'ama hocam, hastasınız' desem de hocam şu şekilde manidar bir sözle cevap verdi. 'Bu ilaç bedenime, okuyacağın Kur'ân-ı Kerîm ruhuma şifa olacak inşallah! Sen sessizce oku'.

---

¹⁷⁴ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Aralık 2023.

¹⁷⁵ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Aralık 2023.

Bu durum, hoca görüntüsü olarak kafamda çok farklı bir etki bıraktı. Hocam, bir talebesine bile bir fiske vurmamıştır. Hocamın hiç kızdığına da şahit olmadım. Hatta bir abimiz hâfızlığı zayıf olmasına rağmen hocamıza ders vermeye geliyordu. Bu esnada hocamız ona kızamıyor, ama yüksek sesle hatasını söylüyordu. Bir defasında talebesine kızınca rahmetli annesi ‘Hâfız kızma, talebeye bağırma’ demiş; o da “Anne başımı gözümü kırdı. Canım acıdığı için bağırıyorum” diyerek Kur’ân-ı Kerîm’i yanlış okumasının yanı sıra tecvid hatası yapmasını kendisini rahatsız ettiğini dile getirmiştir. Hocamız, talebesine vermek istediği mesajı veriyordu. Talebeye her konuda yardımcı olduğuna çok şahit oldum. Talebelere burs vermesi, çamaşırlarını yıkaması hocamın farklı yönlerindendi. Başka hocalarımızın kızıp gönderdiği ve kıraati tamamlayamayan talebelere ‘Niçin hocanız sizi bıraktı veya niçin geldiniz’ diye sormayıp kaldığı yerden derslerini dinlemeye devam etmiştir. Hocam salı-perşembe günleri Çengelköy Kız Kur’ân kursuna, cuma günü de Ali Kemal Hut’un kursuna gidip kıraat veya İbnü’l-Cezerî’nin *Mukaddime*’sini okutuyordu. Hanım talebeleri okuturken İslâmî hassasiyetlere son derece dikkat ederdi. Örneğin Esmâ Nur Hanım takrîb dersi okumaya geleceği zaman evde mutlaka biri olup onu yalnız dinlemezdi. Derslere kendi imkânıyla gider kimseye yük olmayı, zahmet vermeyi sevmezdi. Dersi hiçbir zaman iptal etmez; şahsî işlerini ertelleyip dersi ertelemezdi.”¹⁷⁶

4.3.4. Derse Verdiği Önem

Hatipoğlu, yanına ders okumaya gelen kim olursa olsun onu asla geri çevirmemiş; şu hocaya git o seni dinlesin diye bir şey söylememiş, kendisi dinlemiştir. Onun başka bir işi olsa bile önceliği her zaman Kur’an’ı dinlemek ve kıraat okutmak olmuştur. Bir keresinde Hatipoğlu, Bezmi Âlem Vakıf Üniversitesi’nde yatarken talebeleri kendisini ziyarete gelmiş; Hoca Efendi o halde bile derslerini dinlemeyi ihmâl etmemiştir. Hatipoğlu’nun emekliliğinden sonra Yıldız Hamidiye Camii tadilata girmiş, ama gerekli organizasyon yapılmadığı için açılış ertelenmiştir. Devlet erkânıyla beraber vakit namazını Yahya Efendi Camii’nde kılıp, talebelerinin geleceğini söyleyip müsaade isteyen Hatipoğlu, kendisini bekleyen talebelerini karşılamıştır. O gün saat 24.00 a kadar Kur’an’la meşgul olup hiçbir talebeyi boş çevirmeyen Hatipoğlu’nun ders programı teheccüd ile tekrar başlamıştır. Ancak bu, Hatipoğlu’nun son kalkışı

---

¹⁷⁶ Süleymanoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ağustos 2023.

olmuştur. Gelini Hatipoğlu'na kahvaltı hazırlamak için gelip de saat 08.00 sularında “Kahvaltı hazır” dediğinde, Hatipoğlu'ndan ses alamayınca elinde Kur'an'ı Kerim olduğu halde vefat ettiğini anlamıştır. O da tıpkı hocası Âşikkutlu gibi Kur'an'ın başında Yusuf sûresi açık olduğu sayfayı okurken ruhunu Rabbine teslim etmiştir. O, teslim olduğu Kelâmullahın yolunda son nefesine kadar mücadele etmiştir. Yine o, Kur'an'la ölümsüzleşen bir kuldür.¹⁷⁷ O, sabahın ilk saatlerinde başladığı Kur'an eğitimine gece yarısına kadar devam etmiş, talebeleri sıkmadan istediği gün istediği saatte gelebilecekleri bir genişlik sağlamıştır. Kıraatle ilgili hangi kitabı görürse alan Hatipoğlu'nun Kur'an'a en büyük katkısı her zaman talebe okutma gayreti içerisinde olmasıdır. Gece-gündüz hafta içi- hafta sonu demeden ders dinleyen Hatipoğlu için İbrahim Tanrikulu Hoca şöyle demiştir. “Dudak tâliminin son temsilcilerinden biri de Hatipoğlu hocadır.” İcâzet merasimlerinin neredeyse hepsinde Kur'an okuyan Hatipoğlu, Kitâbullah'ın incelikleri hususunda son derece bilgili ve dikkatlidir. Nitekim o, dış doktoruna gittiğinde Kur'an hocası olduğunu söyleyip dışlerinde herhangi bir eksiklik veya fazlalık olmasını istememiştir. O, bir nevi böyle bir durum Kur'an-ı Kerim okumama etki eder, demiştir.¹⁷⁸

4.3.5. İlim Sevgisi

Hatipoğlu, Âşikkutlu'nun talebesi olduğu zaman diliminde zamanının büyük bölümünü onunla geçirmiştir. Âşikkutlu, Kur'an-ı Kerim'in yasak olduğu zamanda, ceza almayı da göze alarak bu ilmi sonraki nesillere ulaştırmak için o zorlu şartlarda bile Kur'an'a hizmeti bırakmayıp bugünlere kadar ulaşması için, Trabzon'da Sarender (kiler) adı verilen üstüne yiyeceklerin konulduğu, alt tarafında ise otların olduğu bir yerde Hatipoğlu'nu okutmuştur. Bu zorlu şartlarda ilim öğrenirken otların tozları yüzünden Hatipoğlu astım hastası olmuştur. Bu hastalık vefatına kadar devam etmiştir. Nitekim talebe evine derse gittiğinde Hatipoğlu, oksijen cihazını bağladıktan sonra, talebelerinden biri defteri, kalemi, kitabı kendisine verip öyle derse başlamıştır. Kur'an-ı Kerim için canını verecek kadar fedâkâr olan Hatipoğlu, bu hastalıktan dolayı hiçbir zaman şikâyetçi olmamıştır. O, Kelâmullaha âşık bir insandı. O bu hususta “Başucu kitabı her daim Kur'an olup Kur'an-ı Kerim'e değer verenin dünya ve ahirette

---

¹⁷⁷ Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 13 Aralık 2023.

¹⁷⁸ İşcan, Ömer. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Ocak 2024.

değerli olacağını, yıldızlar gibi parlayacağını” söylemiştir. Yine o, talebelerine iyi bir insan olmayı tavsiye edip “Aman sakın ha! Şöhret peşinde koşan biri olmayın. Şöhret sahibi olmak için kılınızı bile kıpırdatmayın. Güzel Kur’ân okuduğunuzda size güzel söyler söylendiğinde asla şımarmayın. Asla kendinizi kaybetmeyin” diye nasihatlerde bulunmuştur. O, okutma şartı olarak da talebelerden şöyle bir söz almıştır. “Benden aldığınız bu ilmi, ilim talebelerine aktaracaksınız.” Kur’an’ı okuma ve okutmakta mahir olan Hatipoğlu, en zor harfleri bile tam manasıyla çıkartmıştır.¹⁷⁹

4.3.6. Takip Ettiği Kaynaklar

Hatipoğlu, talebelerine, “Bir ilmi alacağınız zaman o ilim sana dünyada ve ahirette ne kazandıracak.” diye okuttuğu kitapların mukaddimesinde açıklama yapmıştır. Onun kıraatle ilgili okuduğu kitaplar şunlardır: İbnü’l-Cezerî’nin *Mukaddime*¹⁸⁰ adlı eseri;¹⁸¹ ‘aşere okuyanlar için *Zübdetü’l-‘irfân, et-Teshîl li kırâati’t-Tenzîl*; takrîbdekiler için *‘Umdetü’l-hullân, el-Müyesser fi’l-kırâati’l-erba‘a ‘aşere* ile Türkçe olarak İsmail Karaçam’ın *Kur’ân’ın Faziletleri*.¹⁸²

4.3.7. Kur’an Eğitime Katkısı

O, Kur’ân-ı Kerîm eğitime çok katkı sağlamıştır. Onun yetiştirdiği talebeler de farklı kurum ve makamlarda Kur’ân’a yakışır insanların yetişmesine katkı sağlamıştır. Femi muhsin’den bu ilmi alan Hatipoğlu, yetiştirdiği talebelerle topluma faydalı olmuştur. Hatipoğlu, bu iş esnasında dünyevî bir makama ulaşmaya ya da bir belge almaya hiçbir zaman gereksinim duymamıştır. O, talebelerine de bu konuda tavsiyelerde bulunmuştur.¹⁸³

---

¹⁷⁹ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Aralık 2023.

¹⁸⁰ Mukaddime, Osmanlı’da manzum olarak kaleme alınan tecvid eserlerinin en meşhurdur. Eser, İbnü’l-Cezerî tarafından kaleme alınmış olup 17 bölüm ve 109 beyitten müteşekkildir. Eserle ilgili geniş bilgi için bk. Gökdemir, “Genel Hatlarıyla Osmanlı Kıraat Eserleri”, 12-13.

¹⁸¹ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Aralık 2023.

¹⁸² Ustubi, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 1 Ocak 2024.

¹⁸³ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Aralık 2023.

O, Âşıkutlu'dan kalan ilmi mirası devam ettirebilecek, o makama vekil olabilecek nadir şahsiyetlerden biridir. Çünkü Hatipoğlu hem talebelik hem hocalık hayatını sürekli Âşıkutlu ile geçirmiş ondan ilminin dışında ahlâkından ve maneviyatından da istifade ederek bu hâl üzere yaşamıştır. O, hocasını; hocasının da onu çok sevdiğini muhabbetle anlatmıştır.¹⁸⁴ Hatipoğlu, tashîh-i hurûf, kıraat-i aşere, takrîb ve tayyibe ilminde şöhret bulmuş nevi şahsına münhasır bir şahsiyettir. O, hayatını Kur'ân-ı Kerîm'e vakfetmiştir. Yine o, okuttuğu talebelerini kırmadan, incitmeden tâlim, tecvid konusuna son derece önem vermelerini telkin etmiştir. Hatipoğlu, eğitimde tavizsiz ve gayet disiplinli bir anlayışa sahiptir. Ayrıca o, kıyafetlerinin temiz ve ütülü olmasına son derece önem vermiştir. Bunun yanı sıra o, kıraat ilmi ve diğer İslâmî ilimlerde kendisinden büyük âlimleri ziyarete gidip onların hayır dualarını almıştır. Onun dikkat çeken bir diğer yönü bu ilmin tek hocası olarak kendisini görmemesidir. O, en eski icâzete sahip olmasına rağmen reîsü'l-kurrâlık makamında gözü olmadığını, sıra onda olsa bile bu makamı kendisinden sonrakilere vereceğini söylemiştir.¹⁸⁵ Hatipoğlu, Kur'ân-ı Kerîm'i tane tane okuyup asla harfleri yutmamıştır. Hayatını Kur'an'a vakfeden Hatipoğlu, Kur'an'a önem vermenin, onun sahibine önem vermek olduğunun bilincinde olduğun için kıraat, tilavet, tecvid kurallarına son derece önem verip talebelerini de bu hassasiyetle yetiştirmiştir. Ondan kıraat ilmini öğrenen talebeleri de hocalarının vasiyeti üzere, bu ilmin unutulmaması için, farklı illere giderek ilim halkası kurmayı ihmal etmemişlerdir.¹⁸⁶ Hatipoğlu'nun Kur'ân-ı Kerîm'e hizmeti, mesleği imam olduğu için değil bu işe gönüllü olduğu içindi. O, can bedenden çıkana kadar hizmet etmeye, bu yolda can vermeye hazır olmuştur. Hatipoğlu başka hocalarda ilmi yarım kalmış talebeleri de derse kabul etmiş, “Niçin hocanızı bıraktınız! Gidin hocanızda okuyun” diye kimseyi geri çevirmemiş, bununla beraber kendisinden haricindeki kıraat hocalarını, büyük bir sevgi ve hürmetle anmıştır. Ancak o, kıraati kısaltarak ya da atlayarak okutan hocalar için, “Allah'ın Kelâmında kendi kafasına göre kısaltma olmaz” diye sitem edip, usûl neyse öyle olması gerektiğini söylemiştir.

---

¹⁸⁴ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Aralık 2023.

¹⁸⁵ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Aralık 2023.

¹⁸⁶ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Aralık 2023.

Burada şuna da değinmek gerekir ki o, “Talebelerimiz okusun, öğrensin, öğretsin; gerisi önemli değil.” diyerek icâzeti çok da önemsememiştir.¹⁸⁷

Hatipoğlu, talebelere, “Meleklerin ayakları altına kanadını serdiği, hürmet ettiği kişiler” diye taltif emiştir. O, ders dinlerken talebenin dersi olmamışsa, sıcakkanlı bir ifadeyle, sayfa bitiminde, “Sen bunu az daha pişir. Nasıl ki tam pişmemiş yemek karın ağrıtır, bu sayfa da pişmeden sıkıntı olur” demiştir. Yine o, öğrencinin okuduğu sayfada bir âyeti seçip meâlini talebeye anlatmıştır.¹⁸⁸

Hatipoğlu, “Hoca ile talebe arasındaki münasebet baba ile oğlu arasındaki gibi olmazsa ondan ilim nakil olmaz” demiştir. Zira talebe, babasına yakın olduğu gibi hocasına da yakın hissetmezse ondan ilim alamaz. Eğer bu gerçekleşirse öğrenci, hocasını güvenli liman görecektir, ona değer verecek, saygı gösterecek, kusur yapacağı zaman onu üzmemekten çekinip o kusuru yapmayacaktır.¹⁸⁹

4.4. Talebelerine Karşı Davranış Biçimleri

Hatipoğlu, dayak atmamış, atan hocayı da sevmemiştir. Talebelere kızan hocalar; Hatipoğlu, Kur’ân kursuna geldiği zaman Hatipoğlu’nu görüp çekinmişler, talebelere kızmamışlardır. Hatta talebesinden biri “Abdullah Hocam gelince bizi koruyup kolladığı ve sevdiği için sanki babamız gelirdi” demiştir. Hatipoğlu, talebeyi severek ve ilmi sevdirecek, talebeye hiçbir zaman bir fiske dahi vurmamıştır. O, hocalara da bunu tavsiye etmiştir. Ona göre talebe kazanmak ve onları topluma kazandırmak için sevgi-saygı olmazsa olmazdır. Talebelerde yumuşak huylu yaklaşımıyla davranan Hatipoğlu’nu bir hoca olarak değil de babaları gibi bilip ve sevmişlerdir. O, talebeye harçlık verip dertlerini dinlemiş, onlara her türlü desteği vermeye çalışmıştır. Öyle ki talebeler istediği zaman kendi evine gelir gibi Hatipoğlu’nun evine gelirlermiş. O yakınlığı ve sevgiyi Hatipoğlu onlara aşlamıştır. Hatipoğlu’na gösterilen saygı korkudan değil, sevgidendir. Talebeler hocasının sevgisini kaybetmemek için asla onu üzmemişlerdir.¹⁹⁰

---

¹⁸⁷ Ustubi, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 1 Ocak 2024.

¹⁸⁸ Süleymanoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ağustos 2023.

¹⁸⁹ Süleymanoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ağustos 2023.

¹⁹⁰ Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 13 Aralık 2023

Talebeye kötü söz söylemeyip onu yüceltecek sözler sarf eden Hatipoğlu, talebesi yanlış okusa bile talebeye kızmayıp “Hâfızım biraz daha dikkatli okuyalım” demiştir. O, hiçbir zaman şikayetlenmeyip talebenin yüzlerine karşı ve arkalarından asla konuşmamıştır. Yine o, talebeye hizmet etmekten çekinmeyip gocunmamıştır. Astım hastası olduğu için kendisine “Programı hafifletseniz, dinlenseniz” denilse de “Çok uzak yoldan geliyorlar, onları dinlemekle dinlendiğini ve Kur’ân-ı Kerîm’i dinlemekle şifa bulacağını” söylemiştir. Derste talebelerin yoğun olduğu zamanlarda kıraat ve hâfızlık derslerini müsait talebesine dinletip kendi usûlünü öğretmeye çalışmıştır. O, hiçbir zaman dünya işlerine çok zaman ayırmayıp dinlenmek için bile Âşikkutlu’nun *Tayyibe* şerhinin fotokopisindeki silik yerleri 0,35 kalemle düzeltmeye gayret etmiştir.¹⁹¹ Onun sadece erkek talebeleri olmayıp, bayan hocalardan da çok talebesi vardır.¹⁹² Bir keresinde Hatipoğlu’na tâlim okumaya gelen 50 yaşlarında bir hoca tâlim, tecvidi kusurlu olduğu için Kur’ân-ı Kerîm’i düzgün okumasını yüksek sesle söyleyince; annesi, “Oğlum kızma talebelere” demiş, Hatipoğlu da Kur’an’ı gözü gibi gördüğü için, “Anne onlar ellerini gözüme sokuyor, nasıl bağırmayayım” diye latife etmiştir. Hatipoğlu, kendisine tâlim, hâfızlık, kıraat dersine gelen talebeyi ilk baştan başlatmayı, kaldığı yerden devam ettirmiş, talebeyi soğutmamayı amaçlayıp, Kur’an’ı sevdirmiş ve bu ilmi ikmal ettirmiştir. Talebelerinin, hocalarına, “Kur’an’ı tâlim, tecvid üzere okuyamayan öğrenciler için nasıl bir yol izlemek gerekir” sorusuna cevaben, “okudukları dersin son sayfasını talim üzere okutmayı, bu şekilde yavaş yavaş tâlim ve tecvidlerini düzeltmelerini” tavsiye etmiştir.¹⁹³

4.5. Abdullah Hatipoğlu’nun Hayatında İz Bırakmış İlmî Şahsiyetler

Hatipoğlu, askere gidene kadar Mehmet Şahin Hoca’dan ders okumuştur. O dönemde kadro olmadığından köylüler, ilim sahibi hocaları köylerine davet edip evlatlarını okutmuşlardır. Mehmet Şahin Bölümlü köyünün ardından Rize’nin Karasu köyüne gitmiştir. Hatipoğlu ve arkadaşları da askerlik zamanına kadar Karasu’ya gitmiş ve burada ilmi çabalarına devam etmiştir. Hocası oradan Beypazarı’na gidince Hatipoğlu,

---

¹⁹¹ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Ocak 2024.

¹⁹² Hatipoğlu, Hayrettin. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Ocak 2024.

¹⁹³ Ustubi, Mustafa. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 1 Ocak 2024.

Rize'nin Karasu ilçesinde Osman Kaytaç'da okumuştur. Ardından o, askere giderek iki buçuk sene askerlik yapmış; terhis olduktan sonra evlenerek Zavendik Kur'ân Kursu'nda Mustafa Yıldız'dan ilmi eğitimine devam etmiş, bu esnada hâfızlık yaptırıp talim dersi vermiştir. Hatipoğlu, Mustafa Hoca'dan 2,5 sene okuduktan sonra Arapça ve İslâmî ilimlere dair icazet aldı. Âşikkutlu'ya da talebelikte bulunan Hatipoğlu, 1952'de hocasından ilk önce tâlim sonra aşere okumuştur. O esnada Uğurlu Köyü'nde dört ay sürecek ilk aşere kursu açılmış; buraya Türkiye'nin çeşitli illerinden Kemal Okutan, Mahmut Sarıca, Yusuf Bilgin, Çaykara müftüsü Mehmet Emin Kutluoğlu ve birçok hoca kıraat ilmi okumuşlar. Âşikkutlu'nun burada okuyan talebeleri Türkiye'nin farklı yerlerine dağılıp kıraat okutmuşlardır. Hatipoğlu da İzmir İlahiyat Fakültesi'nde öğretim üyesi olan Abdürrahim Tural Hoca'ya onuncu cüze kadar aşere okutmuştur. Ayrıca Hatipoğlu cumartesi günleri Rize Müftüsü Yusuf Karali'ye; Mustafa Yıldız, Ali Haydar Sadıkoğlu, Kutuz ve Muhsin hocalarla beraber Arap edebiyatı öğrenmeye gitmiştir.¹⁹⁴

Aşağıda kendisi üzerinde daha fazla emeği olan ve iz bırakan hocalarından Âşikkutlu ve Zavendikli hocalara değinilecektir.

4.5.1. Mehmet Rüşti Âşikkutlu (ö. 1980)

Âşikkutlu, 1901 yılında Trabzon Of'a bağlı Uğurlu Beldesi'nin (Çıfaruksa) Gündoğdu Mahallesi'nde doğmuştur. Babası Ahmet Cemalettin Efendi, validesi Hanife Hanım'dır. O, ibtidaî eğitimini kasabada öğretmen olan Babası Ahmet Cemalettin'den tahsil etmiştir. Onun ilk öğretmeni ilme 40 yılını feda eden nazarî, ilmî, aklî ve naklî ilimlerde ehil olan babasıdır. Âşikkutlu hâfızlığını ise on üç yaşındayken köyünde bulunan Tahir Efendi'de tamamlamıştır. Yine köyün hocalarından müderris Bakkalzâde İsmail Efendi'de Arapça ve ferâiz ilimlerini tahsil etmiş; Arapça eğitiminin beş yılını aralıksız Çalızâde Tahir Efendi, iki yılını ise İstanbul Dersiamlarından Dursun Nuri Feyzi Güven'den almıştır. Buna ilaveten o, Güven'den hususi olarak meânî, akâid, usûl-i fıkıh ve tefsir ilmine yönelik dersler okumuştur. İlmi seviyede kendisini daha iyi yetiştirmek için İstanbul Reîsü'l-kurrâları'ndan Serezli Hâfız Ahmet Şükrü'den talim, Kur'ân ve kırâat-i aşere dersleri almış Şükrü Efendi'nin

---

¹⁹⁴ Hatipoğlu, Kâmil. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, İstanbul, 4 Şubat 2024.

vefatının ardından yeğeni İsmail Hakkı Bayrı'da bu dersleri ikmal etmiştir. O, Varnalızâde Ahmet Hamdi'de *Tayyibetü'n-Neşr*'i okuyarak icâzetini almıştır. İstanbul'daki ilmi hayatını ikmal ettikten sonra 1932'de Uğurlu Merkez Camii imamlığına başlayan Âşikkutlu, aynı anda hâfiz yetiştirmiştir. O, 1968'de Ofta dört ay sürecek Kur'ân-ı Kerîm İhtisas Kursu açarak mezun olan talebelerine icâzet vermiştir. Yine o, 1974-76 yıllar arasında Ankara'ya giderek yüksek ihtisas kursunda müderrislik yapmıştır.¹⁹⁵ 28 Ağustos 1980'de vefat eden Âşikkutlu, doğduğu topraklar olan Uğurlu köyüne defnedilmiştir.¹⁹⁶

Abdullah Hatipoğlu'nun kıraat okuduğu dönemde ilim aşkı onun bu ilmi 6 ayda bitirmesini sağlamıştır. Onun altı ayda bitirmesinin hikmeti temel ihtiyaçlarının dışında günlük üç saat uykuyla kıraat derslerini, Âşikkutlu Hoca'da bulunan suretten bakarak hem yazıp hem de okumasıdır. Âşikkutlu, Hatipoğlu'na ve diğer arkadaşlarına âyetlerin suretini (kârîlere göre okumasını) çıkarma ödevi vermiştir.¹⁹⁷

Hatipoğlu, derse kimse gelmediğinde talebelerini arayıp “Bugün derse kimse gelmedi. Canım sıkılıyor. Ders okumaya gelir misin?” diye sormuştur. Talebesi “Evet” cevabını verince koşa koşa gidip hemen çay koyup sonra derse başlamıştır. Hatipoğlu, Âşikkutlu'dan bu ilmi nasıl almışsa, talebelerine de o şekilde okutmuştur. O, kıraat vücûhâtını ezbere okutup ezbere dinlemiş, “Görmediğimiz bir şekilde ilim nakletmek bize yakışmaz. Biz hocamızdan ezber usûlü ile öğrendik. O şekilde okutmalıyız” demiştir.¹⁹⁸

Yediden yetmiş Kur'an'ı öğrenmek isteyen herkes Hatipoğlu'nu ziyarete gitmiştir. O, ister elifbâ ister talim ister kıraat kim ne okumak isterse buyur edip onu dinlemiş; ders almak isteyen kimseye yok dememiştir. Onun lügatinde ders konusunda “Hayır” lafzı olmamıştır.¹⁹⁹ Abdullah Hatipoğlu, kendisine “Evde oturup da yatarak ölmek

---

¹⁹⁵ Mehmet Günaydın, *Reisu'l-Kurrâ Mehmet Rüştü Âşikkutlu'nun Kur'ân Öğretimine Katkıları ve Dini Görüşleri* (İstanbul: Heyamola, 2016), 34-37.

¹⁹⁶ Emin Âşikkutlu, “Âşikkutlu, Mehmet Rüştü”, *DİA* (İstanbul: TDV Yayınları, 1991), 4/6.

¹⁹⁷ Süleymanoğlu, Şinasi. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ağustos 2023.

¹⁹⁸ Süleymanoğlu, Şinasi. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ağustos 2023.

¹⁹⁹ Süleymanoğlu, Şinasi. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ağustos 2023.

yok; Kur'ân okuyarak ölmek lazım!” diyen hocası Âşıkkuşlu'nun, Enfâl sûresini dinlerken vefat ettiğini teessürle anlatmış; ruhunu öyle teslim etmeyi istemiştir. Bu meyanda o, talebelerine sık sık “Müslüman Allah yolunda ölecek” demiş; zaman zaman “Hâfız elini çabuk tut! Öbür taraftan haber geliyor!” deyip latife etmiştir. Nitekim sonunda Hatipoğlu da Yûsuf sûresini okurken vefat etmiştir. Böylece Kur'ân okuyarak, okutarak zamanını geçiren bir hoca Kur'ân okuyarak ruhunu teslim etmiştir.²⁰⁰

4.5.2. Mustafa Yıldız (ö. 2009)

Zavendikli Mustafa diye meşhur olan Mustafa Yıldız, 1932'de Rize Güneysu'da dünyaya gelmiştir. O, hâfızlığını küçükken Mehmet Külünkoğlu'nda ikmal etmiş; sonrasında Rize Güneysu'da bulunan Ada Cami imamı Maksut Hoca'dan Arapça icâzeti almıştır. Ayriyeten o, Mustafa Civelek ve Hüseyin Kandemir hocaların Arapça ilminden istifade etmiştir. Zavendikli, Rize müftüsü Yusuf Karali'den Arap dili ve edebiyatı okumuştur. O, askerliğini Erzurum'da yaptıktan sonra, Erzurum müftüsü olan Sakıp Hoca'dan tefsir, hadis, fıkıh, ferâiz ve Farsça ilimleri tahsil etmiştir. Ardından Zavendik Medresesi'ni açan Yıldız, öğrendiği bilgileri gelecek nesillere aktarmaya başlamıştır. O, hâfızlık derslerinin yanı sıra sarf, nahiv, belâgat, kelâm, fıkıh, tefsir, hadis ve mantık ilimleri okutmuştur. Mustafa Yıldız'ın görev yaptığı yerler şöyledir. Zavendikli; Erzincan, Rize/Pazar ve Trabzon/ Sürmene'de vaizlik yaparak 65 yaşında emekli olmuştur. O, emeklilikten sonra da 1980 yılında Rize'de İrşat Vakfı vesilesiyle Mataracı Kız Kur'ân Kursu'nu ve medreseyi kurarak ilmi hayatına devam etmiştir. Yıldız, 2009 yılında Hakk'ın rahmetine kavuşup Zavendik köyüne defnedilmiştir.²⁰¹

---

²⁰⁰ Süleymanoğlu, Şinasi. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ağustos 2023.

²⁰¹ Okur, *Rize İlimizin Kanaat Önderlerinden Zavendikli Mustafa Yıldız Hocaefendi*, 34-37.

4.5.3. Üsküdarlı Ali Efendi'nin 1050 Beyit Okuması

Abdullah Hatipoğlu, Üsküdarlı Ali Efendi'yle beraber, trenle Konya'ya icâzete giderken Ali Efendi 70 yaşının üstünde olmasına rağmen hâfız beni bir dinler misin diyerek *Tayyibe*'nin 1050 beytini ezbere okumuştur.²⁰²

4.6. Hocalarından Aldığı İlim Ahlâkı

Hatipoğlu, hocalara karşı kibirle bakmayıp, hepsine sıcakkanlı davranmış; hiçbir hoca hakkında ileri-geri konuşmayıp diğerlerine de bunu telkin etmiştir. O, “Hiç kimse hakkında kötü yorum yapmayın, ağzınızı bozmayın, ileri geri konuşmayın” diyerek tatlı dille uyarı yapmıştır. Hatipoğlu, çok alçak gönüllü, kimseye yüksekten bakmayan, çok mütevazı, yardım ve hayırseverdir. Onunla konuşulduğu zaman o, insanı sıkımayıp gayet tatlı konuşmuştur. Kendisi de eşi de çok misafirperverdir. Öyle ki evinde misafir eksik olmamıştır. Meşhur kârîler de Abdullah Hatipoğlu'nun yanına Kur'ân okumaya gelmişlerdir. O, tâlim, tecvid konusunda gayet ciddi davranıp taviz vermeyip, yanlış yapıldığında hemen uyarmıştır. Ama hiçbir zaman talebelerine hata da yapsalar, yanlış da okusalar sesini yükseltmemiştir. Eşi de aynı Hatipoğlu gibi alçak gönüllü ve mütevazı bir kişiliğe sahiptir. O, eve gelen talebeler için Hatipoğlu'na “Aman dikkat et, gönüllerini kırma!” demiştir.²⁰³

Kıraat ilmine başlaması babasının teşvikiyle olan Hatipoğlu, kıraat ilmine en büyük katkısı olarak aslı muhafaza etmeyi göstermiştir. O, kıraat derslerini ezbere okuttuğu ve yazdırdığı için talebeleri yıllar geçse de vücûhâtı, kaideleri ilk günkü gibi hatırlayabilmiştir.²⁰⁴ O, Kur'an dinlerken başka bir işle iştigal etmemiştir. O, öğrencilerine Muhammed Sıddîk el-Minşâvî (ö. 1969) dinlemelerini çokça tavsiye etmiştir. Sesi gayet güzel olduğu için Mahmud Ustaosmanoğlu sabah aşt-ı şerîfini Abdullah Hatipoğlu'nun olduğu yerde mutlaka ona okutmuştur. O, uyku ve yemek

---

²⁰² İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Ocak 2024.

²⁰³ Şahin, Mustafa. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Aralık 2023.

²⁰⁴ Ustubi, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 1 Ocak 2024.

ihtiyaçları hariç hep Kur'an'la iştiğal etmiştir. Şuna da değinmek gerekir ki o, evinde namaz kıldırırken dahi camide namaz kıldırır gibi kıldırmıştır.²⁰⁵

4.7. Arapça İcazeti

Hatipoğlu, İslâmî ilimlerin hepsini okumuş, fakat ihtisas alanı olarak kıraat alanında devam etmiştir. İlmi konularda çok gayretli olan Hatipoğlu Sarf, nahiv, hadis, fıkıh, tefsir ilimlerini ikmal ederek icâzetini almıştır.²⁰⁶ Osmanlıca kitapları okumayı da çok seven Hatipoğlu;²⁰⁷ özellikle de akâid kitaplarından Gelenbevî'nin (ö. 1205/1791) *Hâşiye 'alâ Şerhi'l-Celâl* adlı kitabını okumuştur.²⁰⁸

4.8. Kıraat Okuma Usulü

Hatipoğlu, Âşikkutlu'dan aşere, takrîb ve *Tayyibe* okumuştur. O, 1050 beyit olan *Tayyibe*'yi kendi usulüyle ve makamlı bir şekilde, ezberden ara ara okumuştur. Hatipoğlu da aşere, takrîb ve *Tayyibe*'yi öğrendiği usulde ezbere dinlemiş ve yazdırmıştır.²⁰⁹

---

²⁰⁵ Ustubi, Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl, 1 Ocak 2024.

²⁰⁶ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl, 8 Aralık 2023.

²⁰⁷ Üner, Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl, 3 Ocak 2024.

²⁰⁸ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl, 8 Ocak 2024.

²⁰⁹ Ustubi, Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl, 1 Ocak 2024.

BEŞİNCİ BÖLÜM

ARAŞTIRMA KONUSU YAPILAN İSİMLERİN ÇEŞİTLİ YÖNLERDEN KARŞILAŞTIRILMASI

5.1. Ortak Özellikleri

5.1.1. Talebelerinin çokluğu

Ahmet Arslanlar, kısmen Osmanlı kısmen de Cumhuriyet döneminin çok önemli bir kıraat âlimi ve eğitimcisidir. Arslanlar, Kur'an'ın öğretilmesi konusunda aldığı bilgiler neticesinde gerek mûsiki gerek kıraat alanında geniş bilgi birikimine sahiptir. Öğrencilerinin çoğu hayatta olmamak kaydıyla birçok talebe yetiştirmiştir. Ülkemizdeki farklı eğitim kurumlarında Kur'an'ın doğru okunması konusunda önemli bir rol oynamıştır²¹⁰.

Abdullah Hatipoğlu, Türkiye'deki Kur'an kurslarında ve İlahiyat Fakültelerinde tanınmış bir kıraat âlimidir. Ülkemizdeki tanınmış Kıraat âlimlerinden aldığı eğitimin bilgi birikimiyle Kur'an'ın tashîh-i hurûfuna dikkat edilmesi ve ezberlenmesi konusunda derya misali katkıları olmuştur. Kur'ân-ı Kerim alanında yüzlerce talebe yetiştirmiştir.²¹¹

Ali Kemal Hut, Türkiye'de maruf bir hâfızlık hocasıdır. Onun hâfızlık talebeleri arasında birçok kişi bulunmaktadır. Ali Kemal Hut'un Kitâbullah'a katkısı Kur'an ve tecvid öğretim faaliyetleri gibi alanlarda olmuştur. O, ihtisas alanı olan Kur'an'ı derinlemesine inceleyip, anlamaya çalışarak bu konuda bilgi vermiştir.²¹²

5.2. Ali Kemal Hut'un özellikleri

5.2.1. Doğruluk:

O, her konuda sonucu ne olursa olsun doğruluğa önem vermiştir. O, sözlerinde ve davranışlarında doğruluktan şaşmamış, şakada olsa yalandan asla hoşlanmamıştır.²¹³

---

²¹⁰ Çakar, Metin. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, İstanbul, 23 Kasım 2024

²¹¹ İşcan, Ömer. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Ocak 2024.

²¹² Özyurt, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. 30 Mart 2024.

²¹³ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

5.2.2. Hoşgörü:

Hut gerek talebelerine gerekse başkalarına karşı saygılı ve hoşgörülü bir tutum sergilemiş; Yaratandan ötürü yaratılana saygı duymuş, küçük-büyük ayırmadan herkese eşit davranmıştır.²¹⁴

5.2.3. Adalet:

O, adaletin tesisi ve biçare insanlara yardım etme konusunda İslâm ahlakına uygun bir davranış sergilerdi.²¹⁵

5.2.4. Sabır ve Şükür:

Hastalıkta sabretmeyi sağlıkta şükretmeyi sergileyen ve tavsiye eden bir yaşantıya sahiptir.

5.2.5. Hayâ:

O, edep ve hayâ olarak Hz. Osman'a benzetilmiş; ahlak olarak kâmil bir şahsiyettir.²¹⁶

5.2.6. Alçak gönüllülük:

Kur'ân-ı Kerîm'de “Yeryüzünde böbürlenerek yürümeyin” buyrulmuştur. O da bu çağrı doğrultusunda daima alçakgönüllü ve mütevazı bir kişiliğe sahip olmuştur.²¹⁷

5.2.7. Hilm (Yumuşak Huyluluk):

Ali Kemal Hut'un hiçbir zaman talebeye kızdığına şahit olunmamıştır. Onun her daim talebeye sevgiyle davranması, örnek bir hoca olarak onu, talebeleri nazarında ulvî bir makama yükseltmiştir.²¹⁸ O, talebeye anne-babasından daha şefkatli davranmış

---

²¹⁴ Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, İstanbul, 19 Mart 2024.

²¹⁵ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

²¹⁶ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

²¹⁷ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

²¹⁸ Kümbüllü, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 19 Mart 2024.

olup;²¹⁹ her daim talebelerine sevgiyle yaklaşan, onlara karşı anlayışlı, sabırlı ve destekleyici bir tutum sergileyen biridir. Bu tür davranışlar, talebelerin hocalarına karşı olan saygısını artırmış ve öğrenme ortamını olumlu bir şekilde etkilemiştir. Yine o, insanlarla konuşurken onları incitecek hiçbir tavır sergilemeyen ahlâkî şahsiyeti aşırı derecede yüksek olan biridir.²²⁰ Ali Kemal Hut'u en değerli kılan husus da ahlâkî şahsiyetidir. Ahlakî değerlere verdiği önemle şekillenen kişiliği, onun Kur'ân-ı Kerîm'e ve sünnete bağlılığından kaynaklanmaktadır.²²¹

5.3. Abdullah Hatipoğlu'nun özellikleri

Hatipoğlu, evlatlarına şakayla bile olsa argo ifade kullanmamıştır. Çünkü “Argo konuşan insanlar ne kadar kendini frenlese de hiç beklemediği bir yerde en ufak bir aksi durumda ağzından çıkar, seni rezil eder” demiştir. Kısa kol gömlek giyinmeyi bile edeben hoş görmeyen Hatipoğlu, talebelerinin namaz kılarken ve Kur'ân-ı Kerîm okurken mutlaka başlarında takke takmalarını istemiştir. O, evlatları köye gittiğinde mutlaka kendi dostlarını ziyaret etmelerini istemiş; İstanbul'a dönerken de “Allah'a ısmarladık deyin” diye telkinde bulunmuştur.²²²

5.3.1. Talebeye davranışı:

Abdullah Hatipoğlu'nun ahlâkî Kur'an'dır. Mesela o, talebeye bir babanın evladına nasıl davranması gerekiyorsa o şekilde davranmıştır.²²³ Talebesi onun ahlakını şöyle tarif etmiştir. “Müslüman kimliğine sahip bir kul herkese karşı görevini hakkıyla yerine getirmeye gayret eden kimsedir. O, hayatının her evresinde Allah'ın ve Rasûlü'nün (s.a.v) emirlerine teslim olmuştur. O, bir an bile olsa sapmamış ve en güzel bir şekilde Hz. Peygamber'in (s.a.v) ahlâkını temsil etmeye gayret göstermiştir.”

---

²¹⁹ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

²²⁰ Koç, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 16 Mart 2024.

²²¹ Gökçe, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 7 Mart 2024.

²²² Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Ocak 2024.

²²³ Ustubi, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 1 Ocak 2024.

Hatipoğlu da hayatını Kur'ân-ı Kerîm'e adayarak o ahlaka sahip olmaya çalışmış talebelerine de bu ahlâka sahip olmayı bu uğurda mücadele etmek için Kur'ân-ı Kerîm yolunda hayatlarını feda etmeyi öğretmiştir. O, sağlığa zararlı ve dinen yasak olan her türlü yiyecek içecekten uzak durmuş, helal olan şeyleri de tavsiye etmiştir. Yine o, kılık-kıyafetine, temizlik ve sadeliğe önem verip, pasaklılıktan hiç hoşlanmamıştır. Ayrıca o, lüks ve şatafata hiçbir zaman önem vermemiş, talebelerine de bunu aşılammıştır. Bunun yanı sıra Hatipoğlu herkese kanaatkâr olmayı, hayata daima Allah Rasûlü'nün (s.a.v) penceresinden bakmayı, iyimser olmayı telkin etmiştir.²²⁴

5.3.2. Yardım severliği:

Hatipoğlu'nun gönlü çok zengindir. O, talebelerinin eşyalarını eve getirip yıkatmış ve ütöletmiş, yine onlara evladı gibi davranmıştır. O, kimseyi kırmayıp üzmemiştir. Yine o, halim- selim bir huya sahiptir. O, vaktinin çoğunu ilim talebelerine ayırmış, Kur'ân-ı Kerîm'siz bir gününü bile geçirmemiştir.²²⁵

5.3.3. Edebi yönleri:

Abdullah Hatipoğlu'ndan sadece ilim değil, edep ahlak konusunda da çok şey öğrenilmiştir. Zira o, kimseyi kırmayıp, üzmemiş ve kötü söz söylememiştir. Yine o, dışlayıcı değil, her zaman kucaklayıcı olmuştur. O, hangi saatte derse gidilirse gidilsin hasta bile olsa talebeyi asla geri çevirmemiş; ders esnasında dersin çoğu muhabbetle geçerken, sona doğru ders işlenmiştir. Hatipoğlu, ilim okumak isteyen talebeyi ise kıraati ikmal edene kadar asla bırakmamıştır. O, kendisinden müsaade isteyip başka hocaya geçmek isteyen talebeye izin verip, geri gelmek istediğinde ise kabul etmiştir. Kıraat konusunda galat yapıldığında talebeyi soğutmadan “Şöyle okusan doğru olur,

---

²²⁴ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl, 8 Aralık 2023.

²²⁵ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl, 8 Aralık 2023.

Allah'ın hoşuna gider” diyerek kimseyi kırmamıştır.²²⁶ Şuna da değinmek gerekir ki o, ne talebeleri ne de hoca arkadaşlarını eleştirmemiş ve dedikoduyu sevmemiştir.²²⁷

5.3.4. Yumuşak Huyluluk:

Abdullah Hatipoğlu'nun şiarlarından biri de karşısındaki kişiye küçük-büyük ayrımı gözetmeksizin kibar, yumuşak ve tatlı dilli davranmasıdır. Öyle ki talebeleri “Hatipoğlu'nun her hareketinde Rabbimin emrinin yansımaya şahit oluyorduk. Kendisini kıran, üzen insanlara bile Rabbimizin ‘Sen af yolunu tut, iyiliği emret ve kendini bilmezlere aldırma. (A’râf sûresi (7), 199)’ emriyle muamele ederdi. Katiyen kötü huylu, asık suratlı, bağırıcı, döven, kusur arayan biri değil, daima iyiliği anlatan, Hüsnü niyetli olan, kendisinden bir istekte bulunan talebelerinin isteklerini yerine getiren, onları hayal kırıklığına uğratmayan bir kişilik sahibiydi.”²²⁸ Demişlerdir. Bu demektir ki insan neyle meşgul olursa o meşguliyeti o insana sirayet eder. O da sabahtan akşama kadar Kur’an’la iştigal ettiği için Kur’ân-ı Kerîm’in ahlakı onda vücut bulmuştur. Bu meyanda o ne okuttuğu talebelerine ne de çocuklarına kızmamıştır. O, dersin öncesinde herkese hâl-hatır sormuş, anne babalarının durumunu öğrenmiş; bu şekilde öğrenciyi manevi olarak derse hazırlayıp sonrasında derse başlamıştır. O, derste çok ciddi olmakla birlikte talebeye sert davranmamıştır.²²⁹

5.4. Ahmet Arslanlar’ın özellikleri

5.4.1. Mütevazı oluşu:

Talebelerine ve cemaatine eşit seviyede davranır kimseye yukarıdan bakmaz ve gayet mütevazı yaklaşırdı. Talebeleriyle olan Ahlâki ilişkileri gayet samimi hoca talebe ilişkisinin nasıl olması gerektiğinin resmiydi.²³⁰

---

²²⁶ Üner, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ocak 2024.

²²⁷ Üner, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ocak 2024.

²²⁸ Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Ocak 2024.

²²⁹ Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Ocak 2024.

²³⁰ Şener. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Kasım 2024.

5.4.2. Saygısı:

Arslanlar Talebelerine ve topluma büyük bir saygı gösterir. Hem dini eğitimde hem de sosyal ilişkilerde insanlara değer verir ve onları iyiliğe teşvik ederdi. Talebelerini ve cemaatini bütün olumsuz duygulardan arındırarak ahlaklı bireyler haline getirmeyi amaçlamıştır.²³¹

5.4.3. Merhameti:

Talebelerine ve cemaatine maddî manevî desteklemiş ve onların ihtiyaçlarına duyarlı bir yaklaşım sergilemiştir.²³²

5.4.4. Sevgi:

Talebesi olan veya aynı camide görev yapan arkadaşlarının ortak kanaati olarak herkese karşı sevgi, saygı ve şefkatli bir şekilde yaklaşmıştır.²³³

5.4.5. Teravîh Namazı:

Enderûn usulü teravîh namazı her dört rekâta bir farklı makam geçkileriyle namazın huşusunu bozmadan namazı kıldırmaktır.

Ahmet Arslanlar, teravîh namazlarını yıllarca Eyüp Sultan Camii'nde bu usul üzerine kıldırmıştır.²³⁴ Abdullah Hatipoğlu ise Yıldız Hamidiye Camiine gidemediğinde hatimle Teravîh namazı kılınan farklı bir camiye giderek herhangi bir makam

---

²³¹ Şener. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Kasım 2024.

²³² Çakar. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Kasım 2024.

²³³ Çakar. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Kasım 2024.

²³⁴ Çakar. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Kasım 2024.

gözetmeksizin kendi usulünce teravîh namazı kıldırmıştır.²³⁵ Ali Kemal Hut ise müezzinlik yaptığı camii kebir'de kendi üslup ve tarzıyla teravîh namazı kıldırmıştır.²³⁶

5.4.6. Mukabele:

Ali Kemal Hut, Ramazân-ı Şerîf ayının bir parçası olan mukabeleyi camilerde ezbere okumuştur. Onun mukabele okuduğu camilerden biri de Fatih/Beyceğiz Camii'dir.²³⁷

Ayrıyeten İsmailağa Camii mihrabında namazlarda sıralı okuyarak Kur'ân-ı Kerîm'i 14 hatim yapmıştır.²³⁸

Ahmet Arslanlar, Ramazan ayında Eyüp sultan camiinde ilerlemiş yaşına rağmen yıllarca ezbere mukabele okumuştur.²³⁹

Abdullah Hatipoğlu, Her zaman görevli olduğu camide ezbere mukabele okumuştur.²⁴⁰

Adı geçen hocaların Kur'ân-ı Kerim öğreticiliği dışında farklı alanda da hizmet vermiştir.

5.5. Abdullah Hatipoğlu

5.5.1. Eğitim:

Eğitimci olarak, öğrencilere çeşitli dersler vererek bilgi ve becerilerini geliştirmiştir. İlim yolunda, her talebesine kendi eğilimi doğrultusunda gelişimlerine katkı sunmuştur.

---

²³⁵ Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Ocak 2024.

²³⁶ Özyurt, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 20 Ekim 2024.

²³⁷ Özyurt, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 20 Ekim 2024

²³⁸ Pehlivan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 2 Nisan 2024.

²³⁹ Çakar. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Kasım 2024.

²⁴⁰ Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Ocak 2024

5.5.2. Ahlak:

Ahlakî değerler üzerine konuşmalar yaparak cemaatini ve Kur'an talebelerini bilinçlendirmiştir.²⁴¹

5.6. Ali Kemal Hut

5.6.1. Eğitim:

Talebelerini dñnyevî ve İşlâmî ilimlere yönlendirmiş. Onları yetiştirmek için elinden geleni yapmıştır.

5.6.2. Temsiliyet:

Talebelerine yalnızca teorik bilgi değil, ahlâki ve pratik hayatın nasıl yaşanması gerektiğine dair örnek teşkil eden bir hayatın temsilcisi olmuş ve talebelerine ve cemaatine bunu anlatmıştır.

5.6.3. Toplumsal Katkı:

Eğitimin toplumsal gelişimdeki önemini anlatarak, gençlerin ve toplumun dini bilgisini artırmayı hedeflemiştir.²⁴²

5.7. Ahmet Arslanlar

5.7.1. Danışmanlık:

Eğitim kurumlarına danışmanlık yaparak, öğretim yöntemlerini geliştirmelerine katkı sunmuştur. Hayatlarında dengeli olmalarını öğütlemiş, dñnya ile ahiret arasında bir denge kurmalarını teşvik etmiştir.

---

²⁴¹ şahin, Mñlakat: Yunus Emre Sarıęñl, 8 Aralık 2023.

²⁴² Özyurt, Mñlakat: Yunus Emre Sarıęñl, 20 Ekim 2024.

5.7.2. Rehberlik:

Kur'an'ı Hayata taşıyarak Kur'an'ın sadece sesli bir metin değil, hayatın merkezine konulması gereken bir rehber olduğuna vurgu yaparak herkese rehberlik yapmıştır. Hiç kimse arasında ayırım yapmadan, herkese yol göstermiştir.²⁴³

5.8. Farklı Özellikleri

5.8.1. Aşrı Şerif:

Abdullah Hatipoğlu, Türkiye'nin meşhur kurrâ hâfızlarından biridir ve hususen kendine özgü Kur'an tilaveti ile bilinir. İstanbul'daki farklı camilerde öğle ve ikindi namazlarının akabinde okuduğu aşrılarla cemaat üzerinde derin izler bırakmıştır. Mûsiki bilgisi olmamasına rağmen kendine has hoş bir tavrı vardır²⁴⁴

Ali Kemal Hut, Türkiye'de ve İslam coğrafyasında tanınan bir kurrâ hâfız ve kâri'dir. Hut'un, Kur'an'a hürmeti ve kulakların pasını silen kıraatı, dinleyenleri tarafından büyük takdir görmüştür. Hut, Kur'an'ı tashîh-i hurûfuna riayet ederek okumayı ve okutmayı amaçlayan bir hayat sürmüştür. Makam bilgisi olarak bir eğitim almamış fakat kendi usulü ile güzel bir tilavet sergilemiştir²⁴⁵

Ahmet Arslanlar, Türkiye'nin saygın Kurrâ hâfız ve tilavet ustasıdır. Onun Kur'an'a olan hizmeti ve bağlılığı, hayatını Kur'an'a adanmasıyla kendini gösterir. Arslanlar, Kur'an tilavetini sadece güzel okumakla kalmayıp, ihlasla icra ederek dinleyenlerin gönlüne Kur'an sevgisini nakşetmiştir. Mûsikiyi Zekâizâde Ahmet Irsoy'dan öğrenen Arslanlar, bütün makamlara hâkimdir. Namazlarda veya aşr-ı şeriflerde bunu uygulamıştır.²⁴⁶

---

²⁴³ Şener. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Kasım 2024.

²⁴⁴ Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Ocak 2024.

²⁴⁵ Özyurt, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 20 Ekim 2024.

²⁴⁶ Çakar. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Kasım 2024.

5.8.2. İcazet:

İcazet, talebenin okumuş olduğu ilim dalında olgunluk seviyesine ulaştığını ve bu alanda eğitim verebileceğini gösteren bir belgedir.

Hut'un uzun yıllar boyunca icâzet yönetmesi onun yüzlerce talebeye hâfızlık icâzeti vermesine işarettir. Hut'un icâzet programları diğer icâzetlerden farklı olarak hâfızlığını ikmal eden talebelere soru cevap yaparak gerçekleşmektedir.²⁴⁷

Hatipoğlu'nun kıraat eğitimini ikmal eden talebelerine geleneksel icâzet merasimlerinin aksine icâzet belgesini özel olarak vermiş, halka açık icâzet merasimi düzenlememiştir.²⁴⁸

Arslanlar, kıraat alanında yetkin bir hoca olarak icâzet verme yetkisine sahip bir kişi olup, fakat ne hâfızlık ne de kıraat icâzeti vermemiştir. İcazet yönetme konusunda önemli bir yetkiye olan Arslanlar uzun seneler Reîsü'l-kurrâ koltuğunda oturmuştur.²⁴⁹
Kur'ân hizmetleri

Kur'an hocaları, Kelâmullahın teorik bilgilerini hem teorik hem de pratik olarak uygulamayı bilmeli ve iyi bir eğitim öğretim için her iki alanda da donanımlı olması gerekir. Bahsi geçen hocalar gerek Tâlim gerek hâfızlık gerek Kıraat alanında yeterli donanıma sahip üstatlar olup her biri farklı alanlarda hizmetlerini sürdürmüştür.

Abdullah Hatipoğlu; Tâlim, Hâfızlık ve Kıraat alanında talebeler okutmuş ve icâzet vermiştir.²⁵⁰

Ali Kemal Hut, tâlim ve hâfızlık alanında talebeler okutmuş ve icâzet vermiştir.²⁵¹

Ahmet Arslanlar, tâlim alanında talebeler okutmuştur.²⁵²

---

²⁴⁷ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

²⁴⁸ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Aralık 2023.

²⁴⁹ Çakar. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Kasım 2024.

²⁵⁰ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Aralık 2023.

²⁵¹ Özyurt, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 20 Ekim 2024.

²⁵² Çakar. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Kasım 2024.

5.8.3. Eğitim Metotları:

Hatipoğlu, ilk önce sayfayı dinleyip, talebe sayfayı okurken tilâveti bölmemiş, sayfa sonunda yanlışlarını söylemiştir. O, Kur'an'ı dinlerken asla dünya kelâmı konuşmayı ve konuşulmasını da istemeyip, can kulağıyla okunanı dinlemiştir. O, namaz kılarken sergilediği ciddiyeti Kur'an-ı Kerim dinlerken de sergilemiştir.²⁵³ Âşıkkutlu'nun, Hatipoğlu hakkında çok başarılı bir talebe olduğu söylemlerine bakıldığında bu başarının hocalığında da devam ettiği müşahede edilmektedir. Onun evi her zaman talebelerle dolu olup bir an bile boş kalmamıştır. Talebelerini evlatları gibi gören Hatipoğlu'nun evi her talebenin ikinci evi gibi olmuştur. O, evine derse gidildiğinde hemen derse başlamayıp yaklaşık bir saat hâl-hatır sorup muhabbet etmiş, sonrasında derse başlamıştır. Derse bağlılığından dolayı yorulmak nedir bilmeyen Hatipoğlu, ders bitene kadar dinlemeye devam edip bundan hiç taviz vermemiştir.²⁵⁴

Hatipoğlu, hocasından öğrendiği ezbere okutma ve yazma geleneğini sürdürmeyi hiç ihmal etmemiştir. Şöyle ki o, ders dinlerken talebelerin aşere veya takrîbi yazdığı defteri önüne alıp talebeyi ezbere dinlemiştir. Onun ilmi hayatı kıraat üzere kurulduğundan, Kur'an-ı Kerim'in bütün inceliklerine vâkıftır. O, aşere, takrîb ve *Tayyibe* derslerini ezbere dinlediğinden kavâid ile *Zübdetü'l-irfân*²⁵⁵ ve *Umde*'ye son derece aşinadır. O, bu uğurda, hasta olduğu zamanlarda ve acı içinde olsa bile ders dinleyip Kelâmullahın şifa kaynağı olduğunu söylemiş; astımı olduğu halde talebe okutmak için gittiği kurslara kendi imkânıyla gidip kurumlardan asla para almamıştır.²⁵⁶

Hut, hâfızlığa başlayacak bir talebenin bir sayfayı galatsız, tâlimli ve seri okumasını şart koşmuştur. O, yüzüne öğrencilerine Nâs sûresinden başlayarak 'Amme cüzünü sonuna kadar ezberletmiş; talebenin her ezberlediği sûreyi ertesi gün ezberlediği sûreye katarak okumalarını tavsiye etmiştir. En sonunda talebeye, 'Amme sûresinden, Nâs'a kadar bir oturuşta okutmuş; ardından talebeye Yâsîn ve Mülk sûrelerini ezberlettikten sonra hâfızlığa başlatmıştır. O, 22. cüze geldiği zaman Yâsîn'i baştan

---

²⁵³ Şahin, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 8 Aralık 2023.

²⁵⁴ Üner, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ocak 2024.

²⁵⁵ Üner, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ocak 2024.

²⁵⁶ Üner, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 3 Ocak 2024.

sona, 29. cüzden bir sayfa ezberleneceği zaman da Mülk sûresini dinlemiştir. O, her hatimde bu şekilde yapmıştır. O, ezber usûlü olarak bir sayfanın 20 kere yüzüne okunmasını istemiş, sonra sayfanın altından başlayarak âyet âyet ezberletmiş, sayfanın yarısına gelince talebenin dersini dinleyip kalan yarım sayfayı ezberlemesini istemiş; ardından bir sayfayı birleştirip dersi tamam hale getirmiştir. Yine o, hâfızlıkta biraz ilerlemiş talebelerine, hâfızlığa hazırlık talebelerini dinletip onları bu yolda hizmete hazırlamıştır. Dersi dinleyen talebelerin verdiği rapor doğrultusunda Hut Hoca, talebeye nerede takılmış veya yanlış yapmışsa aktarmış; ona göre talebenin o dersi geçip geçmeyeceğine karar vermiştir. O, talebelerinin hâfızlığı sağlam olsun diye usûl olarak iki sayfa ezber vermemiş; sağlamlık açısından herkes bir sayfa ezber okumuştur. Öyle ki talebeleri galatsız bir şekilde hâfızlığını ikmal etmiştir.²⁵⁷ Arslanlar, tâlim eğitimi ile tanınmaktadır. Eğitim usulü fem-i muhsin usulü ile tâlim (hocanın okumasıyla talebenin onun ağzına bakarak tekrarlaması) okutmuştur.²⁵⁸

5.8.4. Hutbe Okuma:

Ahmet Arslanlar, Cuma hutbesini Osmanlı usulü irticalen okumuştur.²⁵⁹ Bu usûl genellikle geleneksel Arapça metinlerin ve belirli formüllerin kullanılmasını içerir. Yine bu usûl İslâm'ın öğretilerini ve Osmanlı geleneğini yaşatma amacını taşır.²⁶⁰

Ali Kemal Hut, Cuma hutbesini normal usul üzere okumuştur.²⁶¹

Abdullah Hatipoğlu, Cuma hutbesini irticâlî olarak kimi zaman Osmanlı usulü kimi zamanda normal usul üzere okumuştur.²⁶²

---

²⁵⁷ İşcan, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 6 Nisan 2024.

²⁵⁸ Elmas, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 29 Mart 2024.

²⁵⁹ Çakar, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Kasım 2024.

²⁶⁰ Elmas, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 29 Mart 2024.

²⁶¹ Özyurt, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 20 Ekim 2024.

²⁶² Hatipoğlu, Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, 23 Ocak 2024.

SONUÇ

Kur'an, indirilmeye başladığı günden bugüne kadar insanlığın hidâyet rehberidir. Bu nuru söndürmeye hiç kimsenin gücü yetmemiştir ve yetmeyecektir. Bu meyanda yüzyıllardır Müslümanlar cihetinden okunulan ve okutulan kıraat dersleri, Türkler tarafından da ilgi görmüş, okunmuş ve okutulmuştur.

Kur'an; Hz. Peygamber'e indirilen, fesahat, belâgatının yanı sıra mushaflarda ve zihinlerde korunmasıyla mucize olup, tevâtüren bugüne kadar ulaşmış bir kitaptır. Bu ilâhî nuru muhafaza etmek onu nesiller boyu anlatmak Kur'ân-ı Kerîm'e gönül vermiş ve hayatını bu yola adanmış âlimlerin görevidir. Cumhuriyet döneminden sonra da aynı durum söz konusudur. Söz konusu dönemde kıraat ilmine en büyük katkı sağlayan hocaların başında Mehmet Rüştü Âşıkutlu, Abdurrahman Gürses, Ahmet Hamdi Yavuzvarnalı, Mecit Kubilace ve daha nice âlimler gelmektedir. Onlar, dönemin sıkıntlarına rağmen bu yolda azimle çalışıp Kur'an eğitimi almak ve öğretmek için yüzlerce zorluklara karşı göğüs gererek pes etmemişlerdir. Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut ve Abdullah Hatipoğlu bu zor zamanlarda Kur'an'ı öğrenmek için bu zorluklara katlanmış üstatlardandır. Bu araştırma onları bizzat tanıyan veya talebeliklerini yapan insanlarla yapılan görüşmeler neticesinde oluşturulmuştur. Cumhuriyet döneminin kıraat üstatlarından olan Ahmet Arslanlar, Ali Kemal Hut ve Abdullah Hatipoğlu talim, tecvit ve kıraat hususunda önemli bir yere sahiptir. Hayatları incelendiğinde hepsinin ortak noktası Kur'an'ın ahlâkıyla ahlaklanmalarıdır. Zira onlar, Kur'ân-ı Kerîm'e teslim olup onu en güzel biçimde temsil etmişlerdir. Kur'an'ı hayatlarının en üst safhasına koyan mezkûr kıraat âlimleri bu uğurda dünyevî ihtiyaçlarından ve evlatlarından feragat ederek hayatlarını Kelâmullaha ve talebelerine adanmışlardır. Çalışmaya konu olan kıraat âlimleri tâlim, tecvid ve kıraat okumak için gelen herkese kapılarını açmışlar ve yüzlerce talebenin tâlim tecvid öğrenmesine katkı sunmuşlardır. Teze konu olan hocaların Kur'ân-ı Kerîm ilminde önemli bir yere ulaşmalarında Osmanlı'nın medreselerinde eğitim görmüş üstatlardan istifade ettikleri tespit edilmiştir. Abdullah Hatipoğlu hakkında yapılan mülakatlar sonucunda; talebeleri için elinden gelen her şeyi yaparak onların iyi bir eğitim almalarını ve bunu hayatının sonuna kadar sürdürdüğü tespit edilmiştir. Türkiye'nin meşhur kurrâ hâfizlarından biri olarak hafızaları kazınan Hatipoğlu, kendine özgü Kur'an tilaveti ile maruf olmuştur. Mûsiki eğitimi almamasına rağmen kendine has, hoş bir tavrı vardır.

Hatipoğlu'nda gerek hâfızlık gerek tâlim gerekse de kıraat eğitimlerini tamamlayan talebelerine geleneksel icâzetlerin aksine, icâzet belgesini özel olarak vermiş, umuma açık icâzet merasimi düzenlememiştir. Ali Kemal Hut hakkında yapılan araştırmalar sonucunda; hayatını Kur'ân-ı Kerîm'e vakfetmiş ve kendisinden sonra bu ilmi devam ettirebilecek binlerce talebe yetiştirmiştir. Hut hem Türkiye hem de diğer İslam coğrafyalarında tanınan Kurrâ hâfızdır. Mûsiki eğitimi almadığı halde kendine has tavrı ile dinleyiciler tarafından büyük ilgi görmüştür. Uzun yıllar icâzet yönetmesi ve diğer icâzetlerden farklı olarak hâfızlığını ikmal eden talebelere soru cevap yaparak hâfızlık icâzetlerini vermiştir. Ahmet Arslanlar, Türkiye'nin yıllarca reîsü'l-kurrâlığını yapan bir üstattır. Tâlim alanında talebeler okutmuştur. Kıraat alanında yetkin bir hoca olarak icâzet verme yetkisine sahip olan Arslanlar ne hâfızlık ne de kıraat icâzeti vermemiştir. Türkiye'nin farklı yerlerinde farklı makamlarda hizmet eden talebeler bırakan bu âlimlerin hayatları incelenmek suretiyle hem literatüre hem de ilim erbabına fayda sağlayacak bir çalışma olacağı umulmaktadır.

KAYNAKÇA

- Akakuş, Recep. “AKKUŞ, Hasan”. *TDV İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: TDV Yayınları, 1989.
- . “İsmail Efendi, Kesikbacak”. *TDV İslam Ansiklopedisi*. İstanbul: TDV Dini Yayınlar, 2001.
- Albayrak, Bünyamin ve Ahmet Ünal. “Bir Kıraat Âlimi İsmail Hakkı Bayrı”. *Diyanet Aylık Dergi*, Şubat 2021.
- Albayrak, Haşim. *Oflu Hoca Kavramını Oluşturan Din Adamları*. İstanbul: Argema Basın Yayın, 2008.
- Alemdar, Yusuf. “Reîsü’l-Kurrâlık Makamı ve Son Reîsü’l-Kurrâ Ahmet Efendi”. *İstanbul Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2011.
- Atalay, Muhammed Ali. *Kıraat Öğretiminde Mısır Tariki-İsmail Bayrı (Kesikbacak) Örneği*. Marmara Üniversitesi, 2019.
- Başar, Aydın. “Kurrâ Hâfız Ali Şahin ile”. *Altınoluk Dergisi*, sy. 426 (2021).
- Bedel, Mecit. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 3 Mart 2024.
- Bircan, Bahtiyar: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul. 29 Şubat 2024.
- Çakar, Metin. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül, İstanbul, 23 Kasım 2024
- Çınar, Aziz. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 27 Nisan 2024
- Demirel, Şeyma. “Şeyhu’l-Kurrâ Hafız Ramazan Pakdil ve Kıraat İlmine katkıları”. *Yıldırım Beyazıt üniversitesi İlahiyat Dergisi*, Aralık 2023.
- Demirkan, Mustafa. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 3 Nisan 2024.
- Elmas, Sefer. Mülakat: Yunus Emre Sarıgül. İstanbul, 29 Mart 2024.
- Ersoy, Zekeriya. *İsmail Karaçam’ın Kıraat İlmindeki Yeri ve Kur’ân Öğretim Yöntemleri*. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, 2022.
- Fakir. “Ahmed Hamdi Yavuzvarnalı”. *defter-i-ussak*, 28 Mayıs 2019. <https://defter-i-ussak.blogspot.com/2019/05/resiulkurra-ahmed-hamdi-yavuzvarnali.html>.(09.06.2024).

Fıkıh Dersleri. “Ahmed Arslanlar”. <https://www.eskieserler.net/yazardetayi> (09.05.2024).

Gezek, Ahmet. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 14 Mart 2024.

Gökçe, Salih. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 7 Mart 2024.

Gökdemir, Ahmet. “Ali b. Süleyman el-Mansûrî ve Osmanlı İlim Dünyasına Katkıları”. *Necmettin Erbakan Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2017.

———. *Ali b. Süleyman ve Meşhur Mısır Tariki Kurrâları*. İstanbul: Ravza Yayınları, 2018.

———. “Genel Hatlarıyla Osmanlı Kıraat Eserleri”. *Bülent Ecevit Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Dergisi*, 2021.

———. “Kıraat Eğitiminde Mısır Tarikinin Arka Planı: Biyografik Bir İnceleme”. *Marife Dini Araştırmalar Dergisi*, 2018.

———. “Osmanlı Kıraat Eğitiminde Tarikler, Meslekler ve Mesleklerin Temel Eserleri”. ”, *FSM İlmî Araştırmalar İnsan ve Toplum Bilimleri Dergisi* 13 (2019).

Günaydın, Mehmet. *Reisu'l-Kurrâ Mehmet Rüştü Âsıkkutlu'nun Kur'ân Öğretimine Katkıları ve Dini Görüşleri*. İstanbul: Heyamola, 2016.

Hatipoğlu, Emrullah. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 5 Şubat 2024.

Hatipoğlu, Hayrettin. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 23 Ocak 2024.

Hatipoğlu, Kâmil. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 4 Şubat 2024.

Hatipoğlu, Mehmet Rüştü. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 13 Aralık 2023.

Hut, Davut. *Rize Defteri*. İstanbul: Dergah Yayınları, 2013.

İşcan, Ömer. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 6 Nisan 2024.

İşcan, Ömer. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 8 Ocak 2024.

İhlas Haber Ajansı. “Mikdat Temiztürk”. Haberler.com, 28 Haziran 2021. https://www.haberler.com/guncel/seyhulkurra-hafiz-mikdat-temizturk-hocavefat-etti-14230230-haberi/#google_vignette.(09.05.2024).

Kara, Abdülkadir. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 03 Mayıs 2024.

- Kara, Abdülkadir. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 03 Mayıs 2024.
- Koç, Taha. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 16 Mart 2024.
- Kurt, Fatih. *Mihriba Adanmış Gönüller*. İzmir: TDV Dini Yayınlar, 2020.
- Kurulay, Azem. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 5 Mart 2024.
- Kur'ân-ı Kerîm ve Açıklamalı Meâli. Trc. Hayrettin Karaman- Ali Özek- İbrahim Kâfi Dönmez- Mustafa Çağrıçı- Sadrettin Gümüş- Ali Turgut. İstanbul: Türkiye Diyanet Vakfı Yayını, 1. Basım, 2007.
- Kümbüllü, Ebubekir. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. 19 Mart 2024.
- Okur, Mustafa. *Rize İlimizin Kanaat Önderlerinden Zavendikli Mustafa Yıldız Hocaefendi*. İstanbul: İrşad Vakfı Yayınları, 2020.
- Özcan, Nuri. "Irsoy, Ahmet". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: TDV Yayınları, 1999.
- Özcan, Nuri. "Limonciyan, Hamparsum". *TDV İslâm Ansiklopedisi* İstanbul: TDV Yayınları, 2003.
- . "Münir Nurettin Selçuk". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: TDV Yayınları, 2009.
- . "Özbekkan, Suphi Ziya". İstanbul: TDV Dini Yayınlar, 2007.
- . "Turan, Dürrü -". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: TDV Yayınları, 2012.
<https://islamansiklopedisi.org.tr/turan-durru>.
- Özkan, Ramazan. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 30 Nisan 2024
- Özyurt, Nevzat. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 30 Mart 2024.
- Pehlivan, Mahmut. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 2 Nisan 2024.
- Sarı, Mehmet Ali. "Üsküdarlı Ali Efendi". *TDV İslâm Ansiklopedisi*. İstanbul: TDV Yayınları, 2012.
- Sarıs, Mehmet. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 27 Nisan 2024.
- Süleymanoğlu, Şinasi. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 3 Ağustos 2023.
- Şahin, Mustafa. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 8 Aralık 2023.
- Şahiner, Necmettin. *Son Şahitler*. Nesil Yayınları, 2011.

Türkmenoğlu, Şener. *Son Yüzyılın Hikâyesi Eyüp Yaşayanların Dilinden*. İstanbul: Pınarbaşı yayınları, 2018.

Ustubi, Mustafa. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 1 Ocak 2024.

Üner, Hamza. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 3 Ocak 2024.

Yıldırım, Sema ve Behçet Kemal Zeynel, ed. *TBMM Albümü (1920 - 2010)*. Ankara: Gökçe Ofset Matbaacılık, 2010.

Yılmaz, Sait. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 29 Nisan 2024.

Uzun, Mustafa. *Üsküdar Meşhurları Ansiklopedisi*. İstanbul: Üsküdar Belediyesi, 2012.

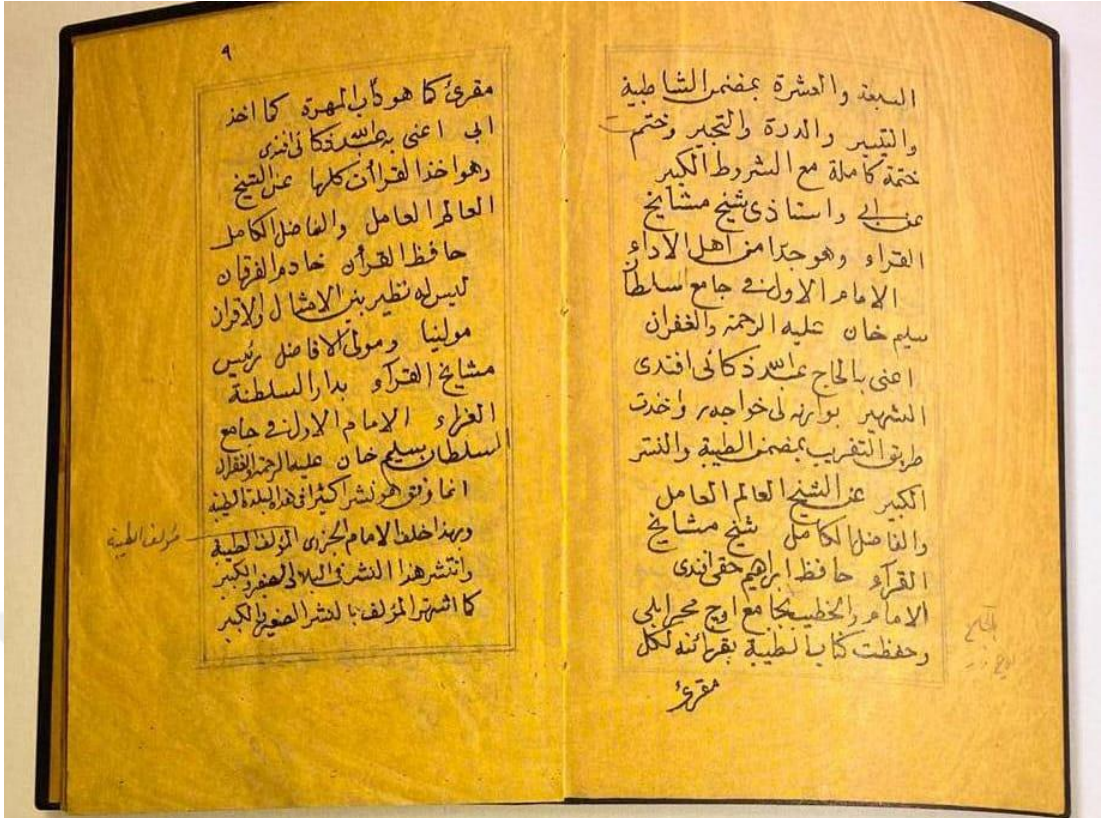
Zengin, Ömer Faruk. Mülakat: Yunus Emre Sarıgöl. İstanbul, 5 Mart 2024.

EKLER

EK 1

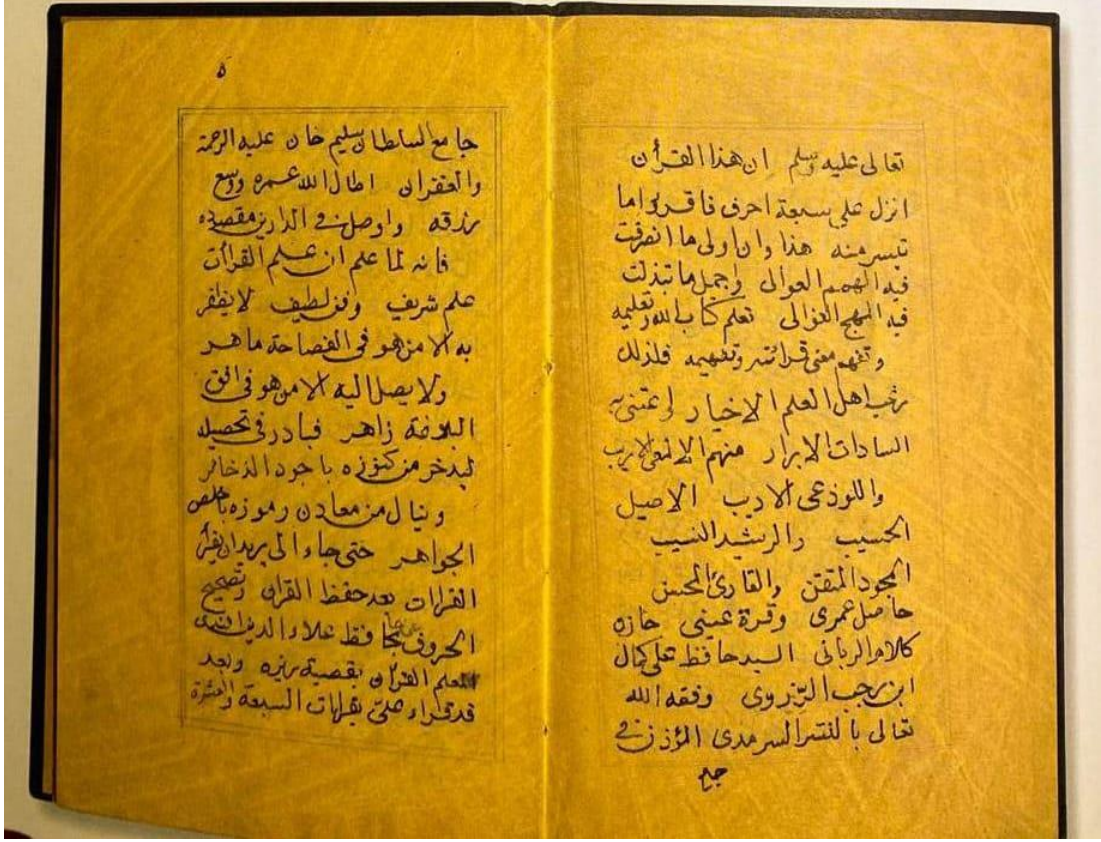
Resim 1: İcâzetnâmenin bir kısmı, (Beşinci, 2019: 123)

السبعة والعشرون بمضمرة الشاطبية
والتيسير والدررة والتجويد وتختتم
تختتمه كاملة مع الشرط الكبير
عليه واستاذي شيخ مشايخ
القرآن وهو جدنا من اهل الاداء
الامام الاول في جامع سلطاً
سليم خان عليه الرحمة والغفران
اعني بالحاج عسدره كافي اقدى
الشهير بوزنه في خواجده وخذت
طريق التفريغ بمضمرة الطيبة والنسر
الكبير عند الشيخ العالم العامل
والفاضل الكامل شيخ مشايخ
القرآن حافظ ابراهيم حقي قندي
الامام والخطيب كما مع اوج بحر ابي
وحفظت كتابا لطيبه بقرائته لكل
مقرئ

مقرئ كما هو كتاب المهره كما اخذ
اب اعني بطسبت كما في اندي
وهو اخذ القرآن كلها على الصبح
العالم العامل والفاضل الكامل
حافظ القرآن خادما للقرآن
تيسره نظير بن الامثال والقرآن
مولينا ومولى الافاضل رئيس
مشايخ القراء بدار السلطنة
القرآن الامام الاول في جامع
السلطان سليم خان عليه الرحمة والغفران
انما زرع ونشر كثيرا في هذه البلدة الطيبة
وهي اخلت الامام الجزري المؤلف لطيبه
وانتشر هذا النشر في اليه في الصغير والكبير
كاشهر المؤلف في النشر الصغير والكبير

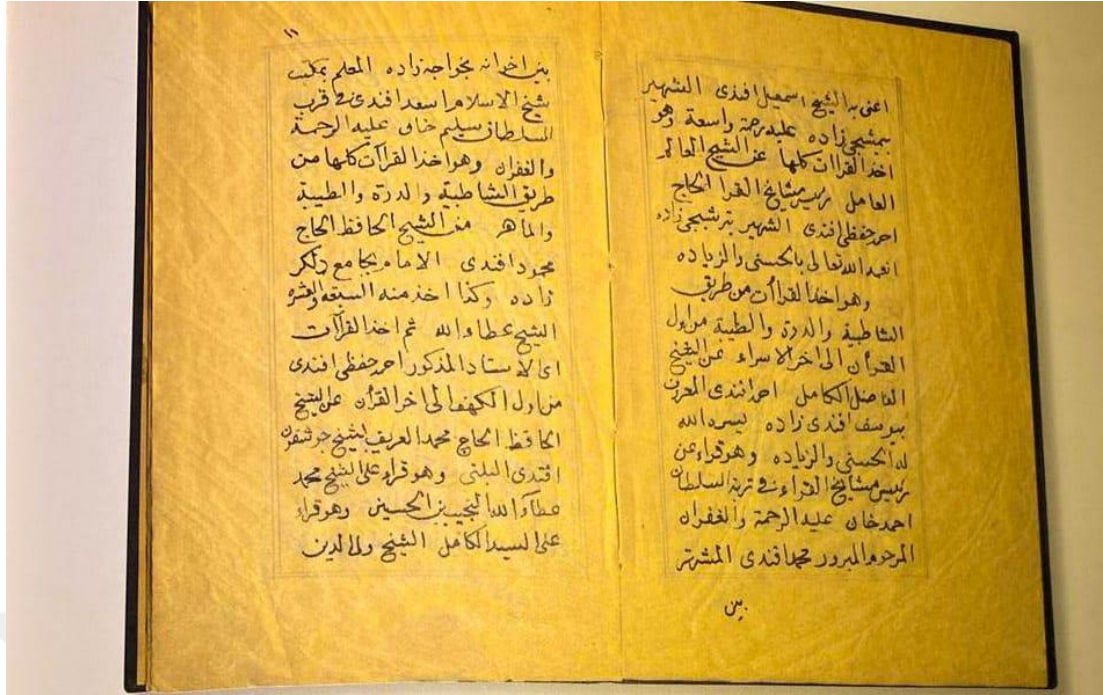
مؤلف الطيبة

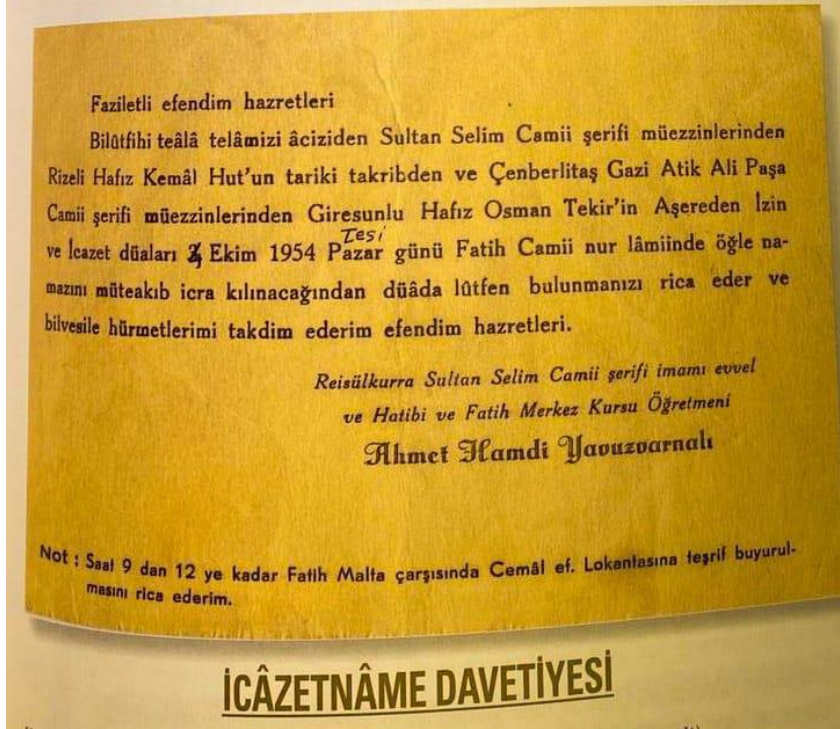
تعالى عليه وسلم ان هذا القرآن
انزل علي سبعة اخرى فاقرؤا ما
تيسر منه هذا وان اولى ما انصرت
فيه المهم العوالي وجميل ما تبذرت
فيه المهج العوالي تعلم كتابا لله تعليمه
وتفهم معنى قرآنه وتفهمه فذلك
من اجل اهل العلم الاخيار لعنتي
السادات الامرار منهم الامام الاعلى لا يرب
واللوزعي الادب الاصيل
الحسيب والرشيده النسب
المجود الملقن والقارئ المحسن
حاصل عمري وقرة عيني حازه
كلام الرباني السيد حافظ علي كمال
ابن سراج الزروي وفقه الله
تعالى باللسان السرمدي المؤذن في
حج

جامع السلطان سليم خان عليه الرحمة
والغفران اطال الله عمره ووسع
مزدقه وارسل في الارزاق مقصده
فانه لما علم ان علم القرآن
علم شريف ومن لطيف لا يقدر
به الا من هو في الفصاحة ما هو
ولا يصل اليه الا من هو في النور
البلاغة زاهر في ادر في تحصيله
ليذكر من كونه باجود الذخائر
ونيل من معادن وموزة طلعه
الجواهر حتى جاء الى بره في الفقه
القرآن بعد حفظ القرآن وتصحیح
الحروف في كل لغة عملا والديوانية
العلم القرآن بقصبة ريزه وجد
قد قرأه حتى يقرا في السبعة والعشرون

Resim 2: İcâzetnâmenin bir kısmı

Belge Ölçüsü: 12 cm X 16,5 cm / 10 sayfa

Resim 3: Ali Kemal Hut'un İcâzetnâmesi ve Davetiyesi

Resim 4: İcâzet Programında Ali Kemal Hut ve Mustafa Demirkan

Resim 5: Kemal Efendi Vakfında Düzenlenen İcâzet Merasimi

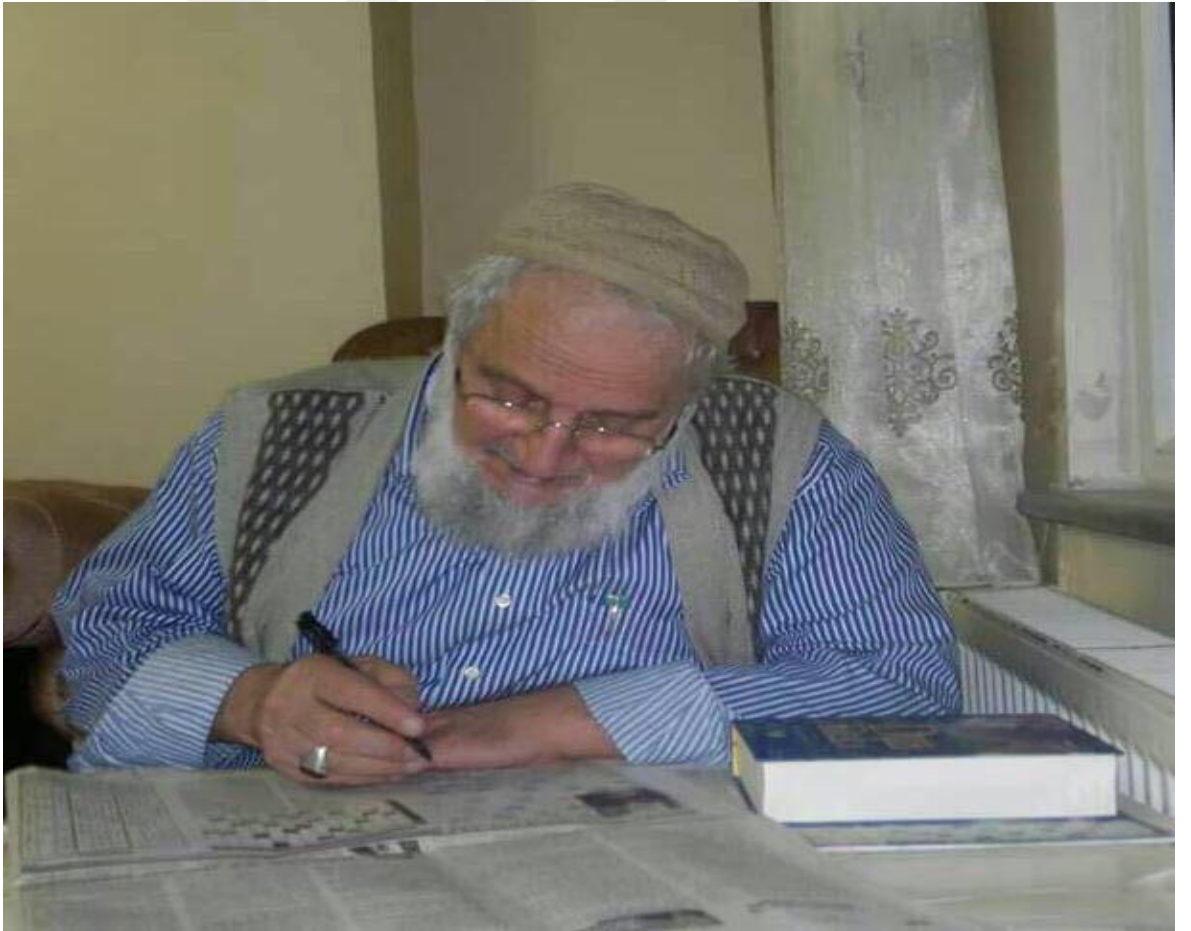

Resim 6: 2016 Yılında Yapılan İcâzet Merasimi Sonrası Hoca ve Talebelerle Toplu Fotoğraf

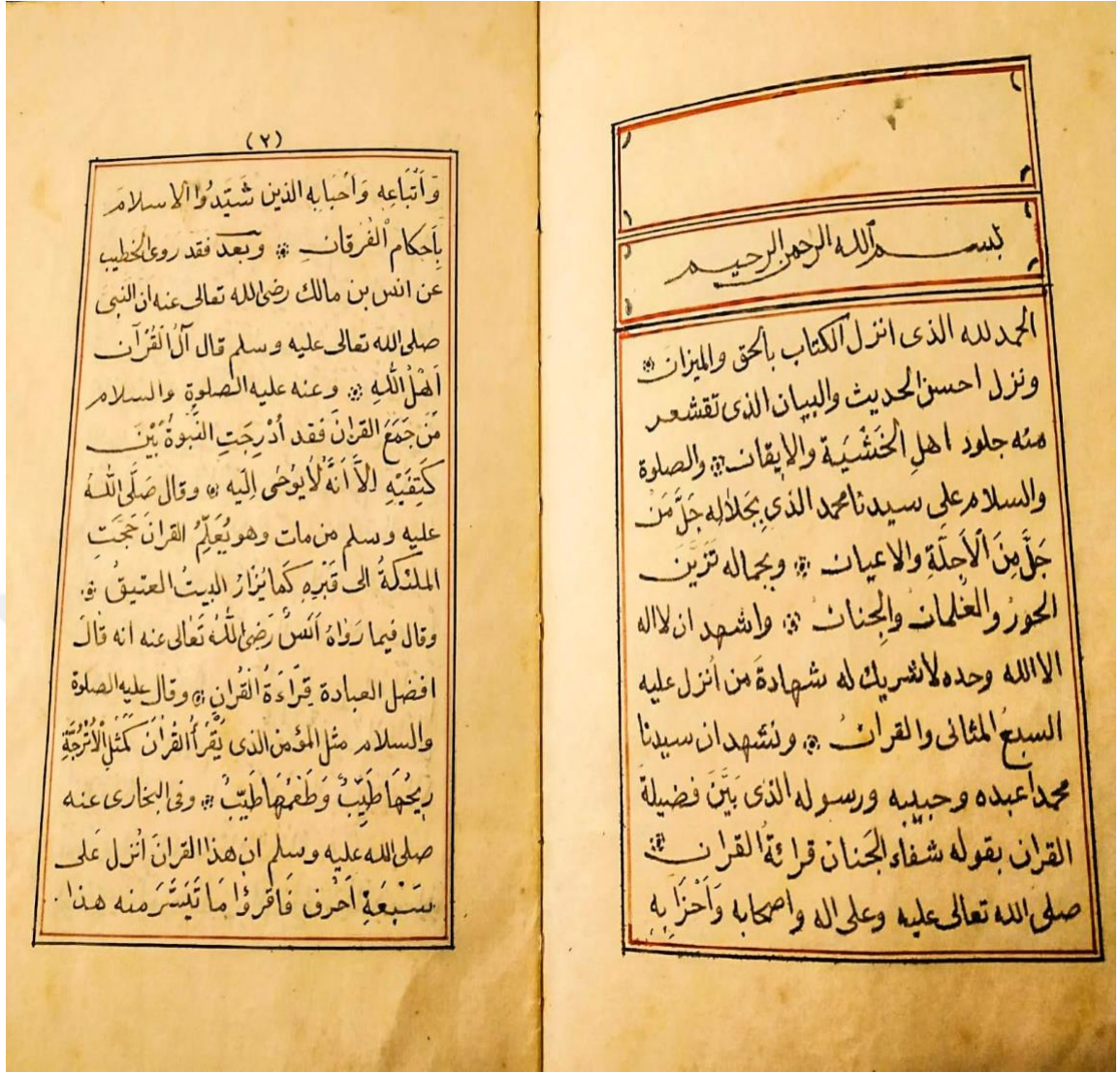
EK 2

Resim 1: Astım Hastası Olduğu İçin Hava Makinesiyle Ders Dinlemesi

Resim 2: Abdullah Hatipoğlu bulmaca çözerken

Resim 3: Abdullah Hatipoğlu'nun İcâzetnâmesi

(17)

خلواته وعقيب صلواته وختماته : والله
يقول الحق وهو يهدي السبيل : سبحان
ربك رب العزة عما يصفون : وسلام على
المرسلين : محمد لله رب
العالمين

تحمدك يا من يسر لنا اتمام هذه الختمة الشريفة
بعنايته والطافه الخفية في جامع اوغورلو من
بلدة اوف في اليورثاق من شهر شعبان
المعظم سنة ثمان وثمانين وثلثمائة والف
من هجرة نبينا صاحب السيف
وانا العبد الفقير الى رحمة ربه القدير الحاج الكافض محمد رشيد
بن احمد جمال الدين الاوفى غفر الله له ولوالديه ولا
سائذيه ولجميع المؤمنين والمؤمنات يوم

المعتمد
F. C. Kemal
OF DIYANET KURULUSU
Diyarbakir İslami İnceleme Kurulunun
120. c. Sahifesine Kaydi Yapil-
mistir.

Mushakkaki İnceleme Kurulur-
daki özel kura defterinin
120. c. Sahifesine kaydi yapil-
mistir.

Resim 4: İcâzetnâmenin bir kısmı

عزیز و محترم فردہ شیخ حافظا، مقرب عبد اللہ بایراکتار
آئندینک تفریب و طیبہ جمعیندن بولغانا مناسبتہ
دویدیشمز صحتونیتی بیاب ایدر، اللہم بوعلمک مشعلہ منی
رائتا یا قحاشنی تمنی ایدر کند بربنی دہ پانندہ تبریک ابدیم
۱۹۶۸/۱۰/۲۳
دیم ایستامی بو کسک خورولی اویج و برونل
دائرہ سی بلشقای ویکلی سبہ ازگورہ
یتیم

Resim 5: İcâzet aldığı zamanda soyadı Bayraktar olan Hatipoğlu, sülalesi hatiplik yaptığı için soyadlarını değiştirerek Hatipoğlu yapmışlardır.

EK 3

Resim 1: Diyanet İşleri Başkanı Prof. Dr. Ali Erbaş ve Reîsü'l-kurrâ Ahmet Arslanlar

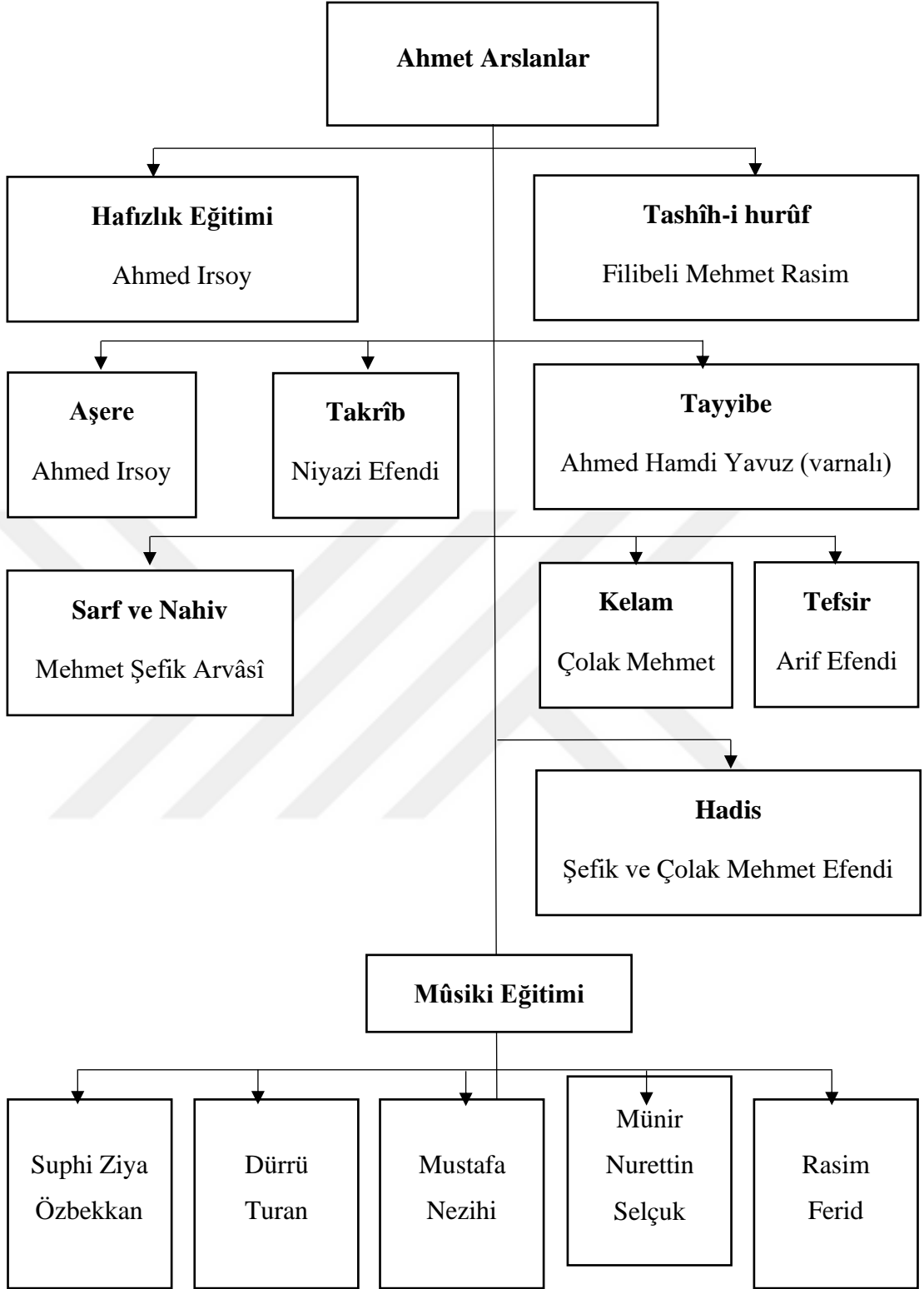
Resim 2: Reîsü'l-kurrâ Ahmet Arslanlar ve Şeyhulkurrâ Ali Şahin

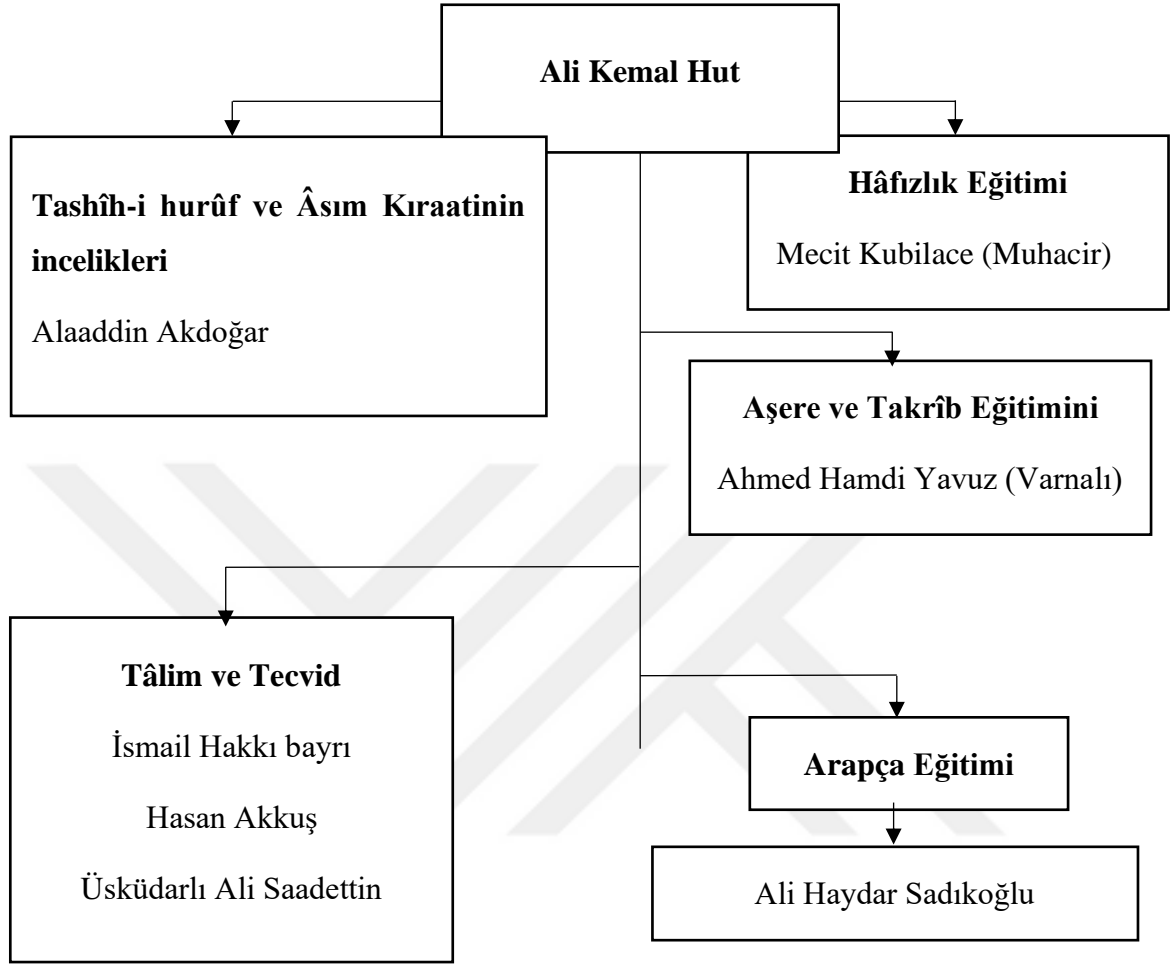
Resim 3: Reîsü'l-kurrâ Ahmet Arslanlar ve Şeyhulkurrâ Ali Şahin'in talebelerinin icâzet merasimi

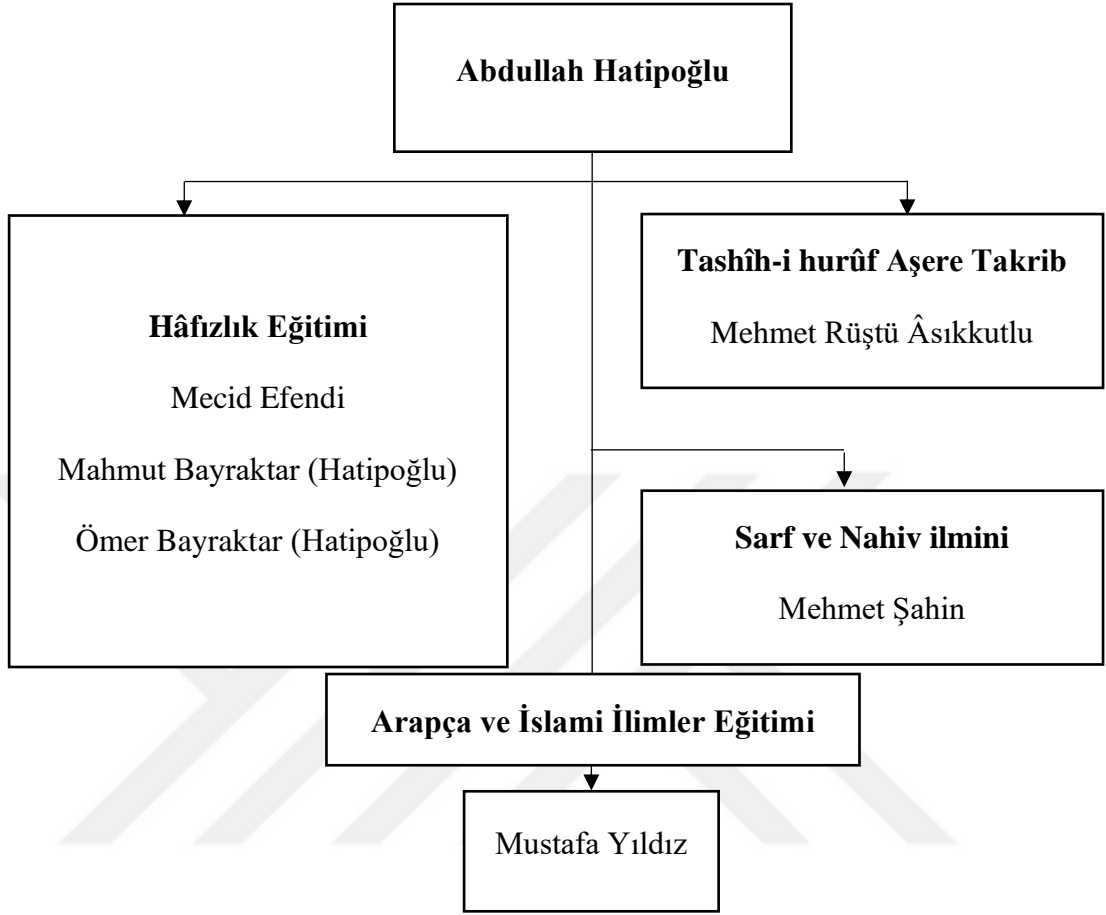
Resim 4: Reîsü'l-kurrâ Ahmet Arslanlar

Şema 1: Ahmet Arslanlar'ın ilim tahsil ettiği hocalar

Şema 2: Ali Kemal Hut'un ilim tahsil ettiği hocalar

Şema 3: Abdullah Hatipoğlu'nun ilim tahsil ettiği hocalar

ÖZGEÇMİŞ

Yunus Emre Sarıgöl

A. EĞİTİM

Yüksek Lisans: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Temel İslam Bilimleri Ana Bilim Dalı, 2025, İstanbul

Lisans: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi İlahiyat Fakültesi Bölümü, 2021, Sivas

B. MESLEKİ DENEYİM

2015-2017 Diyanet İşleri Başkanlığında İmam Hatip

2018-2019 Milli Eğitim Müdürlüğü'nde Din Kültürü Öğretmeni

2019- İBB Cenaze İşleri Daire Başkanlığında İmam Hatip

C. PROJELERİ

D. YAYINLARI